John Foxe

KITABU CHA MASHAHIDI WA IMANI

New Covenant Publications International Ltd. Swahili

Hakimiliki © 2020. Machapisho ya Kimataifa ya Agano Jipya

Haki zote zimehifadhiwa. Hakuna sehemu ya kitabu hiki inaweza kunakiliwa au zinaa katika aina yoyote au kwa njia yoyote ile bila idhini ya maandishi kutoka kwa mwenye hakimiliki, isipokuwa nukuu fupi kwa kusudi la mapitio, maoni, au taaluma. Kwa maswali au habari zaidi, wasiliana na kwa mchapishaji.

Haki zote zimehifadhiwa. Hakuna sehemu ya kitabu hiki inaweza kutolewa, kutunzwa au kunakiliwa kwa muundo au kwa namna yoyote, iwe kwa elektroniki, kimakanika, kufotokopi, ku-rekodi au vinginevyo pasipo ruhusa ya maandishi ya mwandishi isipokuwa kutoa sehemu kama rejea katika kufundisho. Kwa taarifa na kibali unaweza kuwaasiliana na mchapishaji.

ISBN: 359-2-85933-609-1

ISBN: 359-2-85933-609-1

Akaorodhesha Katika - Publication Cataloging (CIP)

Kuhariri na Kubuni: Kundi la Kimataifa ya Agano Jipya

Kuchapishwa nchini Uingereza.

Kwanza Uchapishaji Mei 26 Mwaka 2020

Kuchapishwa na: Machapisho ya Kimataifa ya Agano Jipya

New Covenant Publications International Ltd.,

Kemp House, 160 City Road, London, EC1V 2NX

Tembelea tovuti: www.newcovenant.co.uk

Ikiwa ni lazima tufe, basi tusiwe kama nguruwe
Zilizowindwa na kufungiwa katika eneo lenye fedheha,
Wakati mbwa wazimu na wenye njaa
Wanabweka wakituzunguka pande zote,
Wakichekelea fungu letu lililolaaniwa.
Ikiwa tunapaswa kufa, basi na tufe kwa heshima,
Ili damu yetu ya thamani isimwagike bure;
Basi hata majinamizi tunayoyakaidi
Yatashurutishwa kutuheshimu japo tumekufa!
Ewe jamaa! Tunapaswa kukutana na adui wa pamoja!
Ingawa tuko wachache sana na tuonyeshe ujasiri,
Na kwa pigo zao elfu kushughulikia pigo la mwisho!
Hata ingawa mbele yetu kuna kaburi lililo wazi?
tutawabiliana na hofu na mauaji mengi kiume,
Japo tutafinywa ukutani na kufa, lakini tutalipiza kisasi!

Ikiwa Tunapaswa Kufa, mwaka wa 1919

Claude McKay

KITABU CHA MASHAHIDI WA IMANI

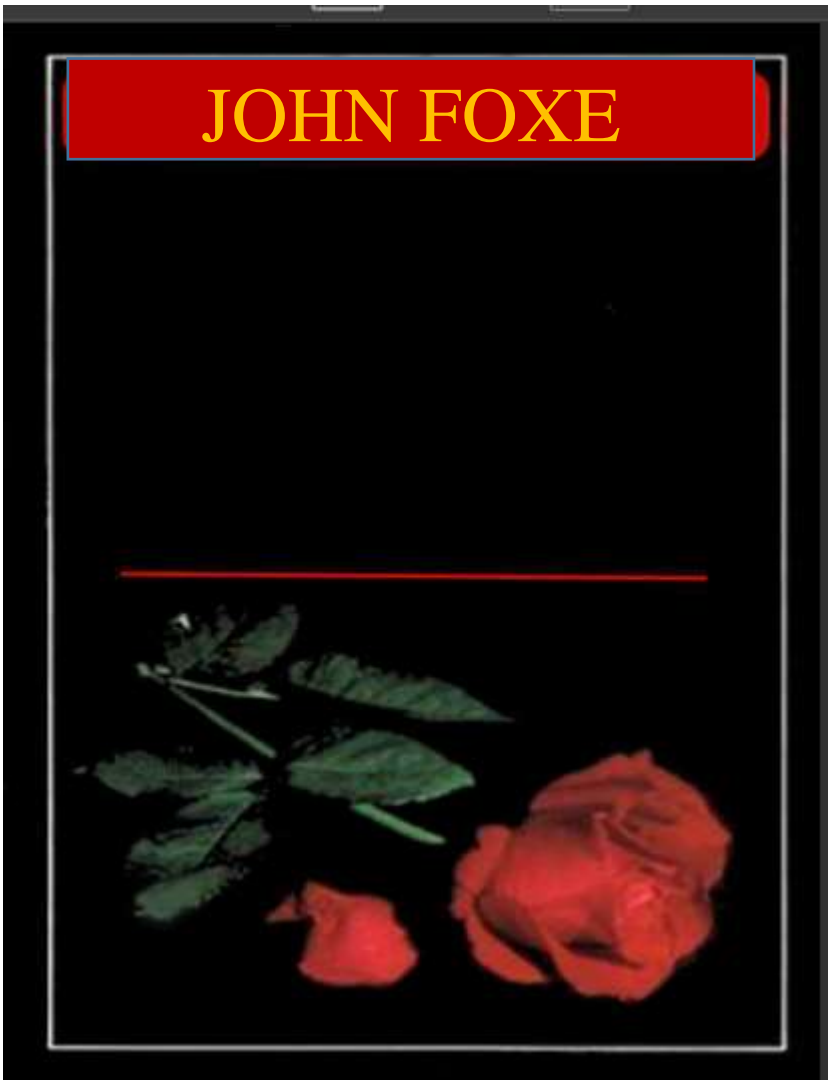

Ukurasa huu umeachwa tupu kwa makusudi.

New Covenant Publications

International Ltd.

Vitabu Vilivyorekebishwa, Akili Zilizobadilishwa

New Covenant Publications International Ltd.,
Kemp House, 160 City Road, London, EC1V 2NX

Email: newcovenantpublicationsintl@gmail.com

Shukrani

Kitabu hiki ni kujitolea kwa Mungu Baba.

Dibaji

New Covenant Publications International inaunganisha tena msomaji na mpango wa kimungu wa kuufunga mbingu na dunia na kuimarisha utimilifu wa sheria ya upendo. Nembo, Sanduku la Agano linawakilisha urafiki kati ya Kristo Yesu na watu Wake na umuhimu wa sheria ya Mungu. Kama ilivyoandikwa, “hii itakuwa agano nitakalofanya na nyumba ya Israeli asema Bwana, nitaweka sheria yangu ndani yao na kuiandika mioyoni mwao na watakuwa watu Wangu, nami nitakuwa Mungu wao.” (Yeremia 31:31-33; Waebrania 8:8-10). Kwa kweli, agano jipya linashuhudia ukombozi, uliosababishwa na ugomvi na kuwekwa muhuri na damu.

Kwa karne nyingi, wengi wamevumilia mateso mazito na ukandamizaji usioeleweka, ulioundwa ili kufuta ukweli. Hasa katika Enzi za Giza, nuru hii ilikuwa imepingwa vikali na kufichwa na mila ya wanadamu na ujinga wa umma, kwa sababu wenyeji wa ulimwengu walikuwa wamedharau na walikiuka agano hilo. Athari ya maelewano na maovu yasiyokuwa ya mwisho yalichochea janga la udhoofishaji usiodhibitika na unyanyasaji wa kiibilisi, ambapo watu wengi walitolewa kafara kwa njia isiyo haki, wakikataa kutoa uhuru wa dhamiri. Hata hivyo, maarifa yaliyopotea yalifufuliwa, haswa wakati wa Matengenezo.

Enzi ya Matengenezo ya karne ya 16 ilizua wakati wa ukweli, mabadiliko ya kimsingi na mtikisiko, kama unavyoonyeshwa katika Upingaji wa Matengenezo. Hata hivyo, kupitia kiasi hiki, unagundua tena umuhimu usiobadilika wa mapinduzi haya ya umoja kutoka kwa mtazamo wa Wageuzi na mapainia wengine jasiri. Kutoka kwa maoni yao, unaweza kuelewa vita vinavyoibuka, sababu za kimsingi zinazosababisha upinzani huo na uingiliaji wa ajabu.

Wito wetu: “Vitabu Vilivyorekebishwa, Akili Zilizobadilishwa,” hututhibisha utofauti wa tanzu ya fasihi, uliotungwa katika wakati mgumu na athari yake. Pia inaangazia dharura ya ubadilishaji wa kibinafsi, kuzaliwa upya na mabadiliko. Wakati uchapishaji wa Gutenberg, pamoja na shirika la tafsiri, ulivyosambaza kanuni za imani iliyorekebishwa, miaka 500 iliyopita, vyombo vya habari vya kidijitali na vyombo vya habari mtandaoni vingewasiliana katika kila lugha kuhusu taa ya ukweli nyakati hizi za mwisho.

Yaliyomo

Sura ya Kwanza - Historia ya Mashuhuri ya Wakristo kwa Mateso Mkuu wa Kwanza 4

Sura ya Pili - Mateso Kumi ya Kwanza.....9

Sura ya Tatu - Mateso ya Wakristo huko Uajemi.....36

Sura ya Nne - Mateso ya Upapa 46

Sura ya Tano - Akaunti ya Uchunguzi 62

Sura ya Kwanza - Historia ya Mashuhuri ya Wakristo kwa Mateso Mkuu wa Kwanza

Chini ya Nero

Kristo mwokozi wetu, katika Injili ya Mtakatifu Mathayo, kusikia kukiri kwa Simon Peter, ambaye, kwanza kabisa, alimkiri wazi kuwa yeye ni mtoto wa Mungu, na kugundua mkono wa siri wa Baba yake huko, alimwita (akijumuisha kwa jina lake) mwamba, juu ya mwamba angelikujenga Kanisa Lake kwa nguvu ili malango ya kuzimu yasishinde. Katika ambayo maneno matatu yanafaa kukumbukwa: Kwanza, kwamba Kristo atakuwa na Kanisa katika ulimwengu huu. Pili, kwamba Kanisa lile lile linapaswa kutiwa ndani kwa nguvu sio tu na ulimwengu, bali pia na nguvu kamili na nguvu za kuzimu zote. Na, tatu, kwamba Kanisa lile, licha ya shetani na uovu wake wote, liendelee.

Ni unabii gani wa Kristo ambao tunauona unathibitishwa kwa kushangaza, kwamba mwenendo wote wa Kanisa hadi leo unaweza kuonekana kuwa kitu kingine isipokuwa uthibitisho wa unabii huo. Kwanza, kwamba Kristo ameanzisha Kanisa, haitaji tamko. Pili, ni nguvu gani ya wakuu, wafalme, watawala, watawala wa mikoa na watawala wa ulimwengu huu, na raia wao, hadharani na faragha, kwa nguvu zao zote na ujanja, wamejiinamia dhidi ya Kanisa hili! Na, tatu, jinsi Kanisa lililosemwa, licha ya yote haya, bado limevumia na kushikilia yenyewe!

Ni dhoruba gani na dhoruba ambazo zimezidi, ni ya kushangaza kuona: kwa tamko Dhahiri zaidi, nimeishughulikia historia hii ya sasa, hadi mwisho, ili kazi za Mungu za ajabu katika Kanisa lake zionekane kwa utukufu wake; pia kwamba, mwendelezo na mwenendo wa Kanisa, mara kwa mara, ukiwa umewekwa, maarifa na uzoefu zaidi vinaweza kuongezeka kwa hiyo, kwa faida ya msomaji na ujenzi wa imani ya Kikristo.

Kwa kuwa sio kazi yetu kupanua historia ya Mwokozi wetu, ama kabla au baada ya kusulubiwa kwake, tutapata tu kuwa muhimu kukumbusha wasomaji wetu juu ya usumbufu wa Wayahudi kwa ufufuo wake wa baadaye. Ingawa mtume mmoja alikwa amamsaliti; ingawa mwingine alikuwa amemkataa, chini ya uamuzi wa kiapo kamili; na ingawa wengine walikuwa wamemwacha, isipokuwa tunaweza “mwanafunzi aliyejulikana kwa Kuhani Mkuu”; historia ya ufufuko wake ilitoa mwelekeo mapya kwa mioyo yao yote, na, baada ya utume wa Roho Mtakatifu, iliwatia ujasiri mpya kwa akili zao. Uwezo ambao wao waliamilishwa nao uliwatia moyo kutangaza jina Lake, kwa machafuko ya watawala wa Kiyahudi, na mashangao wa waongofu wa Mataifa.

1.Mtakatifu Stefano

Mtakatifu Stefano aliteseka ijayo ili. Ukufu wake ulisababishwa na njia ya uaminifu ambayo alihubiri Injili kwa wasaliti na wauaji wa Kristo. Kwa wazimu kiasi walifurahi, hata wakamtoa nje ya mji na wakampiga kwa mawe mpaka afe. Wakati ambao alipata mateso

kawaida inastahili kuwa kwenye pasaka ambayo ilifanikiwa na ile ya kusulubiwa kwa Bwana wetu, na kw enzi ya kupaa kwake, katika majira ya machipuko iliyofuata.

Juu ya hayo mateso makuu yaliongezeka dhidi ya wote waliodai Imani yao katika Kristo kama Masihi, au kama nabii. Tunaambiwa mara moja na Mtakatifu Luka, kwamba "kulikuwa na mateso makuu dhidi ya kanisa ambalo kama huko Yerusalemu;" na kwamba "wote walikuwa wametawanyika kila mahali katika majimbo ya Yudea na Samaria, isipokuwa mitume."

Karibu Wakristo elfu mbili, pamoja na Nikanor, mmoja wa mashemasi saba, alipata mauaji wakati wa "mateso yaliyotokea juu ya Stefano."

2.James Mkuu

Mashuhuri aliyefuata tunayekutana naye, kulingana na Mtakatifu Luka, katika Historia ya Matendo ya Mitume, alikuwa James mwana wa Zebedayo, kaka mkumbwa wa Yohana, na jamaa wa Bwana wetu; kwa mama yake Salome alikuwa binamu-kijerumani kwa Bikira Mariamu. Ilikuwa hadi miaka kumi baada ya kifo cha Stefano kwamba mauaji ya pili yalifanyika; kwani mara tu Herode Agrippa alipokuwa ameteuliwa kuwa gavana wa Yudea, kuliko, kwa nia ya kujishughulisha nao, aliwatesa sana Wakristo, na kuamua kuuwa pigo, kwa kuwapiga viongozi wao. Simulizi tulilopewa na mwandishi mashuhuri wa zamani, Clemens Alexandrinus, halipaswi kupuuzwa; kwamba, kama James alivyoelekezwa mahali pa mauaji, mshtaki waki aliletwa kutubu kwa ujasiri na upendeleo wake wa aajabu wa mtume, na akaanguka chini mguuni pake kuomba msamaha wake, akijidai kuwa Mkristo, na kusuluhisha kwamba James hapaswi pokea taji ya mauaji ya pekee. Kwa hivyo wote walikatwa kichwa kwa wakati mmoja. Kwa hivyo, alionyesha Imani ya kwanza ya kitume ilipokea kwa moyo mkunjufu na kikombe, ambacho alikuwa amemwambia Mwokozi wetu alikuwa tayari kunywa. Timon na Pharmenas walipata mauaji wakati huo huo; moja huko Filipi, na nyingine huko Makedonia. Hafla hizi zilifanyika miaka 44 baada ya kifo chake Kristo.

3.Filipo

Alizaliwa huko Bethsaida, Galilaya na aliitwa kwa mara ya kwanza kwa jina la "mwanafunzi." Alifanya bidii huko Asia ya Juu, na alipata mauaji huko Heliopolis, huko Phrygia. Alipigwa viboko, akatupwa gerezani, na baadaye akasulubiwa, miaka 54 baada ya kifo chake Kristo.

4.Mathayo

Kazi yake ilikuwa ya mtoza ushuru, alizaliwa huko Nazareti. Aliandika injili yake kwa Kiebrania, ambayo baadaye ilitafsiriwa kwa Kigiriki na James yule Mdogo. Tukio la kazi yake lilikuwa Parthia, na Uhabeshi, ambayo nchi ya mwisho alipata mauaji, na kuuawa na mguu katika mji wa Nadabah, miaka 60 baada ya kifo chake Kristo.

5.James yule Mdogo

Inastahiliwa na wengine kuwa ndugu wa Bwana wetu, na mke wa zamani wa Joseph. Hii ni ya mashaka sana, na inakubaliana san ana ushirikina wa Katoliki, kwamba Maria hakuwahi kupata Watoto wengine isipokuwa Mwokozi wetu. Alichaguliwa kuwa msimamizi wa makanisa ya Yerusalemu; na alikuwa mwandishi wa Waraka huo aliandika kwa James kwenye orodha takatifu. Katika umri wa miaka tisini nan ne aligongwa na kupigwa mawe na Wayahudi; na mwishowe akili zake zilimalizwa na kilabu cha mtangazaji.

6.Matthias

Ambaye ni kidogo inajulikana kuliko wengi wa wanafunzi wengine, alichaguliwa kujaza nafasi ya wazi ya Yudasi. Alipigwa mawe huko Yerusalemu kisha akapigwa kichwa.

7.Andrew

Alikuwa kaka wa Petero. Alihubiri injili na mataifa mengi ya Asia; lakini alipofika Edessa alichukuliwa na kusulubiwa msalabani, ncha zake mbili zilizowekwa laini ardhini. Kwa hivyo kuondolewa kwa neno, Msalaba wa Mtakatifu Andrew.

8.Marko Mtakatifu

Alizaliwa na wazazi wa KIyahudi wa kabila la Lawi. Alipaswa kugeuzwa kuwa Mkristo na Petro, ambaye alimtumikia kama mshauri, na chini ya ukaguzi wake aliandika Injili yake kwa lugha ya Kiyunani. Marko alivutwa vipande vipande na watu wa Alexandria, kwa heshima kubwa ya Serapis sanamu yao, kumalizwa Maisha yake chini ya mikono yao isiyo na huruma.

9.Petro

Kati ya watakatifu wengine wengi, mtume aliyebarikiwa Petro alihukumiwa kifo, na alisulubiwa, kama wengine wanaandika, huko Roma; Wacha wengine, na bila sababu, watilie shaka. Hegesippus anasema kwamba Nero alitafuta kesi dhidi ya Petro ya kumuua; amabyo, watu walipogundua, walimsihi Petro kwa mengi ya kufanya aende kuruka mji. Petro, kupitia uingiliaji wao kwa urefu, na alijiandaa kujiepusha. Lakini alipofika langoni, aliona Bwana Kristo akija kumlaki, ambaye alimwabudu, akasema, “Bwana, unaenda wapi?” kwa nani alimjibu na kusema, “Nimekuja kusulubiwa.” Kwa hivyo, Petro, alipoona shida yake kueleweka, alirudi mjini. Jerome anasema kwamba alisulubiwa, kichwa chake kikiwa chini na miguu yake juu, mwenyewe akihitaji, kwa sasabu alikuwa (alisema) hafai kusulubiwa kwa njia ile ile na jinsi Bwana alivyokuwa.

10.Paulo

Paulo, mtume, ambaye hapo awali aliitwa Sauli, baada ya uchungu mwingi na taabu isiyoweza kusikika katika kukuza Injili ya Kristo, alipata mateso pia katika mateso haya ya kwanza chini ya Nero.Abdia, anatangaza kwamba chini ya kuuawa kwake Nero alituma

wakuu wake wawili, Ferega na Parthemius, kumletea habari ya kifo chake. Wakamwendea Paulo kwa kuwafundisha watu, wakamtaka awaombee, wapate kuamini; ambaye aliwaambia kwamba muda mfupi baada ya kuamini na kubatizwa kaburini mwake. Kwa kufanya hivyo, askari walikuja wakampeleka nje ya mji kwenda mahali pa kunyongwa, ambapo yeye, baada ya sala zake kufanywa, alitoa shingo yake kwa upanga.

11.Yudea

Ndugu ya James, alikuwa akiitwa Thaddeus kwa kawaida. Alisulubiwa huko Edessa, miaka 72 baada ya kifo cha Kristo.

12.Bartholomew

Alihubiri katika nchi kadhaa, na baada ya kutafsiri Injili ya Mathayo kwa lugha ya India, alieneza habari hiyo katika nchi hiyo. Alipigwa kikatili kisha akasulubiwa na waabudu masanamu.

13.Thomas

Anaitwa Didymus, alihubiri Injili huko Parthia na India, ambapo kusisimua ghadhabu ya makuhani wa kipagani, aliuawa kwa kupigwa kwa mkuki.

14.Luka

Wainjilisti, alikuwa mwandishi wa Injili ambayo inaendelea chini ya jina lake. Alisafiri na Paulo kupitia nchi mbali mbali, na inaaminika kuwa alitundikwa kwenye mzeituni, na kuhani wa ibada ya sanamu ya Ugiriki.

15.Simioni

Akiitwa Zelotes, alihubiri Injili huko Mauritania, Afrika, n ahata huko Uingereza, ambamo nchi ya mwisho alisulubiwa, miak 74 baada ya kifo cha Kristo.

16.Yohana

“Mwanafunzi mpendwa” ndugu ya James mkubwa. Makanisa ya Smyrna, Pergamo, Sardi, Philadelphia, Laodikia na Tiyatira, vilianzishwa naye. Kutoka Efeso aliamriwa apelekwe Roma, ambapo inathibitishwa kwamba alitupwa kwenye kaburi la Mafuta ya kuchemsha. Alitoroka kwa muujiza, bila kuumia. Baadaye Domitian alimfukuza kwenye Kisiwa cha Patmo, ambapo aliandika Kitabu cha Ufunuo. Nerva, mrithi wa Domitian, alimkumbuka na kumwita. Ndiye mtume pekee aliyekwepa kifo cha vurugu.

17. Barnaba

Alkuwa wa Kupro, lakini wa asili ya Kiyahudi, kifo chake kinapaswa kuwa kilitokea kama miaka 73 baada ya kifo chake Kristo. Na bado, bila kujali mateso haya ya kawaida na adhabu

mbaya, Kanisa kila siku liliongezeka, lenye mizizi katika fundisho la mitume na la wanaume wa kitume, na lilinyunyuziwa sana na damu ya watakatifu.

Sura ya Pili - Mateso Kumi ya Kwanza

Mateso ya Kwanza, Chini ya Nero, Miaka 67 baada ya kifo chake Kristo.

Mateso ya kwanza ya Kanisa yalifanyika katika mwaka wa 67, chini ya Nero, mfalme wa sita wa Roma. Mfalme huyu alitawala kwa muda wa miaka mitano, akiwa na majisifu, lakini alijitolea kwa hasira kubwa ya hasira, na kwa udhalilishaji mkubwa zaidi. Kati ya alama zingine za kishetani, aliamuru kwamba jiji la Rumi liwashwe moto, ambayo amri hiyo ilitekelezwa na maafisa wake, walinzi, na wafanyikazi. Wakati jiji la kifalme likiwa na moto, alikwenda kwenye mnara wa Macaenas, akapiga kinubi chake, akaimba wimbo wa kuwasha kwa Troy, na akatangaza wazi kuwa 'alitamani uharibifu wa vitu vyote kabla ya kufa kwake.' Licha yar undo hilo lililo bora, linaloitwa Circus, majumba mengine mengi na nyumba zilichomeka; maelfu kadhaa waliangamia katika miali ya moto, wengine walipigwa moshi, au walizikwa chini ya magofu.

Ukali huu wa kutisha uliendelea siku tisa; Nero alipogundua kwamba mwenendo wake ulikuwa na lawama nyingi, na nguvu iliyojaa ikiwekelewa juu yake, aliazimia kuweka mkazo kwa Wakristo, mara moja kujisingizia mwenyewe, na kupata fursa ya kudhoofisha macho yake na ukatili mpya. Hii ilikuwa hafla ya mateso ya kwanza; na matendo mabaya zinazotekelezwa kwa Wakristo walikuwakama vile kufurahisha shughuli ya Warumi wenyewe. Nero hata alijisafisha juu ya ukatili, na akabadilisha adhabu ya kila aina kwa Wakristo ambayo mawazo ya kukasirisha zaidi inaweza kubuni. Hasa, alikuwa ameshona kwenye ngozi ya Wanyama wa porini, na kisha alikuwa na wasiwasi na mbwa hadi zimemalizika; na wengine waliovalia mashati yaliyofungwa na nta, iliyowekwa kwa mianzi, na wakawaka moto katika bustani zake, ili kuijumisha. Mateso haya yalikuwa ya jumla katika Milki yote ya Warumi; lakini badala yake iliongeza kuliko kupunguza roho ya Ukristo. Katika mwendo wake, watakatifu Paulo na Petro waliuawa.

Kwa majina yao yanaweza kuongezwa, Erastus, Chamberlain wa Korintho, Aristarko, Mmasedonia, wa Efeso, aliyebadilishwa na Mtakatifu Paulo, na mfanyakazi mwenza pamoja naye, Yosefu, anayeitwa Barsabas, na Anania, askofu wa Dameski; kila moja ya sabini.

Mateso ya Pili, Chini ya Domitian, Miaka 81 baada ya kifo chake Kristo.

Mfalme Domitian, ambaye kwa kawaida alikuwa na tabia ya ukatili, kwanza alimuua kaka yake, kisha akaamsha mateso ya pili dhidi ya Wakristo. Kwa ukali wake aliua baadhi ya maseneta wa Kirumi, wengine kupitia uovu; na wengine kuchukua nyara zao. Kisha akaamuru ukoo wote wa Daudi auawe.

Kati ya mashahidi wengi walioteseka wakati wa mateso haya alikuwa Simioni, Askofu wa Yerusalemu, ambaye alisulubiwa; na Mtakatifu Yohana, aliyechemshwa kwa mafuta, na baadaye akahamishwa kwendo Patmo. Flavia, binti ya seneta wa Kirumi, pia alifukuzwa kwa

Ponto; na sharia ilitolewa, “Kwamba hakuna Mkristo, aliyeletwa mbele ya mahakama hiyo, atakayesamehewa kutoka adhabu bila kuachana na dini yake.”

Hadithi tofauti zilizotengenezwa zilikuwa, wakati wa utawala huu, zilizoundwa ili kuwadhuru Wakristo. Huo ndio ulikuwa udanganyifu wa wapagani, ya kwamba, ikiwa njaa, tauni, au matetemeko ya ardhi yataa yoyote ya majimbo ya Kirumi, yamewekwa juu ya Wakristo. Mateso haya miongoni mwa Wakristo yaliongeza idadi ya watangazaji na wengi, kwa sababu ya faida, waliapa maisha ya wasio na hatia.

Shida nyingine ilikuwa, kwamba, wakati Wakristo wowote walipoletwa mbele mbele ya mahakimu, kiapo cha majaribio kilipendekezwa, wakati, ikiwa walikataa kuichukua, kifo kilitangazwa dhidiyao; na ikiwa waliungama wenyewe Wakristo, hukumu ilikuwa sawa. Ifuatayo yalikuwa ya ajabu sana kati ya mashahidi wengi walioteseka wakati wa mateso haya.

Dionysius, wa Areopagite, alikuwa mzaliwa wa Athene, na alisoma vitabu vyote muhimu vya mapambo ya Ugiriki. Kisha akasafiri kwenda Misri kusoma unajimu, na akafanya uchunguzi maalum juu ya kupatwa kwa jua kuu na la ajabu, ambalo lilitokea wakati wa kusulubiwa kwa Mwokozi wetu.

Utakatifu wa mazungumzo yake na usafi wa tabia zake zilimpendekeza sana kwa Wakristo kwa ujumla, hivi kwamba aliteuliwa Askofu wa Athene. Nikodemo, Mkristo mzuri wa kutofautisha, aliteseka kule Roma wakati wa ghasia za Domitian.

Protasius na Gervasius waliuawa huko Milan.

Timotheo alikuwa mwanafunzi wa kusherehekea wa Mtakatifu Paulo, na Askofu wa Efeso, ambapo alitawala kwa bidi Kanisa hadi miaka 97 baada ya kufa kwa Kristo. Katika wakati huu, wakati wapagani walikuwa karibu kusherehekea sikukuu inayoitwa Catagogion, Timotheo, akikutana na kikundi hicho, akawakemea vikali kwa ibada yao ya kejeli ya sanamu, ambayo ilizidisha watu hivi kwamba wakamuangukia na vilabu vyao, na kumpiga kwa njia ya kutisha sana hadi akamwondoa kwa michubuko siku mbili baadaye.

Mateso ya Tatu, Chini ya Trajan, Miaka 108 baada ya kifo chake Kristo.

Katika mateso ya tatu Pliny wa Pili, mtu alijifunza na maarufu, alipoona mauaji ya kuomboleza ya Wakristo, na akahamia kwa huruma, alimuandikia Trajan, akimthibitishia kwamba kulikuwa na maelfu yao kuuawa kila siku, ambayo hakuna aliyefanya kitu kinyume na sharia za Warumi zinazostahili kuteswa. “Akaunti yote waliyoitoa ya uhalifu wao au kosa (yoyote inayoitwa) ilifikia hii tu. Kwamba walikuwa wamezoea siku iliyowekwa wakutane kabla ya mchana, na kurudia pamoja aina ya maombi kwa Kristo kama Mungu, na kujifunga kwa dhamana-sio kweli ya kufanya uovu, lakini, kinyume chake- kamwe kuiba, unyanganyi, au uzinzi, kamwe wasiangushe neno lao, kamwe kumdanganya mtu yeyote: baada yah apo ilikuwa mila yao ys kujitenga, na kukusanyika tena kula pamoja katika chakula kisichokuwa na madhara.”

Katika mateso haya alipata shahidi aliyebarikiwa, Ignatius, ambaye anajulikana sana kwa watu wengi. Ignatius huyu aliteuliwa kwa Askofu wa Antiokia baadaye baada ya Peter mfululizo. Wengine wanasema, kwamba alitumwa kutoka Siria kwenda Roma, kwa sababu alidai Kristo, alipewa Wanyama wa porini ili kuliwa. Inasemekana pia juu yake, kwamba wakati alipopita Asia, akiwa chini ya ulinzi mkali zaidi wa walindaji wake, aliimarisha na kuthibitisha makanisa katika miji yote wakati anaenda, wote pamoja na mawaidha yake na kuhubiri kwa Neno la Mungu. Kwa hivyo, alipokuja Smyrna, aliiandikia Kanisa huko Roma, akiwahimiza wasitumie njia ya ukombozi wake kutokana na kuuawa, ili wasije wakamnyima kile alichokuwa akitamani na kukitegemea. “Sasa naanza kuwa mwanafunzi. Sijali chochote, cha vitu vinavyoonekana au visivyoonekana, ili nipate kushinda Kristo. Wacha moto wa msalaba, waache kikundi cha Wanyama wa porini, waache kuvunja mifupa na kubomoa viungo, acha kusaga kwa mwili wote, na mabaya yote ya ibilisi, yanipate; iwe hivyo, niwe tu nitamshinda Kristo Yesu!” Na hata wakati alipohukumiwa kutupwa kwa Wanyama, kama vile tamaa ya kuungua ambayo ilibidi ateseke, kwamba aliongea, wakati gani aliposikia simba akinguruma, akisema: “Mimi ni ngano ya Kristo: Nitaenda uwe ardhi na meno ya Wanyama wa porini, ili nipate mkate safi.”

Trajan akifanikiwa na Adrian, yule wa pili aliendeleza mateso haya ya tatu kwa ukali kama mtangulizi wake. Karibu wakati huu Alexander, Askofu wa Rumi, na mashemasi wake wawili, waliuawa: kama Quirinus na Hernes, na familia zao.

Zenon, mtu maarufu wa Kirumi, na Wakristo wengine elfu kumi.

Katika mlima Ararati watu wengi walisulubiwa, walivikwa taji ya miiba, na mikuki ikaingizwa pande zao, kwa kuiga shauku ya Kristo. Eustachius, kamanda shujaa wa Warumi aliyefanikiwa, na Kaizari aliagizwa ajiunge na dhabihuya ibada ya sanamu kusherehekea ushindi kwake mwenyewe: lakini Imani yake (kuwa Mkristo moyoni mwake) ilikuwa kubwa zaidi kuliko ubatili wake, hata akakataa. Alikasirika ma kukana, mfalme huyo asiye na shukrani alisahau huduma ya kamanda huyu mjuzi, na akaamuru yeye na familia yake wote kuuawa.

Katika mauaji ya Faustines na Jovita, ndugu na raia wa Brescia, mateso yao yalikuwa mengi, na uvumilivu wao ulikuwa mkubwa, hata Calocerius, mpagani, alipowaona, alishangazwa, na akasema kwa mshangao, “Mkuu ni Mungu wa Wakristo!” ambayo alikamatwa, akapata hatia kama hiyo.

Ukatii mwingine mwingi kama huo na ukali ulitekelezwa dhidi ya Wakrsito, hadi Askofu wa Quadratus wa Athene, akaomba msamaha mbele ya Kaizari, ambaye alikuwepo na Aristides, mwanafalsafa wa jiji hilo hilo, aliandik waraka mzuri, ambayo ilimfanya Adrian kupumzika katika hali yake mbaya, na akajitolea.

Adrian alikufa miaka 138 baada ya kifo chake Kristo, alistahiwa na Antoninus Pius, mmoja wa wafalme wa kupendeza ambao aliwahi kutawala, na ambaye alizuia mateso dhidi ya Wakristo.

Mateso ya Nne, Chini ya Marcus Aurelia Antoninus, Miaka 162 baada ya kifo chake Kristo.

Marcus Aurelius, alifuata karibu miaka 161 wa Bwana wetu, mtu wa maumbile mkali na ukali; na, ingawa katika kusoma falsafa na katika serikali hakuwa na jambo linalopendeza, lakini, kwa Wakristo mkali; ambaye alieneza mateso ya nne.

Ukatili uliotumiwa katika udhalilishaji huu ulikuwa kwamba hata watazamaji wengi walishtuka na kutetemeka kwa macho hiyo, na walishangaa kutokuwa na utulivu kwa wagonjwa. Baadhi ya mashuhuda wa mauaji hayo walilazimika kupita, na miguu yao ambayo tayari ilijeruhiwa, juu ya miiba, msumari, magamba makali, nk. Kwenye ncha zao, wengine walishambuliwa hadi mishipa yao na mishipa ikafunuliwa, na baada ya kuteswa mateso mabaya kabisa ambayo yangeweza kuwa, waliangamizwa na vifo vya kutisha zaidi.

Germanicus, kijana, lakini Mkristo wa kweli, alipokabidhiwa Wanyama wa porini kwa sababu ya Imani yake, aliishi kwa ujasiri wa kushangaza sana hivi kwamba wapagani kadhaa waligeukia Imani ambayo ilichochea ujasiri huo.

Polycarp, Askofu mashuhuri wa Smyrna, aliposikia kwamba watu walikuwa wanamtafuta, alitoroka, lakini aligunduliwa na mtoto. Baada ya kula karamu walinzi waliomkamata, alitaka saa katika sala, ambayo aliruhusiwa, akasali kwa bidi, hata walinzi wake walitubu kwamba walikuwa na jukumu la kumchukua. Alipelekwa mbele ya mkuu wa mkoa, akahukumiwa, na kuteketezwa sokoni.

Basi mkuu wa mkoa akamhimiza, akisema, “Apa, nami nitakuachilia; kemea Kristo.”

Polycarp akajibu, Miaka themanini na sita nimemtumikia, na yeye hajawahi kunikosea mara moja; nitamsifiaje Mfalme wangu, ni nani aliye kuniokoa?” Kwa mti ambao alikuwa amefungwa tu, lakini hajashikiliwa kama kawaida, kwani aliwahakikishia atasimama bila kusonga, miali, juu ya kuwachana hao mafigo, akauzunguka mwili wake, kama upinde, bila kumgusa; na yule mtekaji, alipoona haya, aliamuru kumtoboa kwa upanga, wakati damu nyingi zilimtoka na kuzima moto. Lakini mwili wake, kwa kusukumwa na maadui wa Injili, haswa Wayahudi, aliamriwa kuliwa kwenye rundo, na ombi la marafiki zake, waliotaka kuiweka mazishi ya Kikristo, ilikataliwa. Walakini walikusanya mifupa yake na mabaki yake iwezekanavyo, na wakawasababisha waingiliwe kwa heshima.

Metrodorus, mhudumu, ambaye alihubiri kwa ujasiri, na Pionius, ambaye aliomba msamaha bora kwa imani ya Kikristo, vile vile alichomwa. Carpus na Papilus, Wakristo wawili wanaostahili, na Agatonica, mwanamke mcha Mungu, alipata mauaji huko Pergamopolis, huko Asia.

Felicitatis, mwanamke mashuhuri wa Kirumi, wa familia kubwa, na fadhila zilizoangaza kabisa, alikuwa Mkristo aliyejitolea. Alikuwa na watoto wa kiume saba, ambao alikuwa amemfundisha na mungu bora wa mfano.

Januarius, mkubwa, alipigwa mijeledi, na kushinikizwa hadi kufa kwa uzani; Felix na Filipo, hao wawili akili zao zilitengwa na vilabu; Silvanus, wa nne, aliuawa kwa kutupwa kutoka eneo la kwanza; na watoto wa kiume watatu, Alexander, Vitalis, na Martial, walikatwa kichwa. Mama yao alitemwa kichwa na upanga ule ule kama ule wa tatu.

Justin, mwanafalsafa aliyeadhimishwa, alianguka shahidi katika mateso haya. Alikuwa mtu wa asili wa Neapolis, kule Samaria, na alizaliwa mwaka 103 wa Bwana wetu. Justin alikuwa mpenda sana ukweli, na msomi wa ulimwengu wote; alichunguza falsafa ya “Stoic na Peripatetic”, na kujaribu “Pythagorean”; lakini tabia ya wetu wa maprofesa wake ilimchukiza, alijishughulisha na Plato, ambayo alifurahiya sana. Karibu mwaka wa 133, alipokuwa na umri wa miaka thelathini, alibadilisha Ukristo, na, kwa mara ya kwanza, akagundua hali halisi ya ukweli.

Aliandika waraka wa kifahari kwa Mataifa, na akatumia talanta zake kuwashawishi Wayahudi ukweli wa ibada za Kikristo; akitumia wakati mwingi kusafiri, hadi alipokaa makazi huko Roma, na akafasta makazi yake juu ya mlima wa Viminal.

Alihifadhi shule ya umma, alifundisha wengi ambao baadaye wakawa watu wakuu, na aliandika mashauri ya kuwachonganya wazushi wa kila aina. Wakati wapagani walianza kuandama Wakristo kwa ukali mkubwa, Justin aliandika msamaha wao wa kwanza kwa faida yao. Kipande hiki kinaonyesha ujifunzaji mkubwa na fikra, na ilisababisha mfalme kuchapisha amri kwa niaba ya Wakristo.

Mara tu baada ya hapo, aliingia katika pambano la mara kwa mara na Crescens, mtu wa maisha maovu na mazungumzo, lakini mwanafalsafa aliyekufa; na hoja zake zilionekana zenye nguvu, lakini zenye kuchukiza mzazi, hata akatatua, na katika mwisho wake, uharibifu wake.

Msamaha wa pili wa Justin, juu ya ukali fulani, ulimpa Crescens mjumbe fursa ya kumkosoa Kaizari dhidi ya mwandishi wake; ambayo Justin, na wenzake sita, walikamatwa. Waliamriwa kutoa dhabihu kwa sanamu za kipagani, walikataa, na walihukumiwa kupigwa viboko, kisha wakakatwa kichwa; ambayo hukumu ilitekelezwa kwa ukali wote wa kufikiria.

Wengi walikatwa kichwa kwa kukataa kutoa dhabihu kwa picha ya Jupita; haswa Concordus, dikoni wa jiji la Spolito.

Baadhi ya mataifa ya kaskazini yasiyokuwa na utulivu yalipoamka katika vita dhidi ya Roma, mfalme aliandamana kukutana nao. Alikuwa, hata hivyo, alivutiwa katika shambulizi, na aliogopa kupotea kwa jeshi lake lote. Kufunikwa na milima, kuzungukwa na maadui, na kuangamia kwa kiu, miungu hiyo ya kipagani ilivutwa bure; wakati watu wa jeshi, au jeshi la

radi, ambao wote ni Wakristo, waliamriwa wamwombe Mungu wao ili awasaidie. Uokoaji wa kimiujiza ulianza mara moja; mvua kubwa ilinyesha, ambayo, ikiwa imekamatwa na watu, na kujaza mavazi yao, ilipewa utulivu wa ghafla na wa kushangaza. Inatokea kwamba dhoruba ambayo iliangaza kwa nguvu usoni mwa adui iliwatia hofu, sehemu hiyo ilienda kwa jeshi la Waroma; wengine walishindwa, na majimbo ya waasi yalirudishwa kabisa.

Jambo hili lilisababisha mateso ya kudorora kwa muda, angalau katika sehemu hizo mara moja chini ya ukaguzi wa Mtawala; lakini tunaona kuwa mara tu baada ya kutokea huko Ufaransa, haswa huko Lyons, ambapo mateso ambayo Wakristo wengi waliwekwa, karibu kuzidi nguvu za maelezo.

Viongozi wakuu wa mashuhuda hao walikuwa Vetius Agathus, kijana; Blandina, mwanamke Mkristo, wa katiba dhaifu; Sanctus, dikoni wa Vienna; sahani nyekundu za shaba ziliwekwa juu ya sehemu nyeti za mwili wake; Biblias, mwanamke dhaifu, mara moja mwasi. Attalus, wa Pergamus; na Pothinus, askofu wa heshima wa Lyons, aliyekuwa na umri wa miaka tisini. Blandina, siku ambayo yeye na mabingwa wengine watatu walipoletwa kwenye uwanja wa michezo, alisimamishwa kwenye kipande cha kuni kilichosimama wima kwenye ardhi, na kufunuliwa kama chakula cha wanyama wa porini; wakati huo, kwa sala zake za dhati, aliwahimiza wengine. Lakini hakuna mnyama wa mwituni aliyemgusa, hivi kwamba akarudishwa gerezani. Wakati alizalishwa tena kwa mara ya tatu na ya mwisho, alifuatana na Ponticus, kijana wa miaka kumi na tano, na msimamo wa imani yao ulikasirisha umati wa watu hata jinsia ya yule au kijana wa yule mwingine hakuheshimiwa. Wakipitiswa katika kila aina ya adhabu na mateso. Kwa kuwa aliimarishwa na Blandina, alivumilia hadi kufa; na yeye, baada ya kuvumilia mateso yote yaliyotajwa hapo awali, alikuwa ameuawa kwa upanga.

Wakati Wakristo, kwa hafla hizi, walipokea mauaji, walipambwa, na kupambwa taji za maua; ambayo wao, mbinguni walipokea taji za milele za utukufu.

Imesemekana kuwa maisha ya Wakristo wa mapema yalikuwa na "mateso juu ya ardhi na sala chini ya ardhi." Maisha yao yanaonyeshwa na Coliseum na handaki. Chini ya Roma ni machimbo ambao tunaiita handaki, ambayo wakati mwingine ilikuwa mahekalu na kaburi. Kanisa la kwanza la Roma linaweza pia kuitwa Kanisa la Handaki. Kuna majanga kadhaa sitini karibu na Roma, ambamo maili mia sita ya nyumba za sanaa zimepatikana, na haya sio yote. Nyumba hizo za sanaa zina urefu wa futi nane na urefu wa futi tatu hadi tano, zenye pande zote safu kadhaa za vipindi virefu, vya chini, vilivyo na usawa, moja juu ya lingine kama birika kwenye meli. Ndani ya hizo maiti ziliwekwa na mbele ilifungwa, na jiwe moja la marumaru au tili kadhaa kubwa zilizowekwa kwenye chokaa. Kwenye slabi hizi au tili, picha za bandia au alama zimechongwa au kupakwa rangi. Wapagani na wakristo wote walizika wafu wao katika nyati hizi. Wakati makaburi ya Kikristo yamefunguliwa mifupa huambia hadithi yao mbaya. Vichwa vinapatikana kutoka kwa mwili, mbavu na vile vile vya bega vimevunjika, mifupa mara nyingi huhesabiwa kutoka kwa moto. Lakini licha ya hadithi

mbaya ya mateso ambayo tunaweza kusoma hapa, maandishi hayo hupumua amani na furaha na ushindi. Hapa kuna chache:

"Hapa kuna Marcia, kuweka katika mapumziko kwa ndoto ya amani." "Lawrence kwa mtoto wake mtamu zaidi, aliyechukuliwa na malaika." "Ameshinda kwa amani na Kristo."

"Aliitwa na akaenda kwa amani."

Kumbuka unaposoma maandishi haya hadithi ambayo mifupa inasema juu ya mauaji, mateso, na moto. Lakini nguvu kamili ya maandishi haya yanaonekana wakati tunazilinganisha na maandishi ya wapagani, kama vile:

"Ishi kwa saa ya sasa, kwa kuwa hatuna hakika na kitu kingine."

"Ninainua mikono yangu dhidi ya miungu ambayo ilinichukua nikiwa na umri wa miaka ishirini ingawa sikufanya vibaya." "Mara moja sikuwa. Sasa sipo. Sijui chochote kuhusu hilo, na sio wasiwasi wangu."

"Msafiri, usinilaanie upitapo, kwa maana mimi niko gizani na siwezi kujibu."

Alama za mara kwa mara za Kikristo kwenye ukuta wa kaburi, ni, mchungaji mwema na kondoo kwenye bega lake, meli iliyo chini ya meli kamili, vinubi, nanga, taji, mizabibu, na juu ya yote samaki.

Mateso ya Tano, Kuanzia na Severus, Mwaka 192 wa Bwana Wetu

Severus, akiwa amepona kutoka kwa ugonjwa mbaya na Mkristo, alikua mpendwa mkubwa wa Wakristo kwa jumla; lakini ubaguzi na ghadhabu ya umati wa watu wasiojua uliopo, sheria zilizopita zilitekelezwa dhidi ya Wakristo. Maendeleo ya Ukristo yalishtua wapagani, na walifufua hali mbaya ya kuweka bahati mbaya kwa akaunti ya maprofesa wake, mwaka 192 wa Bwana wetu.

Lakini, ingawa kutesa mateso yalizidi, lakini Injili iliangaza na mwangaza wa kupendeza; na, thabiti kama mwamba usioweza kuepukika, ilishikilia shambulio la maadui wake wenye fujo na mafanikio. Tertullian, ambaye aliishi katika wakati huu, anatuarifu kwamba ikiwa Wakristo wangejiondoa kwa pamoja kutoka kwa wilaya za Kirumi, ufalme huo ungekuwa sana na kupungua kwa idadi ya watu.

Victor, Askofu wa Rumi, alipatwa na mauaji katika mwaka wa kwanza wa karne ya tatu, mwaka 201 wa Bwana wetu. Leonidus, baba ya yule mtu anayesherehekea Origen, alichomwa kichwa kwa kuwa Mkristo. Wengi wa wasikiaji wa Origen pia walipatauwa; haswa ndugu wawili, jina lao Plutarchus na Serenus; wengine Serenus, Heron na Heraclides walikatwa kichwa. Rhais alikuwa na lami ya kuchemshwa iliyotiwa kichwani mwake, kisha akateketezwa, kama vile Marcella mama yake. Potainiena, dada ya Rhais, aliuawa vivyo hivyo vile Rhais aliuawa; lakini Basilides, afisa wa jeshi, na akaamuru kuhudhuria kuuawa kwake, akabadilika.

Basilides kuwa, kama afisa, alitaka kuchukua kiapo fulani, alikataa, akisema, kwamba hakuweza kuapa na sanamu za Kirumi, kwani alikuwa Mkristo. Wakishangaa na uchunguzi, watu hawakuweza, mwanzoni, kuamini kile walichosikia; lakini kabla alikuwa hajathibitisha mapema hivyo, akarudishwa mbele ya jaji, aliwekwa gerezani, na mara moja akakatwa kichwa.

Irenaeus, Askofu wa Lyons, alizaliwa Ugiriki, na alipata heshima na elimu ya Kikristo. Kwa kawaida inadhaniwa kuwa akaunti ya mateso huko Lyons iliandikwa na yeye mwenyewe. Alimrithi shahidi Pothinus kama Askofu wa Lyons, na akatawala Dayosisi yake kwa uzuri mkubwa; alikuwa mpinzani wa bidii wa uzushi kwa ujumla, na, karibu mwaka 187 wa Bwana wetu, aliandika trakti iliyoadhimishwa dhidi ya uzushi. Victor, Askofu wa Rumi, akitaka kulazimisha kutunzwa kwa Pasaka huko, akipendelea maeneo hayo kuliko mengine, ilisababisha machafuko kadhaa miongoni mwa Wakristo. Hasa, Irenaeus alimwandikia waraka wa maandishi, kwa jina la makanisa ya Gallic. Bidii hii, kwa niaba ya Ukristo, ilimwonyesha kama kitu cha kuchukiza Mfalme; na mnamo mwaka 202 wa Bwana wetu, alikatwa kichwa.

Mateso haya yakienea barani Afrika, wengi waliuawa katika robo hiyo ya ulimwengu; haswa ambaye tutataja.

Perpetua, mwanamke aliyeolewa, wa karibu miaka ishirini na mbili. Wale ambao waliteseka pamoja naye walikuwa, Felicitas, mwanamke aliyeolewa, aliye na mtoto wakati wa kukamatwa kwake, na Revocatus, aliyebadilishwa kuwa mkristo uko Carthage, na mtumwa. Majina ya wafungwa wengine, yaliyokusudiwa kuteseka kwenye hafla hii, walikuwa Saturninus, Secundulus, na Satur. Siku iliyoteuliwa kwa kuuawa kwao, waliongozwa kwenye ukumbi wa michezo. Satur, Saturninus, na Revocatus waliamriwa kukimbia kwenye kamba kati ya wawindaji, au kama vile walikuwa na utunzaji wa wanyama wa porini. Wawindaji wakitengenezwa kwa safu mbili, walikimbilia kati, na walipigwa na nguvu sana wakati wakipita. Felicitas na Perpetua walivuliwa nguo, ili kutupwa kwa ng'ombe wazimu, ambayo ilifanya shambulio lake la kwanza juu ya Perpetua, na kumshtua; kisha akaenda huko Felicitas, na kumteka vibaya; lakini bila kuwaua, mnyongaji alifanya ofisi hiyo kwa upanga. Revocatus na Satur waliharibiwa na wanyama wa porini; Saturninus alikatwa kichwa; na Secundulus alikufa gerezani. Utekelezaji huu ulikuwa katika 205, siku ya nane ya Machi.

Speratus na wengine kumi na wawili walikatwa kichwa; kama ilivyokuwa Andocles huko Ufaransa. Asclepiades, Askofu wa Antiokia, alipata mateso mengi, lakini akaachwa akiwa hai.

Cecilia, mwanamke mchanga wa familia nzuri huko Roma, alikuwa ameolewa na muungwana anayeitwa Valerian. Alibadilisha mumewe na kaka yake, ambao walikatwa kichwa; na wakuu, au afisa, ambaye aliwaongoza kunyongwa, alibadilishwa na wao, alipata hatima ileile. Mwanamke huyo alikuwa amewekwa uchi katika bafu ya moto, na baada ya

kuendelea huko kwa muda mrefu, kichwa chake kilikatwa kwa upanga, mwaka 222 wa Bwana wetu.

Kalistus, Askofu wa Rumi, aliuawa, mwaka 224 wa Bwana wetu; lakini njia ya kifo chake haijaandikwa; na Urban, Askofu wa Rumi, alikutana na hatima ile ile mwaka 232 wa Bwana wetu.

Mateso ya Sita, Chini ya Maximus, mwaka 235 wa Bwana Wetu

Mwaka 235 wa Bwana wetu, ilikuwa wakati wa Maximinus. Huko Kapadokia, rais, Seremianus, alifanya yote awezayo kuwaondoa Wakristo kutoka mkoa huo.

Watu wakuu ambao waliangamia chini ya utawala huu walikuwa Pontianus, Askofu wa Roma; Anteros, Mgiriki, mrithi wake, ambaye aliikosoa serikali kwa kukusanya vitendo vya mashahidi, Pammachius na Quiritus, maseneta wa Kirumi, na familia zao zote, na Wakristo wengine wengi; Simplicius, seneta;

Calepodius, mhudumu wa Kikristo, alitupwa ndani ya Tyber; Martina, bikira mzuri na mrembo; na Hippolitus, mtangulizi Mkristo, amefungwa na farasi mwituni, na kuvutwa mpaka akafa.

Wakati wa mateso haya, yaliyofufuliwa na Maximinus, Wakristo wasiokuwa na idadi waliuawa bila kesi, na kuzikwa bila chukizo, wakati mwingine hamsini au sitini walitupwa shimoni pamoja, bila adabu hata kidogo.

Mtawala Maximinus aliyekufa, mwaka 238 wa bwana wetu, alirithiwa na Gordian, wakati wa kutawala kwake, na ile ya mrithi wake Filipo, Kanisa lilikuwa huru kutokana na mateso kwa nafasi ya zaidi ya miaka kumi; lakini mnamo mwaka 249 wa Bwana wetu, mateso kali yalitokea huko Alexandria, kwa uchochezi wa kuhani wa kipagani, bila ufahamu wa mfalme.

Mateso ya Saba, Chini ya Decius, Mwaka 249 wa Bwana Wetu

Hii ilisababishwa na chuki aliyomzaa mtangulizi wake Filipo, ambaye alichukuliwa kuwa Mkristo na kwa sehemu ya wivu wake juu ya kuongezeka kwa Ukristo la kushangaza; kwa maana hekulu la kipagani lilianza kutengwa, na makanisa ya Kikristo yakajaa.

Sababu hizi zilimchochea Decius kujaribu ujazo wa jina la Kikristo; na ilikuwa bahati mbaya kwa Injili, kwamba makosa mengi yalikuwa, karibu wakati huu, yameingia Kanisani: Wakristo walikuwa na tofauti kati yao; ubinafsi uligawanya wale ambao upendo wa kijamii ulipaswa kuwaleta pamoja; na ukweli wa kiburi ilisababisha vikundi vingi.

Wapagani kwa jumla walikuwa na matamanio ya kutekeleza amri za kifalme kwenye hafla hii, na waliangalia mauaji ya Mkristo kama sifa yao wenyewe. Mashahidi, juu ya hafla hii, hawakuhesabika; lakini mkuu tutatoa akaunti ya idadi ndogo.

Fabian, Askofu wa Rumi, alikuwa mtu wa kwanza mashuhuri ambaye alihisi ukali wa mateso haya. Mfalme wa marehemu, Filipo, alikuwa, kwa sababu ya uaminifu wake, aliweka hazina yake kwa utunzaji wa mtu huyu mzuri. Lakini Decius, hakupata mengi kama uchoyo wa pesa ilimfanya kutarajia, aliamua kulipiza kisasi chake juu ya mchungaji mzuri. Alikamatwa ipasavyo; na mnamo Januari 20, mwaka 250 wa Bwana wetu, alipata utelezi.

Julian, mzaliwa wa Cilicia, kama tunavyoarifiwa na Mtakatifu Chrysostom, alikamatwa kwa kuwa Mkristo. Aliwekwa kwenye begi la ngozi, pamoja na idadi fulani ya nyoka na nge, na kwa hali hiyo akatupwa baharini.

Peter, kijana, anayejulikana kwa sifa bora za mwili wake na akili, alikatwa kichwa kwa kukataa kutoa dhabihu kwa Venus. Akasema, "Nimeshangaa unapaswa kumtolea sadaka mwanamke mchafu, ambaye mwenendo wake mbaya hata wahistoria wako mwenyewe ameandika, na ambaye maisha yake yalikuwa na matendo kama sheria zanu zitaadhibu. Hapana, nitampa Mungu wa kweli dhabihu inayokubalika ya sifa na maombi. " Optimus, mkuu wa mkoa wa Asia, aliposikia hayo, akaamuru mfungwa afungiwe gurudumu, ambalo mifupa yake yote ilivunjwa, kisha akapelekwa kukatwa kichwa.

Nichomachus, alipoletwa mbele ya mkuu wa mkoa kama Mkristo, aliamriwa kutoa dhabihu kwa sanamu za kipagani. Nichomachus akajibu, "Siwezi kupea heshima kwa mapepo, ambayo ni ya Mwenyezi." Hotuba hii ilimkasirisha sana mkuu wa mkoa hivi kwamba Nichomachus aliwekwa kwenye mateso. Baada ya kuvumilia mateso kwa muda, alitulia; lakini mara chache alikuwa ametoa uthibitisho huu wa udhaifu wake, kuliko alipoanguka kwenye mateso makubwa, akaanguka chini, na kumalizika mara moja.

Denisa, mwanamke mchanga wa umri wa miaka kumi na sita tu, ambaye aliona hukumu hii mbaya, ghafla akasema, "Ewe mnyonge asiye na furaha, kwanini ununue urahisi wa wakati kwa gharama ya umilele mbaya!" Optimus, aliposikia haya, alimwita, na Denisa akijisemea kuwa Mkristo, alikatwa kichwa, kwa agizo lake, mara tu baadaye.

Andrew na Paulo, wenzi wawili wa Nichomachus, Shahidi, mwaka 251 wa Bwana wetu, walipata mauaji kwa kumpiga mawe, na kumalizika kwa muda, wakimwita Mkombozi wao aliyebarikiwa.

Alexander na Epimachus, wa Aleksandria, walikamatwa kwa kuwa Wakristo: na, wakikiri mashtaka hayo, walipigwa kwa miti, ikachomwa kwa ndoano, na kwa muda mrefu wakachomwa moto; na tunaarifiwa, katika kipande kilichohifadhiwa na Eusebius, kwamba mashahuri wanne wa kike waliteseka siku hiyo hiyo, na kwa sehemu ile ile, lakini sio kwa njia ile ile; kwani hawa walikatwa vichwa.

Lucian na Marcian, wapagani wawili waovu, ingawa walikuwa wachawi hodari, na kuwa waongofu kwa Ukristo, kurekebisha makosa yao ya zamani, waliishi maisha ya ufugaji, na walikaa kwa mkate na maji tu. Baada ya muda mwingi kutumika kwa njia hii, wakawa wahubiri wenye bidii, na wakawabadilisha wengi. Mateso, hata hivyo, yalizidi wakati huu,

walikamatwa, na kupelekwa mbele ya Sabinus, gavana wa Bithynia. Alipoulizwa na mamlaka gani walijichukua kuhubiri, Lucian alijibu, 'Kwamba sheria za upendo na ubinadamu ziliwalazimisha wanaume wote kujaribu kugeuza majirani zao, na kufanya kila kitu kwa uwezo wao kuwaokoa kutoka kwa mtego wa shetani.'

Lucian baada ya kujibu kwa njia hii, Marcian alisema, "Uongofu wao ulitolewa kwa neema ile ile ambayo ilipewa Mtakatifu Paulo, ambaye, kutoka kwa mtesaji mwenye bidii wa Kanisa, alikua mhubiri wa Injili."

Gavana huyo, aligundua kwamba hakuweza kushinda na wao kukataa imani yao, aliwakemea wateketezwa wakiwa hai, ambayo hukumu mara baadaye ilitekelezwa.

Trypho na Respicius, wanaume wawili mashuhuri, walikamatwa kama Wakristo, na kufungwa gerezani huko Nice. Miguu yao ilichomwa na kucha; walivutwa barabarani, wakapigwa, wakachomwa na ndoano za chuma, walichomwa moto iliyowashwa, na kwa urefu wakakatwa kichwa, Februari 1, mwaka 251 wa Bwana wetu.

Agatha, mwanamke wa Sicilia, hakuwa ya anatambulika sana kwa uwezo wake wa kibinafsi na alilojipa, kuliko uungu wake; urembo wake ulikuwa hivi kwamba Quintian, gavana wa Sisili, alifadhiliwa naye, na kufanya majaribio mengi juu ya usafi wake bila mafanikio. Ili kutosheleza tamaa yake na urahisishaji mkubwa, alimtia mama huyo mrembo mikononi mwa Aphrodica, mwanamke mchafu na mwenye tabia mbaya. Mnyonge huyu alijaribu kila jaribio la kumshindia ukahaba uliotajika; lakini alipata kuwa juhudi zake zote zilikuwa za bure; kwa maana usafi wake ulikuwa hauwezi kuepukika, na alijua wazi kuwa iyo fungu pekee lilikuwa linaweza kumpa furaha ya kweli. Aphrodica alimjua Quintian na kutokuwa na tija ya bidii zake, ambaye, aliyetafutiwa ubuni katika miundo yake, akabadilisha tamaa yake kuwa chuki. Juu ya kukiri kwake kuwa alikuwa Mkristo, aliamua kutosheleza kisasi chake, kwani hakuweza matamanio yake. Ikifuatana na maagizo yake, alipigwa mijeledi, akateketezwa kwa moto nyekundu, na akavutwa kwa ndoano kali. Baada ya kubeba mateso haya kwa ujasiri wa kupendeza, moja kwa moja alitandazwa uchi juu ya makaa, aliingiliana na glasi, na kisha kurudishwa gerezani, yeye alimalizwa mnamo Februari 5, 251.

Cyril, Askofu wa Gortyna, alikamatwa na agizo la Lucius, gavana wa mahali hapo, ambaye, hata hivyo, alimhimiza kutii agizo la kifalme, afanye dhabihu, na aokoe mtu wake anayefaa kutoka kwa uharibifu; kwa kuwa alikuwa na umri wa miaka themanini na nne. Mtayarishaji mzuri alijibu kwamba kwa muda mrefu alikuwa amewafundisha wengine kuokoa roho zao, anapaswa kufikiria sasa juu ya wokovu wake mwenyewe. Mtayarishaji anayestahili alisikia hukumu yake ya moto bila mhemko, akatembea kwa furaha hadi mahali pa kunyongwa, na alipata kuuawa kwake kwa ujasiri mkubwa.

Mateso hayo yalikoma zaidi kuliko Kisiwa cha Krete; Kwa maana gavana, alikuwa akifanya kazi sana katika kutekeleza amri za kifalme, mahali hapo palipokuwa na damu nyingi sana.

Babylas, Mkristo wa elimu ya ukombozi, alikua Askofu wa Antiokia, mwaka 237 wa bwana wetu, baada ya kifo chake Zebinus. Alifanya kwa bidii isiyowezekana, na akatawala Kanisa kwa busara ya kupendeza wakati huo kukiwa na dhoruba sana.

Maafa ya kwanza ambayo yalitokea kwa Antiokia wakati wa misheni yake, ilikuwa kuzingirwa kwake na Sapor, mfalme wa Uajemi; ambaye, baada ya kupita Syria yote, alichukua na kuipora mji huu kati ya wengine, na akawatumia wenyeji Wakristo kwa ukali mkubwa kuliko wengine, lakini hivi karibuni alishindwa kabisa na Gordian.

Baada ya kifo cha Gordian, katika utawala wa Decius, Mfalme huyo alifika Antiokia, ambapo, akiwa na hamu ya kutembelea kusanyiko la Wakristo, Babylas alimpinga, na akakataa kabisa kumruhusu aingie ndani. Mfalme huyo akagawanya hasira yake wakati huo; lakini hivi karibuni alimtumana Askofu, akamkemea kwa nguvu kwa ubadhirifu wake, kisha akamwagiza kutoa dhabihu kwa miungu ya kipagani kama patanisho kwa kosa lake. Alipokataliwa, alifunga gerezani, kubeba minyororo, kutibiwa kwa ukali mkubwa, kisha akakatwa kichwa, pamoja na vijana watatu ambao walikuwa wanafunzi wake, mwaka 251 wa Bwana wetu.

Alexander, Askofu wa Yerusalemu, karibu wakati huu alitupwa gerezani kwa sababu ya dini lake, ambapo alikufa kwa ukali wa kifungo chake.

Julianus, mzee, alikuwa na kilema, na Cronion, Mkristo mwingine, alikuwa amefungwa migongoni mwa ngamia, akapigwa vibaya, kisha akatupwa motoni na kuteketezwa. Pia mabikira arobaini, huko Antiokia, baada ya kufungwa gerezani, na kushambuliwa, walichomwa.

Katika mwaka wa Bwana wetu 251, Mfalme Decius baada ya kujenga hekalu la kipagani huko Efeso, aliwaamuru wote ambao walikuwa katika mji huo kutoa dhabihu kwa sanamu. Agizo hili lilikataliwa kwa heshima na askari wake saba, kama vile. Maximianus, Martianus, Joannes, Malchus, Dionysius, Seraion, na Constantinus. Mfalme anayetaka kushinda askari hawa ili aachane na imani yao kwa maombezi na huruma yake, aliwapa tafrija kubwa hadi ataporudi kutoka msafara. Wakati wa kutokuwepo kwa mfalme, walitoroka, na kujificha kwenye pango; ambayo mfalme aliarifiwa wakati wa kurudi kwake, mdomo wa pango ulifungwa, na wote waliangamia kwa njaa.

Theodora, mwanamke mrembo mchanga wa Antiokia, juu ya kukataa kutoa dhabihu kwa sanamu za Kirumi, alihukumiwa vibaraka, ili sifa yake iweze kutolewa sadaka kwa ukatili wa tamaa. Didymus, Mkristo, alijificha katika tabia ya mwanajeshi wa Kirumi, akaenda nyumbani, akamjulisha Theodora kuwa yeye ni nani, na akamshauri apate kutoroka katika nguo zake. Hili lilipotekelezwa, na mwanamume alipatikana kwenye nyumba ya madalali badala ya mwanamke mrembo, Didymus alipelekwa mbele ya rais, ambaye kukiri ukweli wake, na kumiliki kwamba alikuwa Mkristo hukumu ya kifo mara moja ilitamkwa dhidi yake. Theodora, aliposikia kwamba mkombozi wake angeweza kuteseka, alifika kwa jaji, akajitupa

miguuni pake, na akaomba kwamba hukumu hiyo ingeweza kumwangukia kama mtu mwenye hatia; lakini, akiwa kiziwi kwa kilio cha wasio na hatia na hajali wito wa haki, hakimu asiyeweza kubadilika alihukumu wote wawili; walipouawa ipasavyo, wakakatwa kichwa kwanza, na miili yao ikachomwa baadaye.

Secundianus, akiwa ameshtumiwa kama Mkristo, alifikishwa gerezani na askari fulani. Njiani, Verianus na Marcellinus walisema, "Unawachukua wapi wasio na hatia?" Mahojiano haya yalisababisha wakakamatwa, na wote watatu, baada ya kuteswa, walinyongwa na wakawachiliwa.

Origen, mwandamizi wa kusherehekewa na katekisimu wa Alexandria, akiwa na umri wa miaka sitini na nne, alikamatwa, akatupwa ndani ya gereza lenye kuchukiza, lililokuwa limejaa vifungo, miguu yake kuwekwa kwenye hisa, na miguu yake ingavurutwa mpaka nje kabisa kwa siku kadhaa mfululizo. Alitishiwa moto, na kuteswa kwa njia zote mawazo ya kukasirika ingeweza kupendekeza. Wakati wa kuteswa kwa ukatili huu, Kaizari Decius alikufa, na Gallus, aliyemfuata, akifanya vita na Wagoth, Wakristo walikutana na tafrija. Katika kipindi hiki, Origen alipata ukuzaji wake, na, akihamia Tyre, alibaki uko hadi kifo chake, ambacho kilitokea alipokuwa katika umri wa mwaka wa sitini na kenda.

Gallus, Kaizari, alipokwisha kumaliza vita vyake, pigo likaibuka katika ufalme: dhabihu kwa miungu ya kipagani iliamuru na mfalme, na mateso yalisambazwa kutoka ndani hadi sehemu za nje za ufalme, na wengi waliuliwa kama mashujaa ya kitambi, na pia ubaguzi wa mahakimu. Kati ya hawa walikuwa Kornelio, Askofu Mkristo wa Roma, na Lucius, mrithi wake, mnamo 253.

Makosa mengi ambayo yameingia Kanisani wakati huu yalitokana na kuweka sababu za wanadamu katika mashindano na ufunuo; lakini ukweli wa hoja kama hizo ulithibitishwa na uganga wenye uwezo zaidi, maoni ambayo walikuwa wameunda yalitoweka kama nyota mbele ya jua.

Mateso ya Nane, Chini ya Valerian, mwaka wa bwana wetu 257

Ilianza chini ya Valerian, mwezi wa Aprili, 257, na ikaendelea kwa miaka mitatu na miezi sita. Mashahidi waliouawa katika mateso haya hawangehesabika, na mateso yao na vifo vyao vilikuwa vingi na chungu. Mashahidi mashuhuri walikuwa wafuatao, ingawa hakuna daraja, jinsia, wala umri ulivyozingatiwa.

Rufina na Secunda walikuwa wanawake wazuri na wazuri, binti za Asterius, muungwana mashuhuri huko Roma. Rufina, mzee, alikuwa amepangwa kwa ndoa ya Armentarius, kijana mtukufu; Secunda, mdogo, kwa Verinus, mtu wa kiwango na msukumo. Washitaki, wakati wa kuanza kwa mateso, wote walikuwa Wakristo; lakini hatari ilipotokea, ili kuokoa utajiri wao, walikana imani yao. Walichukua uchungu mkubwa kuwashawishi wanawake kufanya vivyo hivyo, lakini, kukatishwa kwa kusudi lao, wapenzi hao walikuwa msingi wa kutosha kutoa habari dhidi ya wanawake, ambao, wakikamatwa kama Wakristo, walifikishwa mbele

ya Junius Donatus, gavana wa Roma, ambapo, mwaka wa bwana wetu 257, walitia muhuri imani yao na damu yao.

Stefano, Askofu wa Rumi, alikatwa kichwa katika mwaka huo huo, na karibu wakati huo Saturninus, Askofu wa dini kuu wa Toulouse, alikataa kutoa sadaka kwa sanamu, alishughulikiwa kwa hasira zote mbaya ambazo zinaweza kufikiria, na akafungwa kwa miguu kwa mkia wa ng'ombe. Juu ya ishara iliyotolewa, mnyama mwenye hasira alikuwa akipeperushwa chini ya ngazi za hekalu, ambalo akili za mashuhuri zilitolewa.

Sextus alirithi kutoka kwa Stefano kama Askofu wa Roma. Anastahili kuwa Mgiriki kwa kuzaliwa au kwa uchimbaji, na alikuwa akihudumu kwa muda mrefu kama shemasi chini ya Stefano. Uaminifu wake mkubwa, hekima ya umoja, na ujasiri usio wa kawaida vilimtofautisha mara nyingi; na hitimisho la furaha la ubishani na wazushi kwa ujumla ilivyoainishwa kwa uungu na busara wake. Mnamo mwaka wa 258, Marcianus, ambaye alikuwa na usimamizi wa serikali ya Kirumi, alichukua agizo kutoka kwa Kaizari Valerian, kuwauwa wachungaji wote Wakristo huko Roma, na kwa hivyo Askofu huyo na mashemasi wake sita, walipata mauaji mnamo 258.

Wacha tuukaribie moto wa Lawrence aliyeuawa, ili mioyo yetu baridi iwe moto kwa hiyo. Mtawala huyo asiye na huruma, alimelewa kuwa sio mhudumu wa sakramenti tu, lakini mgawanyaji pia wa utajiri wa Kanisa, akajiahidi mwenyewe uwindaji mara mbili, kwa kushika roho moja. Kwanza, na tamaa ya mali kwa kujipatia mwenyewe hazina ya Wakristo masikini; basi kwa uma la moto la udhalimu, ili kuwarusha na kuwasumbua, waweze kuchoka kwa taaluma yao. Kwa uso wenye hasira na uso wa kikatili, mbwa mwitu mwenye uchoyo alitaka kujua mahali ambapo Lawrence alikuwa ameweka mali ya Kanisa: ambaye alitamani kupumzika kwa siku tatu, akaahidi kutangaza ambapo hazina hiyo inaweza kuwa. Wakati huo huo, alisababisha idadi kubwa ya Wakristo masikini kukusanywa. Kwa hivyo, siku ya jibu lake ilipokuja, mtesaji alimshutumu vikali kusimama na ahadi yake. Halafu Lawrence shujaa, akanyosha mikono yake juu ya maskini, akasema: "Hizi ni hazina ya thamani ya Kanisa; hizi ni hazina kwa kweli, ambayo imani ya Kristo inamiliki, ambaye Yesu Kristo anayo nyumba yake. Vito gani vyenye thamani anaweza kuwa nazo Kristo kuliko wale aliowaahidi kuishi ndani yake? Kwa maana imeandikwa, 'Nilikuwa na njaa, ukanipa nyama. Nilikuwa na kiu, ukanipa kinywaji; nilikuwa mgeni, na ulinichukua ukakubali niingie ndani. Na tena, 'Kwa kuwa umefanya hivyo kwa mmoja wa ndugu hawa wadogo, umenitendea na mimi.' Je! Ni utajiri gani mkubwa ambao Kristo Bwana wetu anaweza kuwa nao, kuliko watu masikini anayependa kuonekana? "

Ewe, ni ulimi gani unaoweza kuelezea ghadhabu na wazimu wa moyo wa mtawala! Sasa akasonga, akasimama, akapiga magoti, akapanda macho kama moja kati ya akili zake: macho yake kama moto ukang'aa, mdomo wake ulitengeneza kama nguruwe wa kiume, meno yake kama ya mbwa wa pepo iliyokatwa. Sasa, sio mtu mwenye busara, lakini simba anayenguruma, anaweza kuitwa.

"Washa moto (akalia) - kwa kuni usipunguze. Je! Mwananchi huyu alidanganya Mfalme? Mwachilie, muondokee: mpige mijeledi, mpige kwa viboko, mchungushe kwa ngumi, ubongo wake na vilabu. Je! anamwonea msaliti na Mfalme? Mfungeni kwa mashimo ya moto, mfungeni kwa kuni zilizowaka, toa minyororo yenye nguvu, na uma za moto, na kitanda cha chuma kilichokuwa na moto: juu ya moto nayo, funga mkono wa waasi na mguu, na wakati kitanda kikiwa moto moto, ongeza naye: mchome, mchemshe, mtupe, mgeuze; kwa kila uchungu wa hasira zetu kila mtu afanye ofisi yake, enyi watesaji. "

Neno halikusemwa tu, lakini yote yalitekelezwa. Baada ya vitu vingi vya ukatili, mwanakondoo huyu mpole aliwekwa, sitasema juu ya kitanda chake cha moto cha chuma, lakini kwenye kitanda chake laini cha chini. Kwa hivyo Mungu alitenda kwa nguvu na mashuhuri wake Lawrence, kwa hivyo kimiujiza Mungu aliwasha moto chombo chake; kwamba haukuwa kitanda cha kumaliza maumivu lakini ikawa kitanda cha majani ya kupumzika vizuri.

Barani Afrika mateso yalizuka na vurugu za kipekee; maelfu nyingi walipokea taji ya mauaji, ambamo wafuatao walikuwa wahusika wanajulikana zaidi:

Cyprian, Askofu wa Carthage, mtabiri mashuhuri, na mapambo ya kidini ya Kanisa. Mwangaza wa fikra zake uliwashwa na mshikamano wa hukumu yake; na kwa mafanikio yote ya muungwana, aliunganisha sifa za Mkristo. Mafundisho yake yalikuwa ya kawaida na safi; lugha yake rahisi na kifahari; na tabia yake nzuri na ya kushinda: kwa kweli, alikuwa ni mhubiri mchamungu na mwenye heshima. Katika ujana wake alikuwa ameelimishwa katika kanuni za Ujasusi, na kuwa na utajiri mkubwa, aliishi kwa uzuri wa utukufu, na heshima yote ya ujanja.

Karibu na mwaka wa 246, Coecilius, mhudumu wa Kikristo wa Carthage, alikuwa chombo cha kufurahi cha ubadilishaji wa Cyprian: kwa akaunti gani, na kwa upendo mkubwa aliowaonyesha mwandishi wa uongofu wake baadaye, aliitwa Coecilius Cyprian. Kabla ya kubatizwa, alisoma maandiko kwa uangalifu na alipigwa na uzuri wa ukweli uliomo, aliamua kutumia fadhila zilizopendekezwa. Baada ya kubatizwa, aliuza mali yake, na kugawa pesa hizo kwa maskini, akavaa mavazi zisizokuwa na mapambo, na akaanza maisha ya ustadi. Mara tu baada ya kufanywa msimamizi; na, alipopendezwa sana na fadhila na kazi zake, mnamo kifo cha Donatus, mnamo mwaka wa bwana wetu 248, alikuwa karibu kuteuliwa kwa umoja kuwa Askofu wa Carthage.

Utunzaji wa Cyprian sio tu ulienea zaidi ya Carthage, lakini kwa Numidia na Mauritania. Katika shughuli zake zote alichukua uangalifu mkubwa kuuliza ushauri wa wachungaji wake, akijua kuwa upendeleo peke yake unaweza kuwa wa huduma kwa Kanisa, hii ikiwa moja ya amri yake, "Kwamba Askofu alikuwa kanisani, na kanisa kwa Askofu; ili umoja uweze kuhifadhiwa tu na ukaribu kati ya mchungaji na kundi lake. "

Mnamo mwaka wa bwana wetu 250, Cyprian alichapishwa hadharani na Kaizari Decius, chini ya matamshi ya Coecilius Cyprian, Askofu wa Wakristo; na kilio cha kawaida cha wapagani kilikuwa, "Cyprian kwa simba, Cyprian kwa wanyama." Askofu, hata hivyo, aliondoka kutoka kwa ghadhabu ya watu, na athari zake zikafutwa mara moja. Wakati wa kustaafu kwake, aliandika barua thelathini za kidini na za kifahari kwa kundi lake; lakini dhiki kadhaa ambazo wakati huo ziliingia ndani ya Kanisa, zilimpa wasiwasi mkubwa. Mkali wa mateso yalipungua, alirudi Carthage, na akafanya kila kitu kwa nguvu yake kumaliza maoni yaliyopotoka. Pigo kali lililoanza huko Carthage, ilikuwa kama kawaida, iliyowekwa kwa Wakristo; na mahakimu walianza kuwatesa ipasavyo, ambayo iliwasilisha barua kutoka kwao kwenda kwa Cyprian, kwa kujibu ambayo anathibitisha sababu ya Ukristo. Mwaka wa bwana wetu 257, Cyprian alifikishwa mbele ya mkuu wa mkoa Aspasius Paturnus, ambaye alimsindikiza kwenda katika mji mdogo kwenye bahari ya Lybia. Alipokufa mkuu wa mkoa, alirudi Carthage, lakini mara baada ya kukamatwa, akapelekwa mbele ya gavana mpya, ambaye alimhukumu kukatwakatwa kichwa; hukumu ambayo ilitekelezwa mnamo tarehe 14 ya Septemba, mwaka wa bwana wetu 258.

Wanafunzi wa Cyprian, waliuawa katika mateso haya, walikuwa Lucius, Flavian, Victoricus, Remus, Montanus, Julian, Primelus, na Donatia.

Huko Utica, janga mbaya kabisa lilionyeshwa: Wakristo mia tatu, kwa amri ya mkuu wa mkoa, waliwekwa kizuizi cha moto. Sufuria ya makaa na uvumba ukiwa umeandaliwa, waliamriwa kumtolea dhabihu Jupita, au kutupwa ndani ya joko. Kwa kukataa bila kukusudia, waliruka kwa ujasiri ndani ya shimo, na wakateseka mara moja.

Fructuosus, Askofu wa Tarragon, huko Uhispania, na mashemasi wake wawili, Augurius na Eulogius, walichomwa moto kwa kuwa Wakristo.

Alexander, Malchus, na Priscus, Wakristo watatu wa Palestina, na mwanamke wa mahali hapo, walijitoa wenyewe kwa hiari kuwa ni Wakristo; kwa sababu hiyo walihukumiwa kunywewa na nyati, ambayo hukumu ilitekelezwa ipasavyo.

Maxima, Donatilla, na Secunda, mabikira watatu wa Tuburga, walikuwa na nyongo na siki walipewa kunywa, kisha wakapigwa vikali, wakiteswa kwenye msalabani, wakachomwa na chokaa, wakachomwa moto kwenye gridi ya chuma, wakiteswa na wanyama wa porini, na kwa muda mrefu wakakatwa vichwa.

Hapa ni sawa kuzingatia hali ya umoja lakini mbaya ya Mfalme Valerian, ambaye alikuwa akiwatesa Wakristo kwa muda mrefu sana. Huyu mnyanyasaji, kwa upana, alichukuliwa mfungwa na Sapor, Kaizari wa Uajemi, ambaye alimchukua mpaka nchi yake, na huko akamtendea kwa hasira isiyoweza kuigwa, ikamfanya kupiga magoti kama mtumwa mwovu, na kumkanyaga kama mtumwa mwovu kama kiti cha miguu wakati alipanda farasi wake. Baada ya kumuweka kwa muda wa miaka saba katika hali ya utumwa ya kukomesha, alisababisha macho yake kungolewa, ingawa wakati huo alikuwa na umri wa miaka themanini

na tatu. Hii haikatishii hamu yake ya kulipiza kisasi, mara tu baadaye aliamuru Ngozi yake kuvuliwa akiwa hai, na kutiwa na chumvi, ambayo kwa mateso haya alikufa; na kwa hivyo akaanguka mmoja wa watawala wanyonge zaidi wa Roma, na mmoja wa watesaji wakubwa wa Wakristo.

Mnamo mwaka wa bwana wetu 260, Gallienus, mwana wa Valerian, alimrithi, na wakati wa utawala wake (mashahidi wachache waliuliwa) Kanisa lilifurahia amani kwa miaka kadhaa.

Mateso ya Tisa Chini ya Aurelian, mwaka 274 wa Bwana Wetu

Wakuu wa kuteseka walikuwa: Felix, Askofu wa Roma. Kiunga hiki kiliendelezwa kwa Warumi angalia ndani ya 274. Alikuwa muuwaji wa kwanza wa dhulumu ya Aurelian, akikatwa kichwa mnamo tarehe ishirini na mbili ya Desemba, mwaka huo huo.

Agapetus, muungwana mchanga, aliyeuza mali yake, na kuwapa watu masikini, alikamatwa kama Mkristo, akateswa, kisha akakatwa kichwa huko Praeneste, mji uliokuwa ndani ya safari ya siku moja ya Roma.

Hao ndio mashujaa wa imani pekee waliobaki katika rekodi hii wakati wa utawala huu, kwani ilikomeshwa hivi karibuni na Mfalme kuuawa na wa nyumbani mwake, Byzantium.

Aurelian alirithiwa na Tacitus, ambaye alifuatiwa na Probus, kwani mwisho wake ulifanywa na Carus: Kaizari huyu akiuawa na dhoruba ya radi, wanawe, Carnious na Numerian, walimrithi, na wakati wa enzi hizi zote Kanisa lilikuwa na amani.

Diocletian aliweka kiti cha enzi cha kifalme, mwaka wa bwana wetu 284; mwanzoni alionyesha neema kubwa kwa Wakristo. Mnamo mwaka wa 286, aliungana na Maximian naye katika ufalme; na Wakristo wengine waliuawa kabla ya mateso yoyote kuu kuanza. Kati ya hao walikuwa Felician na Primus, mandugu wawili.

Marcus na Marcellianus walikuwa mapacha, wenyeji wa Roma, na wa asili nzuri. Wazazi wao walikuwa wapagani, lakini wakufunzi, ambao elimu ya watoto walipewa, waliwalea kama Wakristo. Uvumilivu wao kwa muda mrefu uliwashinda wale waliowatamani wawe wapagani, na wazazi wao na familia nzima wakawa waongofu kwa imani waliyokuwa wamepata kabla ya kuibadilisha tena. Waliuawa kwa kufungwa kwa mti, na kupigwa miguu yao na misumari. Baada ya kukaa katika hali hii kwa muda wa siku moja na usiku, mateso yao yalikomeshwa kwa mianya mizuri kupitia miili yao.

Zoe, mke wa mlinzi wa gereza, ambaye alikuwa na utunzaji wa mashuhuda waliotajwa hapo awali, alibadilishwa nao, na akapachikwa juu ya mti, na moto wa majani ukawaka chini yake. Wakati mwili wake ulipoteremshwa chini, ulitupwa katika mto, ukiwa na jiwe kubwa lililofungwa kwake, ili kuizamisha.

Katika mwaka wa Kristo 286, jambo la kushangaza sana lilitokea; Jeshi la askari, likiwa na wanaume elfu sita na mia sita sitini na sita, hawakuwa na watu wengine isipokuwa Wakristo. Kikosi hiki kiliitwa Jeshi la Theban, kwa sababu wanaume hao walikuwa wamelelewa Thebias: walikuwa wamepigiwa mashariki hadi mtawala Maximian alipowaamuru waende kwa Gaul, kumsaidia dhidi ya waasi wa Burgundy. Waliipitisha Alps kwenda Gaul, chini ya amri ya Mauritius, Candidus, na Exupernis, makamanda wao waliostahili, na kwa muda mrefu walijiunga na mfalme. Wakati wa wakati huu, Maximian aliamuru kutoa kafara kwa jumla, ambayo jeshi lote lilikuwa kusaidia; na vivyo hivyo aliamuru kwamba wachukue kiapo cha utii na kuapa, wakati uleule, kusaidia katika kuangamiza Ukristo huko Gaul. Alishtushwa na maagizo haya, kila mtu wa Jeshi la Theban alikataa kabisa kutoa dhabihu au kuchukua viapo vilivyoamriwa. Hii ilimkasirisha sana Maximian, hata akaamuru jeshi hilo lipunguzwe, ambayo ni kusema, kila mtu wa kumi achaguliwe kutoka kwa wengine, na akapigwa kwa upanga. Amri hii ya umwagaji damu ikiwa imetekelezwa, wale ambao walibaki hai bado hawakuweza kubadilika, wakati uamuzi wa pili ulifanyika, na kila mtu wa kumi aliuawa. Ukali huu wa pili haukufanya hisia zaidi ya ile ya kwanza, askari walihifadhi uhodari wao na kanuni zao, lakini kwa ushauri wa maafisa wao waliongeza uhusiano waaminifu kwa Mfalme. Jambo hili, linaweza kudhaniwa, lingemfanya Mfalme laini, lakini lilikuwa na athari tofauti: kwa kuwa, alikasirika kwa uvumilivu wao na umoja wao, aliamuru kwamba jeshi lote liuawe, ambalo lilitekelezwa sawa na askari wengine, ambaye aliwakata vipande vipande na panga zao, Septemba 22, 286.

Alban, ambaye kutoka kwa Mtakatifu Alban, huko Hertfordshire, alipokea jina lake, alikuwa shahidi wa kwanza wa Uingereza. Uingereza kubwa ilikuwa imepokea Injili ya Kristo kutoka kwa Lucius, mfalme wa kwanza wa Kikristo, lakini hakukumbwa na hasira ya mateso kwa miaka mingi baadaye. Hapo awali alikuwa mpagani, lakini alibadilishwa na Mkristo wa kikanisa, jina lake Amphibalus, ambaye alimhifadhi kwa sababu ya dini lake. Maadui wa Amphibalus, akiwa na akili ya mahali alipofichwa, walifika nyumbani kwa Alban; ili kuwezesha kutoroka kwake, wakati askari walipokuja, alijitolea kama mtu ambaye walikuwa wanamtafuta. Udanganyifu huo uligunduliwa, gavana aliamuru apigwe viboko, kisha akahukumiwa kukatwe kichwa, Juni 22, mwaka wa Kristo 287.

Bede mwenye sifa anatuhakikishia, kwamba, juu ya hafla hii, mwuaji huyo ghafla akabadilika kuwa Mkristo, na akaomba ruhusa ya kufa kwa niaba ya Alban, au pamoja naye. Kupokea ombi la pili, walikatwa kichwa na askari, ambaye kwa hiari alichukua jukumu la mauaji. Hii ilitokea mnamo tarehe ishirini na mbili ya Juni, mwaka wa Kristo 287, huko Verulam, sasa Mtakatifu Alban, huko Hertfordshire, ambapo kanisa kubwa liliwekwa ukumbusho wake juu ya wakati wa Constantine Mkuu. Jumba hilo, likiwa limeharibiwa katika vita vya Saxon, lilijengwa tena na Offa, mfalme wa Mercia, na nyumba ya monasteri iliyojengwa karibu nayo, mabaki kadhaa ambayo bado yanaonekana, na kanisa ni muundo mzuri wa Gothic.

Faith, mwanamke Mkristo, wa Acquitain, huko Ufaransa, aliamriwa kuchemshwa kwa gridi ya chuma, kisha kukatwa kichwa; mwaka wa Kristo 287.

Quintin alikuwa Mkristo, na mzaliwa wa Roma, lakini akiwa na dhamira ya kujaribu kueneza Injili huko Gaul, na Lucian, walihubiri pamoja huko Amiens; baada ya hapo Lucian akaenda Beaumaris, ambapo aliuawa. Quintin alibaki katika Picardy, na alikuwa na bidii sana katika huduma yake. Akiwa amekamatwa kama Mkristo, alikuwa ameinuliwa kwa mapigo hadi viungo vyake vikavunjika; kisha mwili wake ulibomolewa na viboko vya waya, na mafuta ya kuchemsha na lami ikatiwa juu ya mwili wake ulio uchi; mienge iliyowashwa ililiwekwa kwa pande na makwapa zake; na baada ya kuteswa hivyo, alirudishwa gerezani, na akafa kwa mateso aliyokipitia, Oktoba 31, mwaka wa Kristo 287. Mwili wake ulizamishwa huko Somme.

Mateso ya Kumi, Chini ya Diocletian, Mwaka 303 wa Bwana Wetu

Chini ya watawala wa Kirumi, ambao kwa kawaida huitwa 'Kipindi cha Mashuhuri,' iliofuatilizwa kwa sehemu kidogo na kuongezeka na idadi kubwa na ya kifahari ya Wakristo, na chuki ya Galerius, mwana aliyekuliwa wa Diocletian, ambaye, akihamasishwa na mama yake, mpagani aliye na sifa kubwa, hakuacha kamwe kushawishi mtawala kuingia juu ya mateso, mpaka atimize kusudi lake.

Siku mbaya ambayo ilikusudia kuanza kazi ya umwagaji damu, ilikuwa tarehe ishirini na tatu ya mwezi wa Februari, mwaka wa Kristo 303, kwamba kwa kuwa siku ambayo Terminalia ilisherehekewa, na ambayo, kama wapagani wenye ukatili walijivunia, walitarajia kumaliza Ukristo. Siku iliyowekwa, mateso yakaanza huko Nikomedia, asubuhi ambayo mkuu wa jiji hilo akarekebisha, na maafisa wengi na wasaidizi, kwa kanisa la Wakristo, ambapo, walilazimisha kufungua milango, wakashikilia vitabu vyote vitakatifu, na wakaziweke kwa moto.

Hizi zote zilikuwa zilikuwa zinatendeka mbele ya Diocletian na Galerius, ambaye, hakujaridhika na kuchoma vitabu, kanisa alihakikisha kanisa lilibomolewa. Hii ilifuatiwa na amri kali, iliyoamuru uharibifu wa makanisa mengine yote ya Kikristo na vitabu; na agizo likafaulu hivi karibuni, kuwapa Wakristo wa kila dhehebu kuwa haramu.

Uchapishaji wa amri hii ulipata tukio la mauaji ya mara moja, kwa Mkristo jasiri sio tu aliiondoa kutoka mahali iliposhikiliwa, lakini alitekelezea jina la Mfalme kwa haki yake. Kashfa kama hii zilitosha kwa mpagani kulipiza kisasi; kwa kweli alikamatwa, akateswa vikali, kisha akachomwa akiwa hai.

Wakristo wote walikamatwa na kufungwa; na Galerius aliamuru kibinafsi nyumba ya kifalme kuchomwa, ili Wakristo waweza kushtakiwa kama maandishi, na udanganyifu unaofaa uliotolewa wa kuendelea na mateso kwa nguvu kubwa. Sadaka ya jumla ilianzishwa, ambayo ilisababisha mauaji kwa sababu ya imani mbali mbali. Hakuna tofauti iliyotengenezwa kwa uzee au jinsia; jina la Mkristo lilikuwa linawapendeza sana wapagani

hivi kwamba kwa hiari zote walijitolea kwa maoni yao. Nyumba nyingi zilichomwa moto, na familia zote za Kikristo ziliangamia kwa moto; na wengine walikuwa na mawe yaliyofungwa shingoni mwao, na yakiwa yamefungwa pamoja walielekezwa baharini. Mateso yalikuwa ya jumla katika majimbo yote ya Warumi, lakini zaidi mashariki; na kama ilidumu miaka kumi, haiwezekani kujua idadi kamili ya waliouawa, au kuangazia aina anuwai za mauaji.

Mateso, mapigo, panga, majambia, misalaba, sumu, na njaa, zilitumiwa katika sehemu mbali mbali kupeleka Wakristo; na uvumbuzi ulikomeshwa kwa kupanga mateso dhidi ya kama vile hakuwa na uhalifu, lakini kufikiria tofauti na wapiga kura wa ushirikina.

Mji wa Phrygia, uliojumuisha Wakristo pekee, ulichomwa moto, na wenyeji wote waliangamia kwa moto.

Kuchoka na kuchomwa, kwa muda mrefu, magavana kadhaa wa majimbo waliwakilisha kwa korti ya kifalme, kutokuwa na sheria ya mwenendo kama huo. Kwa hivyo, wengi walikatishwa kuuawa, lakini, ingawa hawakuuawa, kadri iwezekanavyo iliwekwa ili kuhakikisha waliishi maisha ya masikitiko, wengi wao wakiwa wamekatwa masikio, pua zao zimepasuliwa, macho yao ya kulia yakatolewa, miguu yao kuvunjwa na kutawanyika kwa kutisha, na miili yao na sehemu nyeti kuingizwa chuma nyekundu-moto.

Inahitajika sasa kuwatahadharisha watu wanaodharau zaidi ambao waliweka maisha yao katika mauaji katika udhalimu huu wa umwagaji damu.

Sebastian, mashuhuri wa kusherehekewa, alizaliwa huko Narbonne, huko Gaul, akafundishwa kanuni za Ukristo huko Milan, na baadaye akawa ofisa wa walinzi wa Kaizari huko Roma. Alibaki Mkristo wa kweli katikati ya ibada ya sanamu; bila kufurahishwa na utukufu wa korti, isiyo na vielelezo viovu, na asiyechafuliwa na tumaini la upendeleo. Akikataa kuwa mpagani, Mfalme akaamuru apelekwe shamba moja karibu na mji, akaitwa Campus Martius, na hapo akadungwa mishale mpaka akafa; hukumu ambayo ilitekelezwa ipasavyo. Baadhi ya Wakristo wacha Mungu waliokuja mahali pa kuuawa, ili kumzika mwili wake, wakapata dalili ya yeye kuwa hai, na mara moja wakampeleka mahali pa usalama, wao, kwa muda mfupi walimwezesha kupona kwake, na kumtayarisha mauaji ya pili; kwa maana, mara tu alipokuwa na uwezo wa kutoka, alijiweka katika njia ya kukusudia wakati alikuwa akienda Hekaluni, na akamwuliza tena kwa ukatili wake mwingi na chuki zisizo za kweli dhidi ya Ukristo. Mara tu Diocletian aliposhinda mshangao wake, aliamuru Sebastian kukamatwa, na kupelekwa mahali karibu na ikulu, na kupigwa hadi kufa; na kwamba Wakristo hawapaswi kutumia njia yoyote tena kupata au kuzika mwili wake, aliamuru kwamba inapaswa kutupwa kwenye mfereji wa maji taka ya kawaida. Walakini, mwanamke Mkristo anayeitwa Lucina, alipata njia ya kuiondoa kwenye maji taka, na kuzika kwenye makato, au kumbukumbu za wafu.

Wakristo, karibu wakati huu, kwa kuzingatia ukomavu, walidhani ni halali kuchukua silaha chini ya mfalme wa mataifa. Maximilian, mwana wa Fabius Victor, alikuwa wa kwanza

kukatwa kichwa chini ya kanuni hii. Vitus, kutoka Sicilia wa familia kubwa, alilelewa Mkristo; wakati wema wake uliongezeka na miaka yake, uwepo wake ulimuunga mkono katika shida zote, na imani yake ilikuwa bora kuliko hatari hatari. Baba yake, Hylas, ambaye alikuwa mpagani, akigundua kwamba alikuwa amefundishwa kanuni za Ukristo na muuguzi aliyemlea, alitumia bidii zake zote kumrudisha kwenye upagani, na kwa muda mrefu akamtoa mwanae kwa sanamu. Juni 14, mwaka wa Kristo 303.

Victor alikuwa Mkristo wa familia nzuri huko Marseilles, huko Ufaransa; alitumia sehemu kubwa ya usiku kuwatembelea walioteseka, na kuwathibitisha wanyonge; ambayo hangefanya kazi ya uunguzi, mfululizo na usalama wake mwenyewe, alifanya wakati wa mchana; na utajiri wake aliutumia katika kupunguza shida za Wakristo masikini. Alikuwa kwa muda mrefu, hata hivyo, akashikwa na amri ya Kaizari Maximian, ambaye aliamuru afungwe, na kuvutwa barabarani. Wakati wa utekelezaji wa agizo hili, alishughulikiwa na kila aina ya ukatili na ghadhabu na watu waliokasirika. Kuendelea bila kubadilika bado, ujasiri wake ulionekana kuwa mdogo. Kwa kuwa kwa utaratibu aliweka juu ya kifusi, akageuza macho yake kuelekea mbinguni, na akamwomba Mungu ampe subira, na baada ya hapo akapata mateso kwa uhodari wa kupendeza. Baada ya wauaji hao walikuwa wamechoka na kumsumbua, alifikishwa kwenye shimo. Katika kifungo chake, aliwabadilisha walinzi wake gerezani, walioitwa Alexander, Felician, na Longinus. Jambo hili lilifika masikioni mwa mfalme, akaamuru wauawe mara moja, na walinzi wa gereza walipigwa kichwa. Wakati huo huo Victor alishikwa tena, akapigwa bila huruma na kijiko, tena akapelekwa gerezani. Kwa mara ya tatu kukaguliwa juu ya dini lake, alistahimili kanuni zake; kisha madhabahu ndogo ikaletwa, akaamriwa kutoa ubani juu yake mara moja. Akiwa na hasira na ombi hilo, alisonga mbele kwa ujasiri, na kwa mguu wake akapindua madhabahu na sanamu. Hii ilimkasirisha sana Mfalme Maximian, ambaye alikuwepo, hata akaamuru mguu ambao alitumia kupiga teke madhabahu kukatwe mara moja; na Victor alitupwa katika kinu, na kupondwa vipande vipande na mawe, mwaka wa Kristo 303.

Maximus, liwali wa Kilikia, alipokuwa Tarso, Wakristo watatu walifikishwa mbele yake; majina yao yalikuwa Tarachus, mzee, Probus, na Andronicus. Baada ya kuteswa mara kwa mara na kushauriwa kukana imani yao, kwa muda mrefu, waliamriwa kuuawa.

Alipoletwa katika ukumbi wa michezo, wanyama kadhaa waliachiliwa katikati yao; lakini hakuna mnyama, ingawa alikuwa na njaa, ambaye angewagusa. Mlinzi kisha akatoa dubu kubwa, ambayo siku hiyo iliangamiza watu watatu; lakini kiumbe huyu mwenye hadhi nzuri na simba mkali wote walikataa kugusa wafungwa. Kupata muundo wa kuwaangamiza kwa njia ya wanyama wa porini kutokufanikiwa, Maximus aliwaamuru wauawe kwa upanga, mnamo Oktoba 11, mwaka wa Kristo 303.

Romanus, mzaliwa wa Palestina, alikuwa dikoni wa kanisa la Kaisaria wakati wa kuanza kwa mateso ya Diocletian. Kwa kuwa alihukumiwa kwa sababu ya imani yake huko Antiokia, alipigwa mijeledi, akauweka kwenye kifusi, mwili wake ukatikiswa na ndoano, mwili wake

ukakatwa na visu, uso wake ukatikiswa, meno yake yakipigwa kutoka kwa soketi yao, na nywele zake zilinyakuliwa na mizizi. Mara tu baadaye amri ilitolewa auliwe, Novemba 17, mwaka wa Kristo 303.

Susanna, mjukuu wa Caius, Askofu wa Rumi, alishinikizwa na mfalme Diocletian kuolewa na mpagani mtukufu, ambaye alikuwa karibu naye. Kukataa heshima iliyokusudiwa, alibadilishwa kichwa na agizo la mfalme.

Dorotheus, mkuu wa kaya katika Diocletian, alikuwa Mkristo, na alijitahidi sana kuwabadilisha. Katika kazi zake za kidini, alijiunga na Gorgonius, Mkristo mwingine, na mmoja wa jumba la ikulu. Kwanza waliteswa kisha wakauliwa.

Peter, mtumwa wa mfalme, alikuwa Mkristo wa hali ya adabu na unyenyekevu. Alilazwa juu ya gridi ya taifa, na akaweka moto polepole hadi alipomalizika.

Cyprian, aliyejulikana na jina la mchawi, ili kumtofautisha na Cyprian, Askofu wa Carthage, alikuwa raia wa Natioch. Alipokea elimu ya ukombozi katika ujana wake, na haswa akajishughulisha na unajimu; baada ya hapo alisafiri kwa uboreshaji kupitia Ugiriki, Misiri, Uhindi, nk. Kwa mwendo wa muda alianza kufahamiana na Justina, mwanamke mchanga wa Antiokia, ambaye kuzaliwa, urembo, na mafanikio, vilimfanya apongezewe na wote waliomjua. Muungwana mpagani kutumika kwa Cyprian, akuzwe yeye na Justina yule mrembo; huu aliufanya, lakini baadaye mwenyewe akabadilika, akateketeza vitabu vyake vya unajimu na uchawi, akabatizwa, na alihisi kuwa na roho ya nguvu ya neema. Uongofu wa Cyprian ulikuwa na athari kubwa kwa muungwana huyo wa kipagani ambaye alilipa anwani zake kwa Justina, na yeye kwa muda mfupi akabali Ukristo. Wakati wa mateso ya Diocletian, Cyprian na Justina walikamatwa kama Wakristo, Cyprian alibomolewa na watupu, na wa Justina kuadhibiwa; na, baada ya kupata mateso mengine, wote wawili walikatwa kichwa.

Eulalia, mwanamke wa Uhispania wa familia ya Kikristo, alikuwa dhahiri katika ujana wake kwa hasira yake, na mshikamano wa kuelewa ambayo mara nyingi haukupatikana katika uzoefu wa miaka ya ujana. Alipokamatwa kama Mkristo, hakimu alijaribu kwa njia nyepesi zaidi, kumleta kwa upagani, lakini aliwadhihaki miungu hiyo ya kipagani na unyenyekevu, kwamba jaji, alikasirishwa tabia yake, akaamuru anyanyazwe. Pande zake zilidungwa kwa ndoano, na matiti yake yalichomwa kwa njia ya kutisha sana, hadi alipokufa kwa vurugu za moto, Desemba, mwaka wa Kristo 303.

Mnamo mwaka 304, wakati mateso yalipowasili Uhispania, Dacian, gavana wa Terragona, aliamuru Valerius Askofu, na Vincent dikoni, wakamatwa, kubebeshwa mizingo ya vyuma, na kufungwa. Wafungwa walipokuwa wamo thabiti katika azimio lao, Valerius alifukuzwa, na Vincent alibatizwa, miguu yake ikatolewa, mwili wake ukavunjwa kwa ndoano, na akawekwa kwenye gridi ya taifa, ambayo haikuwa na moto tu uliowekwa chini yake, lakini inamwagika juu, ambayo iliingia ndani ya mwili wake. Mateso haya hayakumwangusha, wala hayakubadilisha maazimio yake, alirudishwa gerezani, na

kufungwa kizuizini kidogo, chukizo, kaburi la giza, kilichokuwa na nyuzi nyembamba, na vipande vya glasi iliyovunjika, ambapo alikufa, Januari 22, 304. Mwili wake ulikuwa kutupwa ndani ya mto.

Mateso ya Diocletian ilianza kukasirika sana mnamo mwaka wa Kristo 304, wakati Wakristo wengi walipigwa mateso ya kinyama na vifo vya chungu na vichafu; watu mashuhuri zaidi tutaelezea haswa.

Saturninus, kuhani wa Albitina, mji wa Afrika, baada ya kuteswa, alirudishwa gerezani, na hapo akafa na njaa. Watoto wake wanne, baada ya kuteswa kwa njia tofauti, walishiriki hatima hiyo hiyo na baba yao.

Dativas, seneta bora wa Kirumi; Thelico, Mkristo mwaminifu;

Viktoria, mwanamke mchanga wa familia kubwa na utajiri, na wengine wasiozingatiwa sana, wakaguzi wote wa Saturninus, waliteswa vivyo hivyo, na waliangamizwa kwa njia ile ile.

Agrape, Chionia, na Irene, dada watatu, walikamatwa huko Thesalonika, wakati mateso ya Diocletian yalipofika Ugiriki. Walioteketezwa, na walipokea taji ya mauaji katika moto, Machi 25, mwaka wa Kristo 304. Gavana, alipogundua kuwa hakuweza kumshawishi Irene, akaamuru aachwe akiwa uchi barabarani, ambayo amri ya aibu ilikuwa ya kutekelezwa, moto uliwashwa karibu na ukuta wa jiji, huku roho yake ikawaka juu ya nguvu ya mwanadamu.

Agatho, mtu wa mawazo ya kimungu, na Cassice, Philippa, na Eutychia, waliuawa mnamo wakati huo huo; lakini maelezo hayajapitishwa kwetu.

Marcellinus, Askofu wa Rumi, ambaye alimrithi Caius kwa njia hiyo, baada ya kupinga vikali kumpa heshima ya kimungu kwa Diocletian, alipatwa na mauaji, kwa mateso tofauti tofauti, mnamo mwaka wa 324, akiwasilisha roho yake hadi alipomalizika kwa matarajio ya tuzo hizi tukufu angepokea kwa mateso aliyoteseka mwilini.

Victorius, Carpophorous, Severus, na Severianus, walikuwa ndugu, na wote wanne walioajiriwa katika maeneo ya uaminifu na heshima katika mji wa Roma. Baada ya kupiga kelele dhidi ya ibada ya sanamu, walikamatwa, na kushambuliwa, na plumbetae, au miigo, ambayo miiko yake iliyofungwa ilikuwa laini. Adhabu hii ilitekelezwa na ukatili mwingi kiasi kwamba ndugu wacha Mungu walikufa kwa sababu ya ukali wake.

Timotheo, dikoni wa Mauritania, na Maura mkewe, walikuwa hawajaunganishwa pamoja na bendi za ndoa hapo juu wiki tatu, wakati walipotengwa kwa mateso. Timotheo, alipokamatwa, kama Mkristo, alifikishwa mbele ya Arrianus, gavana wa Thebais, ambaye, akijua ya kwamba alikuwa na uzingatiaji wa Maandiko Matakatifu, aliagiza awape wakachomwe; Akajibu, "Laiti mimi ningekuwa na watoto, ningekuwa tayari nikawatoa kuwa sadaka, badala ya kutoroka Neno la Mungu." Gavana alikasirika sana kwa jibu hili, akaamuru macho yake yangolewe nje, na vifuta vyenye moto nyekundu, akisema, "Vitabu havitakuwa

na maana kwako, kwa maana hautaona na kuvisoma." Uvumilivu wake chini ya operesheni ulikuwa mkubwa sana hivi kwamba gavana alikua amezidishwa zaidi; Kwa hivyo, ili, ikiwezekana, kuondokana na uhodari wake, akaamuru afungiwe miguu, na uzito uliofungwa shingoni mwake, na mdomo mwake. Katika hali hii, Maura mkewe, alimhimiza kwa upole kwa sababu yake kukana imani yake; lakini, wakati kizuizi kilipoondolewa kinywani mwake, badala ya kukubali maombezi ya mkewe, alilaumi sana upendo wake mbaya, na akatangaza azimio lake la kufa kwa imani. Matokeo yake yalikuwa, kwamba Maura aliamua kuiga ujasiri wake na uaminifu wake na kuandamana au kumfuata kwa utukufu. Gavana, baada ya kujaribu bila mafanikio ubadilisha azimio lake, aliamuru anyanyaswa, ambayo alitekelezwa kwa ukali mkubwa. Baada ya haya, Timotheo na Maura walisulubiwa karibu na kila mmoja, mwaka wa Kristo 304.

Sabinus, Askofu wa Assisium, kukataa kutoa sadaka kwa Jupita, na kusukuma hiyo sanamu kutoka kwake, mkono wake ukatwe kwa amri ya gavana wa Tuscany. Alipokuwa gerezani, alibadilisha gavana na familia yake, ambao wote waliteswa kwa sababu ya imani. Mara tu baada ya kuuawa, Sabinus mwenyewe alishambuliwa hadi kufa, Desemba, mwaka wa Kristo 304.

Kwa kuchoka na biashara ya serikali na ya umma, Mfalme Diocletian alijiuzulu diademia ya kifalme, na alifaulu na Constantius na Galerius; mkuu wa zamani mwenye tabia ya upole na ya kibinadamu na ya kushangaza kwa usawa kwa ukatili wake na udhalimu. Hizi ziligawanya ufalme huo kuwa serikali mbili sawa, Galerius akitawala mashariki, na Constantius magharibi; na watu katika serikali hizo mbili walihisi athari za maoni ya watawala wawili; kwa wale wa magharibi walitawaliwa kwa upole zaidi, lakini wale waliokaa mashariki walihisi shida zote za kukandamizwa na mateso marefu.

Kati ya wengi waliouawa kwa amri ya Galerius, tutawasilisha mashuhuri zaidi.

Amphianus alikuwa muungwana wa umaarufu katika Lucia, na msomi wa Eusebius; Julitta, wa Lycaonia wa asili ya kifalme, lakini alisherehekewa sana kwa uzuri wake kuliko damu nzuri. Wakati akiwa kwenye raki, mtoto wake aliuawa mbele ya uso wake. Julitta, wa Kapadokia, alikuwa mwanamke mwenye uwezo mkubwa, fadhila kubwa, na ujasiri usio wa kawaida. Kukamilisha mauaji hayo, Julitta alitiwa lami ya iliyochemka kwa miguu yake, pande zake zilivunjwa kwa ndoano, na akapokea hitimisho la kuuawa kwake, kwa kukatwa kichwa, Aprili 16, mwaka wa Kristo 305.

Hermolaus, Mkristo anayeweza kushuhudiwa na mwaminifu, au mzee mkubwa, na rafiki wa karibu wa Panteleon, aliuliwa kwa sababu ya imani siku hiyo hiyo, na kwa njia ile ile kama Panteleon.

Eustratius, katibu wa gavana wa Armina, alitupwa katika tanuru ya moto kwa kuwasihi Wakristo wengine waliokamatwa, kuvumilia katika imani yao.

Nicander na Marcian, maafisa wawili mashuhuri wa Kirumi, walikamatwa kwa sababu ya imani yao. Kwa vile wote wawili walikuwa watu wenye uwezo mkubwa katika taaluma yao, njia kubwa zilitumika kuwachochea kuachana na Ukristo; lakini juhudi hizi zilipatikana hazifai, zilikatwa kichwa.

Katika ufalme wa Naples, mauaji kadhaa yalifanyika, haswa, Januaries, Askofu wa Beneventum; Sosius, dikoni wa Misene; Proculus, dikoni mwingine; Eutyches na Acutius, walinzi wawili; Festo, dikoni; na Desiderius, msomaji; wote, kwa sababu ya kuwa Wakristo, walihukumiwa na gavana wa Campania kuliwa na wanyama wa porini. Wanyama wenye nguvu, hata hivyo, hawakuweza kuwagusa, na kwa hivyo walikatwa kichwa.

Quirinus, Askofu wa Siscia, akiwa amepelekwa mbele ya gavana wa Matenius, aliamriwa kutoa dhabihu kwa miungu ya kipagani, akikubali amri ya wafalme wa Kirumi. Gavana, akiogundua msimamo wake, akamtuma gerezani, akaamuru afungwe kizuizini; kujisifia, ugumu wa gereza, mateso kadhaa mara kwa mara na uzani wa minyororo, waweza kushinda azimio lake. Kwa kuwa aliamuliwa katika kanuni zake, alitumwa kwa Amantius, gavana mkuu wa Pannonia, sasa Hungary, ambaye alimpakia minyororo, na akamchukua kupitia miji kuu ya Danube, akimfichua kwa kejeli popote alipoenda. Kufika kwa Sabata kwa muda mrefu, na kugundua kwamba Quirinus hatakataa imani yake, akaamuru atupwe katika mto, na jiwe limefungwa shingoni mwake. Sentensi hiyo ikitekelezwa, Quirinus alielea kwa muda, na akiwahimiza watu kwa maneno ya kidini, alimaliza maagizo yake na sala hii: "Silo jambo jipya, Ee Yesu mwenye nguvu zote, kwako kukusimamisha mwendo wa mito, au kumfanya mtu atembee juu ya maji, kama vile ulivyomfanyia mtumishi wako Petro; watu tayari wameona uthibitisho wa uweza wako ndani yangu, niruhusu sasa nitoe maisha yangu kwa ajili yako, Ee Mungu wangu." Alipotamka maneno ya mwisho alizama mara moja, na akafa, Juni 4, mwaka wa Kristo 308. Mwili wake ulinyakuliwa baadaye, na kuzikwa na Wakristo wengine waliomwamini Mungu.

Pamphilus, mzaliwa wa Foinike, wa familia kubwa, alikuwa mtu aliyesoma sana hivi kwamba aliitwa Origen wa pili. Alipokelewa katika kikundi cha wachungaji kule Kaisarea, ambapo alianzisha maktaba ya umma na alitumia wakati wake katika mazoezi ya kila fadhila ya Kikristo. Alinakili sehemu kubwa zaidi ya kazi za Origen kwa mkono wake mwenyewe, na, akisaidiwa na Eusebius, alitoa nakala sahihi ya Agano la Kale, ambayo iliteswa sana na ujinga au uzembe wa waandishi wa zamani. Mnamo mwaka 307, alikamatwa, na kuteswa na kuuawa.

Marcellus, Askofu wa Rumi, akihamishwa kwa sababu ya imani yake, aliuawa kwa sababu ya imani aliyopata uhamishoni, Januari 16, mwaka wa Kristo 310.

Peter, Askofu wa kumi na sita wa Alexandria, aliuawa mnamo Novemba 25, mwaka wa Kristo 311, kwa amri ya Maximus Kaisari, aliyetawala mashariki.

Agnes, bikira wa miaka kumi na tatu tu, alikatwa kichwa kwa kuwa Mkristo; kama ilivyokuwa Serene, mfalme wa Diocletian. Valentine, kuhani, alipata hatia kama hiyo huko Roma; na Askofu Erasmus, aliuawa huko Campania.

Mara tu baada ya haya mateso yalikaa katikati mwa ufalme, na vile vile magharibi; na Providence kwa muda mrefu alianza kuonyesha kulipiza kisasi kwa watesaji. Maximian alijitahidi kumdanganya binti yake Fausta kumuua Constantine mumewe; ambayo yeye aligundua, na Constantine alimlazimisha kuchagua kifo chake mwenyewe, wakati alipendelea kifo kibaya cha kunyongwa baada ya kutawala karibu miaka ishirini.

Constantine alikuwa mtoto mzuri na mrembo wa baba mzuri na mrembo, alizaliwa huko Uingereza. Mama yake aliitwa Helena, binti wa Mfalme Coilus. Alikuwa mkuu mwenye busara na neema zaidi, alikuwa na hamu ya kukuza masomo na sanaa nzuri, na mara nyingi alitumia kusoma, kuandika, na kujisomea. Alikuwa na mafanikio mazuri na mafanikio kwa vitu vyote ambavyo alichukua kwa mkono mwake, ambayo wakati huo ilikuwa (na kweli) inapaswa kuendelezwa kwa hii, kwa kuwa alikuwa mpendeleo sana wa imani ya Kikristo. Imani iyo wakati alikuwa ameshakumbatia mara moja, alifanya baada ya kumheshimu sana na kwa dini.

Kwa hivyo Constantine, aliyeteuliwa vya kutosha na nguvu za wanaume lakini haswa na nguvu ya Mungu, aliingia katika safari yake akielekea Italia, ambayo ilikuwa karibu mwaka wa mwisho wa mateso, mwaka wa Kristo 313. Maxentius, kuelewa juu ya kuja kwa Constantine, na kuamini zaidi sanaa ya kishetani ya uchawi kuliko utashi wa raia wake, ambayo alistahili kidogo, hakuthubutu kujionyesha nje ya mji, wala kukutana naye katika uwanja wa nje, lakini kwa vikosi vya kibinafsi vilingojea kwa njia ya shida, kama anapaswa kuja; ambaye Constantine alikuwa na viboreshaji kadhaa, na kwa nguvu ya Bwana aliwahi kuwashinda na kuwaokoa.

Licha ya hivyo, Constantine bado hakuwa na faraja kubwa, lakini kwa uangalifu mwingi na hofu katika akili yake (inakaribia sasa karibu na Roma) kwa hirizi za kichawi za Uchawi wa Maxentius, ambazo alikuwa amezishinda kabla ya Severus, zilizotumwa na Galerius dhidi yake. Kwa hivyo, akiwa na shaka na mshangao mwingi ndani yake, na kujadili mambo mengi katika akili yake, ni msaada gani angeweza kupata dhidi ya utendaji wa haiba yake, Constantine, katika safari yake ya kuelekea mji huo, na kuinua macho yake mara nyingi mbinguni, katika sehemu ya kusini, karibu na kutua kwa jua, akaona mwangaza mkubwa mbinguni, ukionekana katika mfano wa msalaba, ukitoa maandishi haya, Katika hoc vince, ambayo ni, "Katika ushindi huu."

Eusebius Pamphilus anashuhudia kwamba alikuwa amesikia ripoti ya mara kwa mara ya Constantine, na pia kuapa hii kuwa kweli na hakika, ambayo aliona kwa macho yake mwenyewe mbinguni, na pia maaskari wake kando yake. Wakati wa kuona wakati aliposhangaa sana, na kushauriana na watu wake juu ya maana yake, tazama, katika msimu wa usiku katika usingizi wake, Kristo alimtokea na ishara ya msalaba ule ule ambao alikuwa

ameuona hapo awali, akimwashiria fanya utaftaji wake, na kuichukua katika vita vyake mbele yake, na ndivyo tunavyopaswa kuwa na ushindi.

Constantine alianzisha amani ya Kanisa ili kwa muda wa miaka elfu tunasoma kwamba hakuna mateso dhidi ya Wakristo, hadi wakati wa John Wickliffe.

Shangwe, ushindi huo wa Constantine ilikuwa ya utukufu mno, uliitwa Mkuu! Kwa ajili ya shangwe na furaha, ambayo raia waliyokuwa wamemtumana hapo awali, pamoja na ushindi mwingi, wakamleta katika mji wa Roma, mahali alipopokelewa kwa heshima, akasherehekea siku saba pamoja; na zaidi ya hayo, katika soko, sanamu yake imesimamishwa, ikiwa na mkono wake wa kulia ishara ya msalaba, na maandishi haya:

"Kwa ishara hii nzuri, ishara ya kweli ya ushujaa, nimeokoa na kuukomboa mji wetu kutoka kwa nira ya mtawala."

Tutaitimisha akaunti yetu ya mateso ya jumla na ya mwisho na kifo cha Mtakatifu George, mtakatifu wa titora na mlinzi wa Uingereza. Mtakatifu George alizaliwa huko Kapadokia, wa wazazi wa Kikristo; na kutoa uthibitisho wa ujasiri wake, alipandishwa cheo katika jeshi la Kaizari Diocletian. Wakati wa mateso, Mtakatifu George alitoa amri yake, akaenda kwa ujasiri kwa nyumba ya seneti, na akaapa kuwa Mkristo, akichukua hafla wakati huo huo kujiondoa dhidi ya upagani, na kuashiria upuuzi wa kuabudu masanamu. Uhuru huu ulikasirisha sana seneti hivi kwamba Mtakatifu George aliamuru kuteswa, na kwa amri ya mfalme aliburuzwa barabarani, na kukatwa kichwa siku iliyofuata.

Hadithi ya joka, ambayo inahusishwa na mauaji haya, kawaida huonyeshwa na anayewakilisha Mtakatifu George aliyeketi juu ya farasi wa malipo na kupitisha mnyama mkubwa kwa mkuki wake. Joka hilo la moto linawakilisha ibilisi, ambaye alishindwa na imani thabiti ya Mtakatifu George katika Kristo, ambayo ilibaki bila kutikiswa licha ya kuteswa na kifo.

Sura ya Tatu - Mateso ya Wakristo huko Uajemi

Injili ilipojieneza katika Uajemi, makuhani wa kipagani, ambao waliabudu jua, walishtuka sana, na waliogopa kupotea kwa ushawishi ambao walikuwa wameutunza juu ya akili na mali za watu. Kwa hivyo wakafikiria ni sawa kulalamikia mfalme kwamba Wakristo ni maadui wa serikali, na walishikilia mawasiliano ya kifedha na Warumi, maadui wakubwa wa Uajemi.

Mfalme Sapores, kwa kuwa anapinga Ukristo, kwa kawaida aliamini yale yaliyosemwa dhidi ya Wakristo, na akatoa agizo la kuwatesa katika sehemu zote za ufalme wake. Kwa sababu ya agizo hili, watu wengi mashuhuri katika kanisa na serikali waliuliwa kwa sababu ya ujinga na ukali wa wapagani.

Constantine Mkuu akiarifiwa kuhusu mateso huko Uajemi, aliandika barua ndefu kwa mfalme wa Uajemi, ambamo anasimulia kulipiza kisasi kwa watesaji, na mafanikio makubwa ambayo yalikuwa yamehudhuria kwa wale ambao waliacha kuwatesa Wakristo.

Akiongea juu ya ushindi wake juu ya watawala wa wapinzani wa wakati wake, alisema, Niliwashinda hawa kwa imani tu kwa Kristo; kwa maana Mungu alikuwa msaidizi wangu, aliyenipa ushindi vitani, akanifanya nishinde maadui zangu. Na pia ameniongeza mipaka ya Dola ya Kirumi, hata ikaanzia Bahari ya Magharibi karibu na sehemu za mwisho za Mashariki: kwa kikoa hiki sikuweza kutoa dhabihu kwa miungu ya zamani, wala sikutumia busara au uchawi; lakini kwa sala kwa Mungu Mwenyezi, na kufuata msalaba wa Kristo.Ningefurahi ikiwa kiti cha enzi cha Uajemi kilipata utukufu pia, kwa kukumbatia Wakristo: ili ndiwe na mimi, na wao pamoja nawe, wafurahie furaha yote.

Kwa sababu ya rufaa hii, mateso yalimalizika kwa wakati huo, lakini yalifanywa upya katika miaka ya baadaye wakati mfalme mwingine alirithi kiti cha enzi cha Uajemi.

Mateso Chini ya Waasi wa Arian

Mwandishi wa uzushi wa Arian alikuwa Arius, mzaliwa wa Lybia, na kuhani wa Alexandria, ambaye mnamo mwaka 318, alianza kuchapisha makosa yake. Alilaaniwa na baraza la Lybia na maaskofu Wamisri, na hukumu hiyo ilithibitishwa na Baraza la Nice, mwaka wa Kristo 325. Baada ya kifo cha Konstantino Mkuu, Waerri walipata njia ya kujishughulisha na ubalozi wa Kaizari Konstantinus, mwana na mrithi wa mashariki; na kwa hivyo mateso yalilelewa dhidi ya maaskofu wa kawaida na makasisi. Athanasius aliyeadhimishwa, na maaskofu wengine, walifukuzwa, na sosi zao zimejazwa na Arians.

Huko Misri na Lybia, maaskofu thelathini waliuawa, na Wakristo wengine wengi waliteswa kikatili; na, mwaka wa Kristo 386, George, Askofu wa Arian wa Alexandria, chini ya mamlaka ya Kaizari, alianzisha mateso katika mji huo na maeneo yake, na akaendelea na ukali mwingi. Alisaidiwa katika uovu wake wa kimabadiliko na Catophonius, gavana wa Misri; Sebastian, jumla ya vikosi vya Wamisri;

Faustinus, mweka hazina; na Heraclius, afisa wa Kirumi.

Mateso hayo yalizuka kwa njia ambayo wachungaji walifukuzwa kutoka Alexandria, makanisa yao yalifungwa, na mihemko inayotekelezwa na wazushi wa Arian ilikuwa kubwa kama ile ambayo ilifanywa na waabudu masanamu. Ikiwa mtu, anayeshutumiwa kuwa Mkristo, alifanya kutoroka, basi familia yake yote ilinyongwa, na athari yake kuchukuliwa.

Mateso Chini ya mwasi Juliusan

Mfalme huyu alikuwa mwana wa Julius Constantius, na mjukuu wa Constantine Mkuu. Alisoma viambishi vya sarufi chini ya ukaguzi wa Mardonius, mtowekaji, na kipagani cha Konstantinople. Baba yake alimtuma baadaye kwa Nikomedia, kufundishwa katika dini la Kikristo, na Askofu wa Eusebius, nduguye, lakini kanuni zake ziliharibiwa na mafundisho mabaya ya Ecebolius mtaalam wa sanaa, na Maximus mchawi.

Konstantius, alikufa mwaka wa 361, Julian alimrithi, na hakukuwa na hadhi ya kifalme aliachana na Ukristo na kuukubali upagani, ambao kwa miaka kadhaa uliangukia katika udhalilishaji mkubwa. Ingawa alirudisha ibada ya sanamu, hakufanya sheria ya umma dhidi ya Ukristo. Aliwaita wapagani wote waliofukuzwa, aliruhusu kila mtu kujichagulia dini kwa kila kikundi, lakini aliwanyima Wakristo wote ofisi katika korti, katika ujasusi, au jeshi. Alikuwa msafi, mwenye joto, mwenye macho, mwenye nguvu na mcha Mungu; lakini alimkataza Mkristo yeyote kutunza shule au seminari ya umma ya kujifunza, na kuwanyima wachungaji wote Wakristo haki waliyopewa na Constantine Mkuu.

Biship Basil alijifanya maarufu kwanza kwa kupinga kwake kuwa Arian, ambayo ilileta kwake kulipiza kisasi kwa Askofu wa Arian wa Konstantinople; alipinga vivyo hivyo upagani. Mawakala wa mfalme huyo hawakuingiliana na Basil bure kwa njia ya ahadi, vitisho, na mapigo, alikuwa thabiti katika imani, na akabaki gerezani kupata mateso mengine, wakati Mfalme alifika Ancyra kwa bahati mbaya. Julian aliazimia kumchunguza Basil mwenyewe, wakati huyo mtu mtakatifu anapoletwa mbele yake, Mfalme alifanya kila kitu kwa uwezo wake kumzuia asimame katika imani. Basil sio tu aliendelea kuwa thabiti kama zamani, lakini, kwa roho ya kinabii alitabiri kifo cha mfalme, na kwamba atateswa katika maisha mengine. Alikasirika na kile alichosikia, Julian akaamuru kwamba mwili wa Basil unapaswa kung'olewa kila siku katika sehemu saba tofauti, mpaka ngozi yake na mwili wake ulipokuwa umeharibika kabisa. Hukumu hii ya kinyama ilitekelezwa kwa ukali, na mashuhuri huyo alikufa chini ya ukali wa mateso hayo, mnamo Juni 28, mwaka wa Kristo 362.

Donatus, Askofu wa Arezzo, na Hilarinus, mhudumu, walipata shida wakati huo huo; pia Gordian, hakimu wa Kirumi. Artemius, kamanda mkuu wa majeshi ya Warumi huko Misri, akiwa Mkristo, alinyimwa dhamana yake, kisha mali yake, na mwishowe kichwa chake.

Mateso yalitikisa sana juu ya mwisho wa mwaka 363; lakini, habari nyingi hatujakabidhiwa, ni muhimu kusema kwa ujumla, kwamba huko Palestina wengi walichomwa wakiwa hai, wengine walivutwa kwa miguu yao barabarani wakiwa uchi hadi

walipomalizika; wengine walipigwa risasi na kufa, wengi walipigwa kwa mawe, na idadi kubwa akili zao zilitolewa nje kwa kupigwa na vilabu. Huko Alexandria, wasioweza kuhesabika walikuwa mashahidi ambao waliteseka kwa upanga, kuchoma, kusulubiwa na kumpiga mawe. Huko Arethusa, kadhaa zilikuwa zimefunguliwa, na nafaka ikiwa imewekwa ndani ya tumbo lao, nguruwe zikaletwa kulisha ndani yake, ambayo, katika kumeza nafaka, vivyo hivyo ilitoa vyungo vya ndani vya wafia imani, na huko Thrace, Emiliaus aliteketezwa kwa mti; na Domitius aliuawa katika pango, ambapo alikimbilia kimbilio.

Kaizari, Julian mwasi-imani, alikufa kwa jeraha ambalo alipokea katika msafara wake wa Uajemi, mwaka wa Kristo 363, na hata wakati wa alikuwa anakufa, alitamka matusi mabaya sana. Alirithiwa na Jovian, ambaye alirudisha amani katika Kanisa.

Baada ya kufa kwa Jovian, Valentinian aliurithi ufalme, na alijiunga na Valens yeye mwenyewe, ambaye alikuwa na amri mashariki, na alikuwa ni Arian na mwenye msimamo usio wa kawaida na wa kutesa.

Mateso ya Wakristo na Wagoth na Wakuu.

Wengi wa Scythian Goths walipokea Ukristo juu ya wakati wa Konstantino Mkuu, mwanga wa Injili ulienea yenyewe huko Scythia, ingawa wafalme wawili ambao walitawala nchi hiyo, na idadi kubwa ya watu waliendelea kuwa wapagani. Fritegern, mfalme wa Goths magharibi, alikuwa mshirika kwa Warumi, lakini Athanarich, mfalme wa Goths Mashariki, alikuwa vitani nao. Wakristo, katika falme wa Fritegern, waliishi bila kupigwa risasi, lakini Athanarich, aliposhindwa na Warumi, alilipiza kisasi chake juu ya Kikristo, na kuanza mashtaka yake ya kipagani mnamo mwaka wa 370.

Katika dini Wagoth walikuwa Arians, na walijiita Wakristo; kwa hivyo waliharibu sanamu na mahekalu yote ya miungu ya kipagani, lakini hawakuumiza makanisa ya Kikristo. Alaric alikuwa na sifa zote za jenerali mkubwa. Kwa ushujaa wa mwituni wa yule mgeni wa Gothic aliongezea ujasiri na ustadi wa askari wa Kirumi. Aliongoza majeshi yake kuvuka Alps kwenda Italia, na ingawa alirudishwa nyuma kwa wakati huo, alirudi baadaye na nguvu isiyozuilika.

"Ushindi" wa mwisho wa Warumi

Baada ya ushindi huu wa bahati dhidi ya Goths "ushindi" kama vile ilivyoitwa, ulisherehekewa huko Roma. Kwa mamia ya miaka majenerali waliofanikiwa walikuwa wamepewa heshima hii kubwa kwa kurudi kwao kutoka kwa kampeni ya ushindi. Katika hafla kama hizo mji ulipeanwa kwa masiku kwa kuandamana kwa askari waliojazwa nyara, na ambao walivuta nyuma yao wafungwa wa vita, ambao kati yao mara nyingi walikuwa wafalme waliotekwa na walishinda majeshi. Hii ilikuwa ushindi wa mwisho wa Warumi, kwani ilisherehekewa ushindi wa mwisho wa Warumi. Ingawa ilishindwa na Stilicho, jenerali, alikuwa mtawala wa kijana, Heshima, ambaye alijitambulisha, akaingia Roma katika gari la ushindi, na akiendesha kwenda Kapitol huku kukiwa na kelele za watu. Baadaye, kama

ilivyokuwa kawaida katika hafla kama hizo, kulikuwa na vita vya umwagaji damu kwenye Colosseum, ambapo wapigania, wakiwa wamejihami na panga na mikuki, walipigana vikali kwa nguvu kana kwamba walikuwa kwenye uwanja wa vita.

Sehemu ya kwanza ya burudani ya umwagaji damu ilimalizika; miili ya wafu ilivutwa kwa ndoano, na mchanga mwekundu uliofunikwa na safu safi. Baada ya hayo malango katika ukuta wa uwanja yalifunguliwa wazi, na wanaume kadhaa warefu, walioumbwa katika hali ya ujana na nguvu walikuja mbele. Wengine walibeba panga, wengine walikuwa na mikuki na neti lenye nyavu-tatu. Walizunguka mara moja ukuta, na kusimama mbele ya mfalme, wakasimamisha silaha zao kwa urefu, na kwa sauti moja wakatuma salamu zao, Ave, Kaisari, morituri te salutant! "Shikamoo, Kaisari, wale ambao wako karibu kufa wanakusalimu!"

Mchanganyiko sasa ulianza tena; wale waliokua na nyavu walijaribu kushawishi wale wenye panga, na walipofanikiwa bila huruma wakawapiga wapinzani wao hadi kufa kwa mkuki wa mikono mitatu. Wakati mpikaji alikuwa amemjeruhi adui wake, na kumfanya amelala miguu yake, aliangalia macho ya watazamaji, na akapaza sauti, Hoc habet! "Anayo!" na walingojea raha ya watazamaji kuua au kutoua.

Ikiwa watazamaji walishikilia mikono yao kwake, ikiwa na vijiti vya juu, mtu aliyeshindwa alichukuliwa, kupona ikiwa inawezekana kutoka kwa vidonda vyake. Lakini ikiwa ishara mbaya ya "kidole kubwa chini" ilipewa, waliyoshinda walipaswa kuuawa; na ikiwa alionyesha kusita yoyote kupeana shingo yake kwa pigo la kifo, kulikuwa na kelele za dharau kutoka kwenye nyumba ya sanaa, Recipe ferrum! "Pokea chuma!" Watu mashuhuri miongoni mwa watazamaji wangeweza kushuka kwenye uwanja, ili kushuhudia mateso ya kifo cha mwathirika fulani jasiri wa kawaida, kabla ya mwili wake kutolewa nje kwenye lango la kifo.

Kipindi kiliendelea; wengi walikuwa wameuawa, na watu, wakishangazwa na ushujaa wa wale ambao waliendelea kupigana, walipiga kelele. Lakini ghafla kulikuwa na usumbufu. Vazi la uchi, aliyevaa nguo lilionekana kwa muda mfupi kati ya watazamaji, kisha akaruka kwa ujasiri ndani ya uwanja. Alionekana kuwa mtu mkali lakini anaweka uwepo, hana nywele na uso wa hudhurungi na jua. Bila kusita papo hapo akapanda juu ya wapiga vita wawili walioshiriki mapigano ya maisha na mauti, na kuweka mkono wake juu ya mmoja wao akamkemea kwa kumwaga damu isiyo na hatia, kisha, akageukia maelfu ya nyuso zenye hasira zilizojaa karibu naye, juu yao kwa sauti ya kusisimua, yenye sauti ya juu iliyojaa kwa njia ya utaftaji wa kina. Hayo yalikuwa maneno yake: "Usilipe huruma ya Mungu kwa kugeuza panga la adui zako kwa kuua kila mmoja!"

Makofi ya hasira na kilio mara moja yalisikitisha sauti yake: "Hapa sio mahali pa kuhubiri! - mila ya zamani ya Roma lazima izingatiwe! -- Kwake, wapiganaji! Kuweka kando mgeni, wapiganaji wangekuwa wakishambulia kila mmoja, lakini mtu huyo akasimama kati, akawashikilia kando, na kujaribu kusikika bure. "Uasi! Uasi! Chini pamoja naye!" wakati huo ilikuwa kilio; na wale wapiga vita, waliakasirishwa na kuingiliwa kwa mtu wa nje na sauti

yao, mara moja wakampiga hadi akafa. Mawe, au makombora yoyote yaliyokuja, pia yalinyesha juu kutoka kwa watu wenye hasira, na kwa hivyo aliangamia, katikati ya uwanja.

Mavazi yake yalimwonyesha kuwa mmoja wa wafugaji ambao waliapa kwa maisha matakatifu ya sala na kujikana mwenyewe, na ambao waliheshimiwa na hata Warumi wasio na mawazo na wapenda vita. Wale wachache waliomjua waliambia jinsi alivyokuja kutoka porini kwa Asia kwenye hija, kutembelea makanisa na kuweka Krismasi yake huko Roma; walijua alikuwa mtu mtakatifu, na kwamba jina lake alikuwa Telemachus tena. Roho yake ilikuwa imevurugwa na kuona maelfu wakikusanyika kuona wanaume wanauana, na kwa bidii yake ya moyo rahisi alikuwa amejaribu kuwashawishi juu ya ukatili na uovu wa mwenendo wao. Alikuwa amekufa, lakini sio bure. Kazi yake ilikamilishwa wakati alipopigwa na butwaa, kwa mshtuko wa kifo kama hicho kabla ya macho yao kugeuza mioyo ya watu: waliona mambo ya kutisha ya mabaya ambayo walipenda ambayo walijisalimisha kwa upofu; na tangu siku Telemachus alipokufa katika eneo la Colosseum, hakuna mapigano mengine ya walanguzi yaliyowahi kufanywa hapo.

Mateso kutoka Karibu katikati ya Tano, hadi Hitimisho la Karne ya Saba

Proterius alifanywa kuhani na Cyril, Askofu wa Alexandria, ambaye alikuwa anafahamu vyema fadhila zake, kabla ya kumteua kuhubiri. Juu ya kifo cha Cyril, kuona kwa Aleksandria kulijazwa na Discorus, adui wa kumbukumbu ya kumbukumbu na familia ya mtangulizi wake. Kwa kuwa alihukumiwa na baraza la Chalcedon kwa kukumbatia makosa ya Eutyches, aliondolewa, na Proterius akachaguliwa kujaza nafasi hiyo, ambaye alikubaliwa na Kaizari. Hii ilisababisha ghasia za hatari, kwa kuwa jiji la Alexandria liligawanywa katika vikundi viwili; moja ya kuunga mkono sababu ya zamani, na nyingine ya upendeleo mpya. Katika moja ya mikutano hiyo, Wahuthi waliamua kuadhibu kulipiza kisasi kwao Proterius, ambaye alikimbilia kanisani kwa patakatifu: lakini mnamo Ijumaa njema, mwaka wa kristo 457, kikundi kikubwa chao kilikimbilia kanisani, na kwa kuangamiza kigaidi. baada ya hapo waliuvuta mwili kupitia mitaa, wakautukana, na kuukata vipande vipande, kuuteketeza, na kutawanya majivu hewani.

Hermenigildus, mkuu wa Gothic, alikuwa mtoto wa kwanza wa Leovigildus, mfalme wa Goths, huko Uhispania. Mkuu huyu, ambaye mwanzoni alikuwa ni Mwaarian, alibadilisha imani ya kishirikina, kupitia mkewe Ingonda. Mfalme aliposikia kwamba mtoto wake alibadilisha hisia zake za kidini, alimwondoa kwa amri hiyo huko Seville, ambapo alikuwa gavana, na akatishia kumuua isipokuwa ataachana na imani aliyokuwa amekumbatia. Mkuu, ili kuzuia kutekelezwa kwa makosa ya baba yake, alianza kujiweka katika mkao wa utetezi; na wengi wa ushawishi wa kawaida huko Uhispania walitangaza kwa ajili yake. Mfalme, alikasirishwa na kitendo hiki cha uasi, alianza kuwaadhibu Wakristo wote halisi ambao wangekamatwa na askari wake, na kwa hivyo mateso madhubuti yakaanza: vivyo hivyo akaandamana dhidi ya mtoto wake mbele ya jeshi lenye nguvu sana. Mkuu alikimbilia Seville, ambayo alikimbia, na kwa muda mrefu akazingirwa na kuchukuliwa huko Asieta. Akiwa

ameshikwa na minyororo, alitumwa Seville, na katika karamu ya Pasaka kukataa kupokea Ekaristi kutoka kwa Askofu wa Arian, mfalme huyo aliyekasirika aliamuru walinzi wake wamkate mkuu vipande vipande, ambavyo walifanya kwa wakati wa adili, Aprili 13, mwaka wa kristo 586.

Martin, Askofu wa Rumi, alizaliwa huko Todi, nchini Italia. Kwa asili alikuwa na tabia ya wema, na wazazi wake walimpa elimu nzuri. Alipingana na wazushi walioitwa Monothelites, ambao waliteuliwa na Mfalme Heraclius. Martin alihukumiwa kule Constantinople, ambapo aliwekwa waziwaziwazi kwa watu kuwadharau, na kutengwa kwa alama zote za upendeleo, na kutibiwa kwa dharau kubwa na ukali. Baada ya kulala gerezani miezi kadhaa, Martin alipelekwa kisiwa kwa mbali, na huko akakatwa vipande vipande, mwaka wa kristo 655.

John, Askofu wa Bergamo, huko Lombardy, alikuwa mtu msomi, na Mkristo mzuri. Alifanya bidii zake zote kusafisha Kanisa kutoka kwa makosa ya kuwa Arian, na akajiunga na kazi hii takatifu na John, askofu wa Milan, alikuwa amefanikiwa sana dhidi ya wazushi, kwa sababu hiyo aliuawa mnamo Julai 11, mwaka wa kristo 683.

Killien alizaliwa Ireland, na alipokea kutoka kwa wazazi wake elimu ya kimungu na ya Kikristo. Alipata leseni ya mwangalizi wa Kirumi kuwahubiria wapagani huko Franconia, huko Ujerumani. Akiwa huko Wurtzburg alibadilisha Gozbert, gavana, ambaye mfano wake ulifuatiwa na idadi kubwa ya watu katika miaka miwili baadaye. Kumshawishi Gozbert kuwa ndoa yake na mjane wa kaka yake ilikuwa ya dhambi, yule wa mwisho akamfanya akakatwe kichwa, mwaka wa kristo 689.

Mateso kutoka Sehemu ya Mwanzo ya Nane, hadi Karibu na Kumalizika kwa Karne ya Kumi

Boniface, Askofu mkuu wa Mentz, na baba wa kanisa la Ujerumani, alikuwa Mwingereza, na ni, katika historia ya ecclasiastical, aliangalia kama moja ya mapambo mazuri ya taifa hili. Hapo awali jina lake lilikuwa Winfred, au Winfrith, na alizaliwa huko Kirton, huko Devonshire, wakati huo sehemu ya ufalme wa West-Saxon. Wakati alikuwa na umri wa miaka sita tu, alianza kugundua kiwango cha kutafakari, na alionekana kutafuta busara juu ya habari za dini. Wolfrad, mwenye ubora, akigundua kuwa ana akili safi, na hamu ya kusoma, alimwondoa Nutscelle, seminari ya kujifunza katika dayosisi ya Winchester, ambapo angepata nafasi kubwa zaidi ya kufikia maboresho kuliko huko Exeter.

Baada ya kusoma kwa bidii, yule aliyekua akimwona anastahili ukuhani, alilazimika kupokea agizo hilo takatifu wakati alikuwa na umri wa miaka thelathini. Tangu wakati huo alianza kuhubiri na kufanya kazi kwa wokovu wa viumbe wenzake; aliachiliwa kuhudhuria kikundi cha maaskofu katika ufalme wa West-Saxons. Baadaye, mnamo 719, alikwenda Roma, ambapo Gregory II ambaye wakati huo alikuwa amekaa kwenye kiti cha Peter, akampokea kwa urafiki mkubwa, na akamkuta akiwa amejaa fadhila zote ambazo zinaunda

tabia ya umishonari wa kitume, akamwachisha kazi bila kazi kubwa Injili kwa wapagani popote alipoipata. Kupitia Lombardy na Bavaria, alifika Tinger, ambayo nchi ilikuwa imepokea mwangaza wa Injili, baadaye alitembelea Utrecht, na kisha akaenda Saxony, ambako aligeuza maelfu kadhaa kuwa Ukristo.

Wakati wa huduma ya hakikisho hili la upole, Pepin alitangazwa kuwa mfalme wa Ufaransa. Ilikuwa matarajio ya mkuu huyo kupigwa taji na mtangulizi mtakatifu zaidi angeweza kupata, na Boniface akapangwa kutekeleza sherehe hiyo, ambayo alifanya huko Soissons, mnamo 752. Mwaka uliofuata, umri wake mkubwa na udhaifu mwingi ulikuwa juu ya yeye, kwamba, kwa idhini ya mfalme mpya, na maaskofu wa Dayosisi yake, alimtakasa Lullus, mtu wa nchi yake, na mwanafunzi mwaminifu, na wakamweka mbele ya Mentz. Alipokuwa amejiweka huru kwa madai yake, alipendekeza kanisa la Mentz kumtunza Askofu huyo mpya kwa nguvu sana, akatamani angemaliza kanisa huko Fuld, na kumuona amezikwa ndani yake, kwani mwisho wake ulikuwa karibu. Alipokuwa ameacha maagizo haya, alichukua mashua kwenda Rhine, akaenda Friesland, ambako akabadilisha na kubatiza maelfu kadhaa ya wenyeji wachafu, akabomoa templeti, na kuinua makanisa kwenye magofu ya miundo hiyo ya ushirikina. Siku iliyoteuliwa ya kudhibitisha idadi kubwa ya waongofu wapya, aliwaamuru wakusanye katika uwanja mpya wazi, karibu na mto Bourde. Hapa akarekebisha siku iliyotangulia; na, kuweka hema, na nia ya kukaa mahali hapo usiku kucha, ili kuwa tayari asubuhi. Baadhi ya wapagani, ambao walikuwa maadui wake wa asili, wakiwa na akili ya hii, wakamteremsha yeye na wenzake wa misheni yake usiku, na kumuua yeye na hamsini na mbili ya wenzi wake na wahudumu mnamo Juni 5, mwaka wa Kristo 755. Basi akaanguka. baba mkubwa wa Kanisa la Wajerumani, heshima ya Uingereza, na utukufu wa enzi ambayo aliishi.

Watu arobaini na mbili wa Armorian huko Upper Phyrgia, waliuawa katika mwaka wa 845, na Saracens, hali ambayo shughuli ni kama ifuatavyo:

Katika enzi ya Theophilus, Wasaracens waliharibu sehemu nyingi za ufalme wa mashariki, walipata faida nyingi juu ya Wakristo, walichukua jiji la Armorian, na idadi yao ilifariki dunia.

Flora na Mariamu, wanawake wawili wa tofauti, walipata mauaji wakati huo huo.

Perfectus alizaliwa huko Corduba, nchini Uhispania, na kukuzwa katika imani ya Kikristo. Akiwa na fikra za haraka, alijifanya kuwa mkuu wa maandiko yote muhimu na yenye heshima ya enzi hiyo; na wakati huo huo haikuadhimishwa zaidi kwa uwezo wake kuliko kupendezwa na uungu wake. Mwishowe alichukua maagizo ya kuhani, na kutekeleza majukumu ya ofisi yake kwa uthibitisho mkubwa na uadilifu. Akimtangaza hadharani Mahomet kuwa mpumbavu, alihukumiwa kukatwa kichwa, na ipasavyo akatekelezwa, mwaka wa kristo 850; baada ya hapo mwili wake uliingiliwa kwa heshima na Wakristo.

Adalbert, Askofu wa Prague, mzaliwa wa Bohemian, baada ya kuhusika katika shida nyingi, alianza kuelekeza mawazo yake juu ya ubadilishaji wa makafiri, na mwisho wake akarekebisha kwenda Dantzic, ambapo akabadilisha na kubatiza watu wengi, ambayo ilimkasirisha sana kipagani. makuhani, kwamba wakamwangukia, na wakamtukana na mishale, Aprili 23, mwaka wa Kristo 997.

Mateso katika Karne ya Kumi na Moja

Alphage, askofu mkuu wa Canterbury, alitoka katika familia kubwa huko Gloucestershire, na akapata elimu inayofaa kwa kuzaliwa kwake bora. Wazazi wake walikuwa Wakristo wanaostahili, na Algege alionekana kurithi wema wao.

Kuonekana kwa Winchester kuwa wazi kwa kifo cha Ethelwold, Dunstan, Askofu mkuu wa Canterbury, kama mtu mzima wa Mwingereza yote, alimtoa wakfu Alege kwa Askofu Mkuu, ili kuridhika kwa jumla kwa wote wanaohusika katika dayosisi hiyo.

Dustain alikuwa na ibada ya kushangaza kwa Algege, na, wakati wa kufa, alifanya ombi lake kwa bidii kwa Mungu ili aweze kufanikiwa kwake kwa kuona Canterbury; ambayo yalitokea ipasavyo, ingawa sio mpaka miaka kumi na nane baada ya kifo cha Dunstan mnamo 1006.

Baada ya Alphage kutawala kuona Canterbury kama miaka nne, akiwa na sifa kubwa kwake, na kufaidika na watu wake, Danes aliingia uhamishoni Uingereza, na kuzingirwa na Canterbury. Wakati muundo wa kushambulia mji huu unavyojulikana, watu wengi wakuu walitoroka kutoka kwao, na wangemshawishi Alphage kufuata mfano wao. Lakini yeye, kama mchungaji mzuri, hakuweza kusikiliza ombi kama hilo. Wakati alikuwa ameajiriwa katika kusaidia na kutia moyo watu, Canterbury alichukuliwa na dhoruba; adui akamiminia mji, na kuwaangamiza wote waliokuja kwa njia ya moto na upanga. Alikuwa na ujasiri wa kuongea na adui, na akajitoa kwa panga zao, kama anayestahili hasira yao kuliko watu: aliomba waokolewe, na kwamba watamwonea ghadhabu yao yote juu yake. Walimkamata, wakamfunga mikono, wakamtukana na kumnyanyasa kwa njia mbaya na mkaidi, na wakamlazimisha abaki hapo hapo hadi kanisa lake litakapoteketezwa, na watawa wa watawa waliuawa. Basi waliwaangamiza wakaaji wote, wote wa makanisa na waumini, wakimwacha kila mtu wa kumi akiwa hai; kwa hivyo waliwauwa watu 7236, na wakawaacha watawa wanne tu na walinzi 800 wakiwa hai, baada ya hapo wakamfungia kizuizi shimoni, ambapo walimfanya afungwe karibu na miezi kadhaa.

Wakati wa kifungo chake walimpendekeza amkomboe uhuru wake na jumla ya pauni 3000, na kumshawishi mfalme kununua kuondoka kwao kutoka kwa ufalme, na jumla ya pauni 10,000. Kwa kuwa hali za Alphage hazingemruhusu kukidhi mahitaji makubwa, walimfunga, na kumtia mateso makali, kumlazimisha agundue hazina ya kanisa; ambayo walimhakikishia maisha yake na uhuru wake, lakini mwanzilishi huyo aliendelea kukataa kuwapa wapagani hesabu yoyote juu yake. Wakamrudisha gerezani tena, wakamfunga kwa

muda wa siku sita, na kisha, wakamchukua mfungwa pamoja nao Greenwich, wakampeleka Mahakamani hapo. Bado alibaki bila kubadilika kwa heshima na hazina ya kanisa; lakini aliwahimiza waachane na ibada yao ya sanamu, na washike Ukristo. Hii ilimkasirisha sana Dani, hata askari wakamtoa nje ya kambi na kumpiga bila huruma. Mmoja wa askari, ambaye alikuwa amebadilishwa na yeye, akijua kuwa maumivu yake yangekuwa yakipungua, kama kifo chake kilivyopangwa, alirudiwa na huruma kali, akamkata kichwa chake, na kwa hivyo akauweka ukomeshaji wa mauaji yake, Aprili 19, mwaka wa kristo 1012. Manunuzi haya yalitokea papo hapo kanisa huko Greenwich, ambalo limetengwa kwake, sasa limesimama. Baada ya kifo chake mwili wake ulitupwa kwenye Mto wa Thames, lakini ukipatikana siku iliyofuata, ulizikwa kwenye kanisa kuu la Mtakatifu Paul na maaskofu wa London na Lincoln; ilitoka wapi, mnamo 1023, akahamishwa kwenda Canterbury na Ethelmoth, askofu mkuu wa jimbo hilo.

Gerard, Mgiriki, alijitolea kumtumikia Mungu kutoka miaka yake nyororo: aliingia katika nyumba ya kidini kwa muda, kisha akaazimia kutembelea Nchi Takatifu. Kuenda Hungary, alijua khabari na Stephen, mfalme wa nchi hiyo, ambaye alimfanya Askofu wa Chonad.

Ouvo na Peter, warithi wa Stephen, wakiondolewa, Andrew, mwana wa Ladislaus, binamu wa kijeshi kwa Stephen, wakati huo alikuwa na zabuni ya taji hiyo ilimfanya awe na uwezo wa kutumia mamlaka yake kumaliza dini ya Kikristo huko Hungary. Mkuu huyo aliyetamani aliingia katika pendekezo hilo, lakini Gerard akiarifiwa kuhusu biashara yake isiyo halali, alidhani ni jukumu lake kufikiria tena dhidi ya ukuu wa uhalifu wa Andrew, na kumshawishi aondoe ahadi yake. Kwa maoni haya aliamua kwenda kwa huyo mkuu, aliyehudhuriwa na watumwa watatu, aliyejaa bidii kama hiyo kwa dini. Mfalme mpya alikuwa Alba Regalis, lakini, maaskofu wanne walipokuwa wakivuka Danube, walisimamishwa na kikundi cha askari waliowekwa hapo. Walibeba shambulio la kuoga kwa mawe kwa uvumilivu, wakati askari walipowapiga bila huruma, na kwa muda mrefu waliwashusha na mikondo. Mauaji yao yalitokea katika mwaka wa 1045.

Stanislaus, Askofu wa Cracow, alitoka katika familia mashuhuri ya Kipolishi. Ukuu wa wazazi wake ulikuwa sawa na ulezi wao, na mwisho wao walijitolea kwa madhumuni yote ya upendo na wema. Stanislaus alibaki kwa muda bila kujulikana kama anapaswa kukumbuka maisha ya kitawa, au kujihusisha na viongozi wa kidini. Alishawishiwa kwa mwisho na Lambert Zula, Askofu wa Cracow, ambaye alimpa amri takatifu, na kumfanya kanoni ya kanisa lake kuu. Lambert alikufa mnamo Novemba 25, 1071, wakati wote waliohusika katika uchaguzi wa mrithi watatangazwa kwa Stanislaus, na akafanikiwa utangulizi.

Bolislaus, mfalme wa pili wa Poland, kwa asili, alikuwa na sifa nyingi nzuri, lakini akiachana na tamaa zake, aliingia katika mambo mengi, na kwa muda mrefu alikuwa na sifa ya uchokozi ya Cruel. Stanislaus peke yake alikuwa na ujasiri wa kumwambia makosa yake, wakati, akichukua fursa ya kibinafsi, alimwonyesha yeye uhuru wake wa makosa. Mfalme, alizidishwa sana na uhuru wake wa kurudia, kwa urefu kuamua, kwa kiwango chochote,

kupata bora ya mtangulizi ambaye alikuwa mwaminifu sana. Aliposikia siku moja kwamba Askofu alikuwa peke yake, katika kanisa la Mtakatifu Michael, kwa umbali kidogo kutoka mji, alituma askari wengine wamwue. Askari walifanya kazi hiyo ya umwagaji damu; lakini, walipokuja kwa uwepo wa Stanislaus, sifa ya kupendeza ya preester iliwashangaza sana kwamba hawakuweza kutekeleza yale waliyoahidi. Waliporudi, mfalme, aligundua kwamba hawakuyatii maagizo yake, akawatokea kwa nguvu, akapiga kaburi kutoka kwa mmoja wao, akakimbilia kwa uchungu kwenye kanisa hilo, ambapo, alipomkuta Stanislaus madhabahuni, akatumbukia silaha hiyo kwenye chumba chake moyo. Kiambishi awali kilimalizika mnamo Mei 8, mwaka wa kristo 1079.

Sura ya Nne - Mateso ya Upapa

Kufikia sasa historia yetu tajiri imekuwa tu kwa ulimwengu wa kipagani. Tunakuja sasa katika kipindi ambacho mateso, chini ya kivuli cha Ukristo, walifanya bidii zaidi kuliko iliwahi kudhalilisha mashauri ya upagani. Kupuuza amri na roho ya Injili, Kanisa la upapa, likiwa na mikono ya upanga, lilisikitisha Kanisa la Mungu na kulipoteza kwa karne kadhaa, ile iliyowekwa kwa usahihi katika historia, "enzi za giza." Wafalme wa dunia, walipeana nguvu yao kwa "Mnyama", na kuwasilishwa kwa kukanyagwa na wanyama waharibifu ambao mara nyingi walijaza kiti cha upapa, kama ilivyokuwa kwa Henry, Kaizari wa Ujerumani. Dhoruba za mateso ya upapa zilitangulia kwa Waldense huko Ufaransa.

Mateso ya Waldenshi huko Ufaransa

Upapa ikiwa imeleta uvumbuzi kadhaa ndani ya Kanisa, na kueneza ulimwengu wa Kikristo na giza na ushirikina, wengine wachache, ambao waligundua wazi tabia ya udanganyifu ya makosa kama haya, waliazimia kuonyesha mwangaza wa Injili katika usafi wake wa kweli, na kutawanya mawingu hayo. ambayo makuhani wenye ufundi walikuwa wameinua juu yake, ili kuwafanya watu vipofu, na kuficha mwangaza wake wa kweli.

Mkubwa kati ya hawa alikuwa Berengarius, ambaye, karibu mwaka 1000, aliishi kwa ujasiri ukweli wa Injili, kulingana na usafi wao wa zamani. Wengi, kutokana na kushawishika, walikubali mafundisho yake, na kwa sababu hiyo, waliitwa Waberengari. Kwa Berengarius alimrithi Peer Bruis, ambaye alifika Toulouse, chini ya ulinzi wa mtu mwenye kiwango cha juu, jina lake Hildephonsus; na kanuni zote za warekebishaji, pamoja na sababu za kujitenga kwao na Kanisa la Roma, zilichapishwa katika kitabu kilichoandikwa na Bruis, chini ya kichwa cha "Mpinga Kristo."

Kufikia mwaka wa kristo 1140, idadi ya mageuzi ilikuwa kubwa sana, na uwezekano wake kuongezeka ilimshtua papa, ambaye aliandikia wakuu kadhaa kuwakataza kutoka kwa enzi zao, na kuajiri wanaume wengi wasomi kuandika dhidi ya mafundisho yao.

Mnamo mwaka wa kristo 1147, kwa sababu ya Henry wa Toulouse, aliona mhubiri wao mashuhuri, waliitwa Henericians; na kwa vile wasingekubali ushahidi wowote unaohusiana na dini, lakini kile kinachoweza kutolewa kutoka kwa Maandiko wenyewe, chama cha wapapaji kiliwapa jina la kitume. Mwishowe, Peter Waldo, au Valdo, mzaliwa wa Lyons, mtu maarufu kwa uungu wake na usomi, alikua mpinzani mkali wa upapaji; na kutoka kwake waliyobadilishwa, wakati huo, walipokea maombi ya Waldense au Waldoys.

Papa Alexander III akiwa amearifiwa na Askofu wa Lyons juu ya shughuli hizi, akamwondoa Waldo na wafuasi wake, na akamwamuru Askofu awaangamize, ikiwezekana, kutoka kwa uso wa dunia; kwa hivyo alianza mateso ya upapa dhidi ya Waldensia.

Kesi ya Waldo na marekebisho, ilisababisha kuongezeka kwa kwanza kwa waulizaji; kwa Papa Innocent III aliidhinisha watawa wengine kama waulizaji, kuuliza, na kukabidhi,

marekebisho ya nguvu ya kidunia. Mchakato huo ulikuwa mfupi, kwa kuwa mashtaka yalionekana kuwa na hatia, na kesi hiyo haikuwahi kutolewa kwa mshtakiwa.

Papa, alipogundua kuwa njia hizi za kinyama hazikuwa na athari iliyokusudiwa, alituma watawa wasomi kadhaa ili kuhubiri kati ya Waldense, na kujaribu kujadili hoja zao kutokana na maoni yao. Kati ya watawa hawa kulikuwa na Dominic mmoja, ambaye alionekana akiwa na bidii sana kwa sababu ya upapaji. Dominic alianzisha agizo, ambalo kutoka kwake, liliitwa agizo la Dominika; na wanachama wa agizo hili wamewahi kuwa waulizaji wakuu katika uchunguzi mbali mbali duniani. Nguvu ya waulizaji ilikuwa na ukomo; waliendelea dhidi ya ambao walimpendeza, bila kuzingatia umri, jinsia, au kiwango. Wacha washitakiwa waone kuwa mbaya, mashtaka yalionekana kuwa sawa; na hata habari isiyojulikana, iliyotumwa na barua, ilifikiriwa kuwa ushahidi wa kutosha. Kuwa tajiri ilikuwa jinai sawa na uzushi; Kwa hivyo, watu wengi ambao walikuwa na pesa walishutumiwa kwa uasi, au kwamba walikuwa wapenzi wa wazushi, ili waweze kulazimika kulipia maoni yao. Marafiki wapendwa au jamaa wa karibu hawawezi, bila hatari, kumhudumia mtu yeyote aliyefungwa gerezani kwa sababu ya dini. Kupeleka kwa wale waliofungwa, nyasi kidogo, au kuwapa kikombe cha maji, iliitwa kupendelea wazushi, na walishitakiwa ipasavyo. Hakuna mwanasheria aliyethubutu kumuombea ndugu yake mwenyewe, na ubaya wao uliongezeka zaidi ya kaburi; kwa hivyo mifupa ya wengi ilichimbwa na kuteketezwa, kama mifano kwa walio hai. Ikiwa mtu aliye kwenye kitanda chake cha kifo alikuwa akituhumiwa kuwa mfuasi wa Waldo, shamba lake lilitwaliwa, na mrithi kwao alinyang'anywa urithi wake; na wengine walipelekwa katika Ardhi Takatifu, wakati Wa Dominika walimiliki nyumba zao na mali zao, na, wakati wamiliki wanaporudi, mara nyingi wangejifanya wasijui. Mateso haya iliendelea kwa karne kadhaa chini ya mapapa tofauti na watendaji wengine wakuu wa Kanisa Katoliki.

Mateso ya Albijeni

Waalbigensi walikuwa watu wa dini lililobadilishwa, ambalo liliishi nchi ya Albi. Walihukumiwa kwa alama ya dini katika Baraza la Lateran, kwa agizo la Papa Alexander III. Walakini, waliongezeka sana, hata miji mingi ikakaliwa na watu tu wa ushawishi wao, na watu mashuhuri kadhaa walikubali mafundisho yao. Kati ya hao wamwisho walikuwa Raymond, bombo la Toulouse, Raymond, bombo ya Foix, safu ya Beziers, nk.

Mkweli, jina lake Peter, akiwa ameuawa katika milki ya bombo la Toulouse, papa alifanya udhalilishaji huo udanganyifu wa kumtesa mtu huyo mtukufu na raia wake. Ili kutekeleza hili, aliwatuma watu kote Ulaya, ili kuongeza nguvu kuchukua hatua dhidi ya Albigenses, na akaahidi paradiso kwa wote watakaokuja kwenye vita hii, ambayo aliiita Vita Takatifu, na kushika silaha kwa siku arobaini. Dhulumu hiyo hiyo pia ilifanywa kwa wote ambao walijiingiza wenyewe kwa kusudi kama vile wanaohusika katika vita vya Nchi Takatifu. Bombo jasiri alitetea Toulouse na maeneo mengine na ushujaa zaidi na mafanikio kadhaa dhidi ya viongozi wa papa na Simon, bombo ya Montfort, mtu maarufu wa Katoliki. Haikuweza kushinda chini ya safu ya Toulouse waziwazi, mfalme wa Ufaransa, na mama wa

malkia, na maaskofu watatu waliinua jeshi lingine kubwa, na alikuwa na sanaa ya kushawishi shauri la Toulouse kuja kwenye mkutano, wakati aliposhikwa kwa hila, alifanya mfungwa, alilazimika kuonekana bila kuvaa kitu kwa miguu na vichwa mbele ya maadui zake, na alilazimika kujisajili kutengua. Hii ilifuatiwa na mateso makali dhidi ya Waalbigensi; na kuamuru maagizo kwamba watu wa kanisa hawapaswi kuruhusiwa kusoma maandiko matakatifu. Mnamo mwaka 1620 pia, mateso dhidi ya Albigenses yalikuwa kali sana. Mnamo 1648, mateso mazito yalitawala katika Lithuania na Poland. Ukatili wa Cossacks ulikuwa mwingi sana kiasi kwamba Watartari wenyewe waliona aibu yao. Miongoni mwa wengine walioteseka alikuwa Mchungaji Adrian Chalinski, aliyechomwa akiwa hai kwa moto mwepesi, na ambaye mateso na hali yake ya kufa inaweza kuashiria mashaka ambayo maprofesa ya Ukristo wamevumilia kutoka kwa maadui wa Mkombozi.

Marekebisho ya makosa ya upapa mapema sana yalitarajiwa huko Ufaransa; kwa maana katika karne ya tatu mtu msomi, anayeitwa Almericus, na wanafunzi wake sita, waliamriwa kuteketezwa huko Paris kwa kusema kwamba Mungu hakuwepo kwenye mkate wa sakramenti kuliko mkate mwingine wowote; kwamba ilikuwa ibada ya sanamu kujenga madhabahu au matabaka kwa watakatifu na kwamba ilikuwa ujinga kutoa uvumba kwao.

Kuuwa kwa imani kwa Almericus na wanafunzi wake hakufanya, hata hivyo, kuwazuia wengi kutambua uhalali wa maoni yake, na kuona usafi wa dini iliyobadilishwa, ili imani ya Kristo iliongezeka kila wakati, na kwa wakati sio tu ilisambaa katika sehemu nyingi. ya Ufaransa, lakini ilibadilisha mwangaza wa Injili juu ya nchi zingine mbali mbali.

Mnamo mwaka 1524, katika mji huko Ufaransa, uitwao Melden, John Clark aliweka muswada kwenye mlango wa kanisa, ambao alimwita papa Mpinga-Kristo. Kwa kosa hili alipigwa viboko mara kwa mara, kisha akawekwa alama kwenye paji la uso. Kuenda baadaye kwa Mentz, huko Loreraine, alibomoa picha kadhaa, ambazo mkono wake wa kulia na pua zilikatwa, na mikono yake na kifua kilikumbwa na chombo cha kunyakua. Alidumisha ukatili huu kwa uhodari wa kushangaza, na alikuwa na hali nzuri ya kutosha kuimba Zaburi ya mia moja na kumi na tano, ambayo inakataza ibada ya sanamu; baada ya hapo akatupwa motoni, akateketezwa kwa majivu. Watu wengi wa ushawishi waliobadilishwa walikuwa, karibu wakati huu, walipigwa, kupigwa mijeledi, kuchapwa viboko, na kuteketezwa hadi kufa, katika sehemu kadhaa za Ufaransa, lakini zaidi huko Paris, Malda, na Limosin.

Mzaliwa wa Malda alichomwa moto na polepole, kwa kusema kwamba Misa ilikuwa kukana dhahiri kwa kifo cha Kristo na mateso yake. Huko Limosin, John de Cadurco, mchungaji wa dini hiyo iliyorekebishwa, alikamatwa na kuamuriwa kuteketezwa.

Francis Bribard, katibu wa Kardinali de Pellay, kwa kuongea juu ya marekebisho, ulimi wake ulikatwakatwa, kisha akateketezwa, mwaka wa Kristo 1545. James Cobard, mwalimu wa shule katika jiji la Mtakatifu Michael, aliteketezwa, mwaka wa Kristo 1545, kwa kusema 'Misa hiyo ilikuwa haina maana na ya upuuzi'; na karibu wakati huo huo, watu kumi na nne walichomwa huko Malda, wake zao wakilazimishwa kusimama karibu na kuona kuuawa.

Mwaka wa kristo 1546, Peter Chapot alileta idadi fulani ya Bibilia kwa lugha ya Ufaransa huko Ufaransa, na akaiuza hadharani hapo; ambayo alijaribiwa, akahukumiwa, na akatekelezwa siku chache baadaye. Mara tu baadaye, kilema wa Meaux, mwalimu wa shule ya Fera, aliyeitwa Stephen Poliot, na mtu anayeitwa John English, walichomwa moto kwa imani hiyo.

Monsieur Blondel, tajiri wa vito, alikuwa, mnamo mwaka wa kristo 1548, alikamatwa huko Lyons, na kupelekwa Paris; hapo alichomwa moto kwa ajili ya imani kwa amri ya korti, mwaka wa kristo 1549. Herbert, kijana wa miaka kumi na tisa, alijitolea kwa moto huko Dijon; kama vile pia alikuwa Florent Venote katika mwaka huo huo.

Mnamo mwaka 1554, watu wawili wa dini iliyobadilishwa, pamoja na mtoto wa kiume na binti wa mmoja wao, walikamatwa na kujitolea katika ngome ya Niverne. Juu ya uchunguzi, walikiri imani yao, na waliamriwa kunyongwa; wakipakwa mafuta, kiberiti, na poda ya bunduki, wakalia, "Chumvi juu, chumvi juu ya mwili huu wenye dhambi na uliooza." Ulimi wao wakati huo ulikatwa, na baadaye waliwekwa kwa moto, ambao uliwachoma kuisha, kwa njia ya jambo linaloweza kuwaka ambalo walipachikwa.

Mauaji ya Bartholomew huko Paris, nk.

Mnamo siku ya ishirini na mbili ya Agosti, 1572, ulianza kitendo hiki cha kijamaa cha ukatili wa kimakusudi. Ilikusudiwa kuharibu wakati mmoja mzizi wa mti wa Kiprotestanti, ambao ulikuwa na matawi tu kabla ya matawi yake. Mfalme wa Ufaransa alikuwa amependekeza harusi kwa sanaa, kati ya dada yake na mkuu wa Navarre, nahodha na mkuu wa Waprotestanti. Ndoa hii isiyo na maana ilisherehekewa hadharani huko Paris, Agosti 18, na kardinali wa Bourbon, kwenye hatua ya juu iliyojengwa kwa kusudi hilo. Walikula sana na Askofu, na wakala chakula cha jioni na mfalme huko Paris. Siku nne baada ya hii, mkuu (Coligny), alipokuwa akitoka kwa Baraza, alipigwa risasi kwa mikono yote miwili; kisha akamwambia Maure, mhudumu wa mama yake aliyekufa, "Ewe ndugu yangu, sasa naona ya kuwa mimi ni mpendwa wa Mungu wangu, kwa sababu kwa utakatifu Wake nimejeruhiwa." Ingawa Vidam alimshauri kuruka, bado alikaa huko Paris, na mara baada ya kuuawa na Bemjus; ambaye baadaye alitangaza kuwa hajawahi kuona mtu akifa kwa uhodari zaidi kuliko yule mtu aliyejiunga.

Askari waliteuliwa kwa ishara fulani kupasuka papo hapo kuuawa katika sehemu zote za mji. Walipomuua kiongozi huyo, wakamtupa nje kwa dirishani, barabarani, ambapo kichwa chake kilikatwa, na kupelekwa kwa papa. Wapapaji wakuu, wangali wakimkasirikia, akamkata mikono na watu wa kibinafsi, na, baada ya kumvuta barabarani kwa siku tatu, wakampachika na visigino bila jiji. Baada yake waliwaua watu wengi wakuu na wenye heshima ambao walikuwa Waprotestanti; kama Hesabu Rochfoucault, Telinius, mkwe wa msaidizi, Antonius, Clarimontus, marquis wa Ravely, Lewes Bussius, Bandineus, Pluvialius, Burneius, nk, na kuangukia watu wa kawaida, waliendelea na mauaji kwa siku nyingi; katika wale watatu wa kwanza waliua kwa safu zote na masharti kwa idadi ya elfu kumi. Miili hiyo

ilitupwa ndani ya mito, damu ikapita katika mitaa na nguvu kubwa, na mto ulionekana kama mto wa damu. Hasira yao ilikuwa ya vurugu kiasi kwamba waliwauwa wapapaji wote ambao waliwatuhumu kuwa sio msimamo mkali kwa dini yao ya kishetani. Kutoka Paris uharibifu ulienea kwa robo zote za ulimwengu.

Katika Orleans, elfu waliuawa wa wanaume, wanawake, na watoto, na elfu sita huko Rouen. Na huko Meldith, mia mbili waliwekwa gerezani, na baadaye wakatolewa na vitengo, na waliuawa kikatili.

Huko Lyons, mia nane waliuawa. Hapa watoto waliokuwa wakitembea na wazazi wao, na wazazi wakiwakumbatia watoto wao kwa upendo, walikuwa chakula cha kupendeza kwa mapanga na akili za damu za wale wanaojiita Kanisa Katoliki. Hapa watu mia tatu waliuawa katika nyumba ya Askofu; na watawa wasiostahiliwa wangevumilia yeyote kuzikwa.

Kwenye Augustobona, watu waliposikia mauaji hayo huko Paris, walifunga milango yao ili wasije na Waprotestanti kutoroka, na wakatafuta kwa bidii kwa kila mtu wa Kanisa lililobadilishwa, wakawafunga gerezani na kisha kuwauwa kwa upole. Ukatili sawa na huu waliufanya huko Avaricum, huko Troys, huko Toulouse, Rouen na maeneo mengine mengi, wakikimbia kutoka mji hadi mji, miji, na vijiji, kupitia ufalme.

Kama uthibitisho wa mauaji haya ya kusisimua, simulizi zifuatazo la kufurahisha, lililoandikwa na mwenye busara na msomi wa Roma Katoliki, linaonekana mahali hapa, kwa usawa wa pekee.

"Wakuu (anasema yeye) wa mfalme mdogo wa Navarre na dada wa mfalme wa Ufaransa, alikuwa amejaliwa sana na mavazi, na nguo zote, uhakikisho wote wa urafiki, viapo vyote vitakatifu kati ya wanaume, vilihifadhiwa sana na Malkia Catharine, mama mfalme; wakati huo, wengine wa korti hawakufikiria chochote isipokuwa sherehe, michezo, na maonyesho. Mwishowe, saa kumi na mbili usiku, usiku wa Mtakatifu Bartholomew, ishara ilitolewa Mara moja nyumba zote za Waprotestanti zililazimishwa kufunguliwa mara moja. Admiral Coligny, alishtushwa na ghasia akaruka kutoka kitandani, wakati kampuni ya wauaji ilikimbilia chumbani mwake. Waliongozwa na Besme mmoja, ambaye alikuwa amezikwa kama mtu wa ndani katika familia ya Guise. Mnyonge huyu alitupa upanga wake ndani ya kifua cha mtu huyo, na pia akamkata usoni. Besme alikuwa Mjerumani, na baadaye kuchukuliwa na Waprotestanti, Rochellers wangemleta, ili kunyongwa na robo yake; lakini aliuawa na Bretanville mmoja. Henry, kiongozi wa vijana wa Guise, ambaye baadaye aliunda ligi ya Katoliki, na akauawa huko Blois, akasimama mlangoni hadi kijitabu cha kukamilika kilipomalizika, akiitwa kwa sauti, 'Besme! imefanywa? Mara baada ya hii, wafadhili waliutupa mwili nje ya dirisha, na Coligny akamalizika kwa miguu ya Guise.

"Count de Teligny pia alijitoa sadaka. Alikuwa ameoa, karibu miezi kumi, binti ya Coligny. Uso wake ulikuwa unajishughulisha sana, hivi kwamba wahusika, walipojitokeza ili kumuua, walipigwa na huruma; kukimbilia mbele, akamwua.

"Wakati huo huo, marafiki wote wa Coligny waliuawa katika jiji lote la Paris; wanaume, wanawake, na watoto waliuawa kwa uuaji na kila barabara ilijaa miili iliyomaliza muda wake. Mapadre wengine, wakiwa wamebeba msalaba kwa mkono mmoja, na kiganja kwa mkono mwingine, alikimbilia kwa wakuu wa wauaji, na akawasihi sana waachilie uhusiano wowote na marafiki.

"Tavannes, mshambuliaji wa Ufaransa, mwanajeshi mjinga, mwenye ushirikina, aliyejiunga na ghadhabu ya dini na ghadhabu ya chama, akapanda farasi katika mitaa ya Paris, akiwalilia watu wake,"Wacha Damu! wacha damu! kutokwa na damu ni kuzuri Agosti kama Mei. Katika kumbukumbu za maisha ya shauku hii, iliyoandikwa na mtoto wake, tunaambiwa kwamba baba huyo, akiwa kwenye kitanda chake cha kifo, na akiri ya jumla ya matendo yake, kuhani alimwambia, kwa mshangao, 'Je! Hakuna kutaja mauaji ya Mtakatifu Bartholomew? ambayo Tavannes alijibu, "Ninaona kuwa ni hatua ya kusifia, ambayo itafuta dhambi zangu zote. ' Maneno mabaya kama hayo yanaweza roho ya uwongo ya dini kuhamasisha!

"Jumba la mfalme lilikuwa moja ya maeneo kuu ya kijasusi; mfalme wa Navarre alikuwa na makaazi yake huko Louvre, na watu wote wa nyumbani walikuwa Waprotestanti. Wengi wao waliuawa kitandani na wake zao; wengine walikimbia wakiwa uchi, walikuwa Kufuatwa na askari kupitia vyumba kadhaa vya ikulu, hata kwa mpingaji wa mfalme. Mke mdogo wa Henry wa Navarre, akaamka na ghadhabu hiyo ya kutisha, akiogopa mke wake, na kwa maisha yake mwenyewe, akashikwa na mshtuko mkubwa, na nusu amekufa, akaruka kutoka kitandani mwake, ili ajitupe chini ya miguu ya mfalme ndugu yake. Lakini ni kidogo alipofungua mlango wa chumba chake, wakati baadhi ya waandamanaji wake wa Waprotestanti walikimbilia kimbilio. Askari wakafuata mara moja, na kuwafuata mbele ya mfalme, na kumuua mtu aliyeteleza chini ya kitanda chake. Wengine wawili, wakiwa wamejeruhiwa, wakakumbwa na miguu ya malkia, hata akafunikwa na damu.

"Count de la Rochefoucault, mtu mashuhuri wa kike, kwa heshima ya mfalme kwa hewa yake nzuri, heshima yake, na furaha fulani ya kawaida wakati wa mazungumzo yake, alikuwa ametumia jioni hadi saa kumi na moja na Mfalme, kwa kupendeza kujua, na alikuwa amemwachilia huru, na furaha kubwa, mawazo yake. Mfalme alijuta, na akaguswa na huruma, mwambie, mara mbili au tatu, asiende nyumbani, lakini uwongo hesabu hiyo ilisema lazima aende kwa mkewe, ambayo mfalme hakuendelea kumzidi, lakini akasema, "Acha aende! Ninaona Mungu ameamuru kifo chake." Na katika masaa mawili baadaye aliuliwa.

"Ni wachache sana wa Waprotestanti waliokoka hasira ya wale waliowatesa kwa bidii. Mmojawapo ni vijana wa La Force (baadaye maarufu Marshal de la Force) mtoto wa miaka kama kumi, ambaye ukombozi wake ulikuwa wa kushangaza sana. Baba yake, kaka yake mkubwa, na yeye mwenyewe alikamatwa pamoja na Kiongozi wa askari wa Anjou. Wauaji hawa waliruka kwa wote watatu, na wakawapiga kwa bahati mbaya, wakati wote walianguka, na kuleleana. Mdogo hakupata pigo moja, lakini alionekana kana kwamba alikuwa amekufa,

alitoroka siku iliyofuata, na maisha yake, yaliyohifadhiwa kwa kushangaza, ilidumu alama nne na miaka mitano.

"Wengi wa wahasiriwa wanyonge walikimbilia kando ya maji, na wengine wakasogelea juu ya Bahari kuelekea vitongoji vya Mtakatifu Germaine. Mfalme aliwaona kutoka dirishani mwake, ambayo iliangalia mto, akawafukia na mzoga ambao ulikuwa kubeba madhumuni hayo kwa moja ya kurasa zake, wakati malkia-mama, bila wasiwasi na utulivu katikati ya kuchinjwa, akiangalia chini kutoka kwenye balcony, aliwatia moyo wauaji na alicheka kwa kuugua kwa kufa kwa mbuzi huyu. tamaa isiyo na utulivu, na yeye alibadilisha chama chake kila wakati ili kuishtua.

"Siku kadhaa baada ya shughuli hii mbaya, korti ya Ufaransa ilijaribu kuisimamisha kwa sheria. Walijifanya kuhalalisha mauaji hayo kwa kalamu, na wakamshtaki mtuhumiwa wa kula njama, ambayo hakuna mtu aliyeamini. Bunge lilipongezwa ili kuendelea dhidi ya kumbukumbu ya Coligny; na maiti yake ilikuwa imeshikwa kwa minyororo kwenye mti wa Montfaucon. Mfalme mwenyewe alienda kutazama maonyesho haya ya kutisha. Basi mmoja wa viongozi wake alimwonya ajiuzulu, na akilalamika juu ya harufu ya maiti, alijibu, “Adui aliyekufa hunukia vizuri. ' Mauaji ya kuuawa kwa siku ya Mtakatifu Bartholomew yamewekwa katika chumba cha kifalme cha Vatikani kule Roma, na maandishi haya yafuatayo: Pontifex, Coligny necem probat, hiyo ni, 'Papa anakubali kifo cha Coligny.'

"Mfalme mdogo wa Navarre aliokolewa kwa sera, badala ya huruma ya mama-malkia, alimfanya mfungwa hadi kifo cha mfalme, ili aweze kuwa kama usalama na ahadi ya uwasilishaji wa Waprotestanti kama vile athari kutoroka kwao.

"Ujuzi huu mbaya haukuwa mji wa Paris tu. Maagizo kama hayo yalitolewa kutoka kwa korti kwa watawala wa majimbo yote nchini Ufaransa, ili kwamba, katika muda wa wiki moja, Waprotestanti karibu na elfu moja walikatwa vipande vipande sehemu ya ufalme! Gavana wawili au watatu walikataa tu kutii maagizo ya mfalme. Mmoja wa hawa, aliyeitwa Montmorrin, gavana wa Auvergne, aliandika mfalme barua ifuatayo, ambayo inastahili kupelekwa kwa kizazi kipya.

"BWANA: Nimepokea amri, chini ya muhuri wa ukuu wako, kuwaua Waprotestanti wote katika jimbo langu. Ninaheshimu sana ukuu wako, sio kuamini barua hiyo ya kughushi; lakini ikiwa (ambayo Mungu alikataza) agizo liwe kweli, nina heshima kubwa kwa ukuu wako kuitii. "

Huko Roma furaha kuu ilikuwa kubwa, hata wakapanga siku ya sikukuu ya hali ya juu, na yubile, kwa kuwachangamsha sana wote waliyoitunza na kuonyesha kila onyesho la shangwe waliweza kubuni! na mtu ambaye alichukua habari ya kwanza alipokea taji 1000 za kardinali wa Lorraine kwa ujumbe wake usio wa kimungu. Mfalme pia aliamuru siku hiyo ihifadhiwe na kila maonyesho ya shangwe, akimalizia sasa kwamba kabila lote la Wahuguenots lilitoweka.

Wengi ambao walitoa pesa nyingi kwa fidia yao mara tu baada ya kuuawa; na miji kadhaa, ambayo ilikuwa chini ya ahadi ya mfalme ya ulinzi na usalama, ilikomeshwa mara tu watajitoa, kwa ahadi hizo, kwa majemadari wake au wakuu wake.

Huko Bordeaux, kwa uchochezi wa mtawa mashujaa, ambaye alikuwa akihimiza papaya waue katika mahubiri yake, mia mbili sitini na nne waliuawa kikatili; baadhi yao maseneta. Urafiki mwingine huo wa kidini ulitoa mauaji kama hayo huko Agendicum, huko Maine, ambapo watu kwa maoni ya kishirikina ya waulizaji, wakawakimbilia Waprotestanti, wakawaua, walipora nyumba zao, na wakavunja kanisa lao.

Mtawala wa Guise, akiingia Blois, aliwaruhusu askari wake kuruka juu ya nyara, na kuwaua au kuzama Wa Waprotestanti wote waliweza kupata. Katika hili hawakuepuka umri wala jinsia; kuwachafua wanawake, na kisha kuwauwa; Kutoka hapo alienda Mere, na kufanya vurugu hizo kwa muda wa siku nyingi pamoja. Hapa walipata mhudumu anayeitwa Cassebonius, na kumtupa kwenye mto.

Huko Anjou, walimwua Albiacus, mhudumu; na wanawake wengi walikuwa wamechafuliwa na kuuawa hapo; ambao kati yao walikuwa dada wawili, waliodhulumiwa mbele ya baba yao, ambaye wauaji walijifunga kwa ukuta ili kuwaona, kisha wakawaua yeye na yeye.

Rais wa Turin, baada ya kutoa muda mwingi wa maisha yake, alipigwa kikatili na vilabu, kuvuliwa nguo zake, na kunyongwa miguu juu, na kichwa na kifua chake katika mto: kabla ya kufa, walifunua tumbo lake, kung'olewa nje vyombo vyake, na kuvitupa kwenye mto; kisha akauchukua moyo wake kuelekea mji juu ya mkuki.

Huko Barre ukatili mkubwa ulitumiwa, hata kwa watoto wadogo, ambao walikata wazi, wakachomoa matumbo yao, ambayo kwa ukali sana waliweza kusaga kwa meno yao. Wale ambao walikuwa wamekimbilia kwenye ngome, wakati walijitoa, walikuwa karibu kunyongwa. Ndivyo walivyofanya katika mji wa Matiscon; kuwahesabu kukata mikono na miguu yao na baadaye kuwaua; na kwa burudani ya wageni wao, mara nyingi walitupa Waprotestanti kutoka kwenye daraja kubwa ndani ya mto, wakisema, "Je! umewahi kuona wanaume wanaruka sana?"

Huko Penna, baada ya kuwaahidi usalama, mia tatu walitekwa kwa unyama; na arobaini na tano huko Albia, Siku ya Bwana. Huko Nonne, ingawa ilipewa masharti ya usalama, maonyesho ya kutisha zaidi yalionyeshwa. Watu wa jinsia na masharti waliuawa bila hiari; mitaa ikilia na kilio cha kutapeli, na inapita na damu; na nyumba zikawaka moto, ambazo askari waliachwa walikuwa wamemtupia. Mwanamama mmoja, akivutwa kutoka mahali pa kujificha na mumewe, alinyanyaswa kwanza na askari wa kikatili, na kisha kwa upanga ambao walimwamuru kuchora, walilazimisha wakati mikono yake ndani ya matumbo ya mumeo.

Huko Samarobridge, waliwauwa Waprotestanti zaidi ya mia moja, baada ya kuwaahidi amani; na huko Antsidor, mia moja waliuawa, na kutupwa sehemu katika mitungi, na sehemu katika mto. Watu mia moja waliowekwa gerezani huko Orleans, waliangamizwa na umati wa watu wenye hasira.

Waprotestanti kule Rochelle, ambao walikuwa kama walitoroka ghadhabu ya kuzimu, na wakakimbilia huko, wakiona jinsi walivyoteseka ambao walijisalimisha kwa mashetani hao watakatifu, walisimamia maisha yao; na miji mingine, ikitiwa moyo, ilifanya vile vile. Dhidi ya Rochelle, mfalme alituma karibu nguvu yote ya Ufaransa, ambayo ilizingira miezi saba; ingawa kwa mashambulio yao, hawakufanya mauaji kidogo kwa wenyeji, lakini kwa njaa, waliharibu elfu kumi na nane kati ya ishirini na mbili. Wafu, kwa kuwa wengi sana kwa walio hai kuzika, wakawa chakula cha wanyama waharibifu na ndege warembo. Wengi walichukua majeneza yao ndani ya uwanja wa kanisa, wakalala ndani, na wakapumua. Lishe yao ilikuwa kwa muda mrefu imekuwa nini mawazo ya wale walio katika mshtuko mwingi; hata mwili wa kibinadamu, vitu vya ndani, uchafu, na vitu vyenye kuchukiza sana, vilikuwa chakula cha mabingwa hao kwa ukweli huo na uhuru, ambao ulimwengu haukustahili. Katika kila shambulio, washikaji walikutana na mapokezi ya ujasiri, hivi kwamba waliwaacha maakida mia moja na thelathini na mbili, na idadi ya wanaume waliokufa shambani. Kuzingirwa mwishowe kulitatuliwa kwa ombi la mkuu wa Anjou, ndugu wa mfalme, ambaye alitangazwa kuwa mfalme wa Poland, na mfalme, akiwa amechoka, alikubali kwa urahisi, na kwa hiyo masharti ya heshima yalipewa.

Ni uingiliaji wa kushangaza wa Providence, kwamba, katika mauaji haya yote ya kutisha, sio zaidi ya mawaziri wa Injili walihusika katika hilo.

Mateso ya kusikitisha ya Waprotestanti ni mengi mno kwa undani; lakini matibabu ya Philip de Deux yatatoa wazo la wengine. Baada ya waombolezaji kumuua shahidi huyo kitandani mwake, walikwenda kwa mkewe, ambaye wakati huo alikuwa akihudhuriwa na mkunga, wakitarajia kila wakati kuokolewa. Mkunga alimwasihi abaki mauaji, angalau mpaka mtoto, ambaye alikuwa wa ishirini, azaliwe. Licha ya hayo, wakasukuma tanga hadi ndani kwa mwanamke maskini. Hofu ya kuokolewa, alikimbilia kwenye dari ya nafaka; lakini hapa walimfuata, wakampiga tumboni, kisha wakampiga barabarani. Kuanguka, mtoto alitoka kwa mama aliyekufa, na alipokamatwa na mmoja wa wasomi wa Katoliki, alimchoma mtoto mchanga, kisha akamtupa kwenye mto.

Kutoka kwa Marekebisho ya Agizo la Nantes, hadi Mapinduzi ya Ufaransa, mnamo 1789

Mateso yaliyosababishwa na kufutwa kwa amri ya Nantes yalifanyika chini ya Louis XIV. Agizo hili lilifanywa na Henry the Great wa Ufaransa mnamo 1598, na kuwalinda waprotestanti haki sawa katika kila heshima, iwe ya umma au ya kidini, na watu wengine wa ulimwengu. Upendeleo wote huo Louis the XIV alithibitisha kwa Waprotestanti na amri nyingine, inayoitwa amri ya Nismes, na akawaweka inviolodz hadi mwisho wa utawala wake.

Juu ya uwekaji wa Louis XIV ufalme huo karibu uliharibiwa na vita vya wenyewe kwa wenyewe.

Katika mkutano huu muhimu, Waprotestanti, bila kutii maagizo ya Bwana wetu, "Wale wanaochukua upanga wataangamia kwa upanga," walichukua sehemu ya kazi katika neema ya mfalme, kwamba alilazimika kujikubali kuwa na deni kwa mikono yao kwa kuanzishwa kwake kwenye kiti cha enzi. Badala ya kumthamini mtu huyo ambaye alikuwa amempigania, alifikiria kwamba nguvu ileile iliyokuwa imemlinda inaweza kumshinda, na, akisikiliza mitambo ya wapapa, akaanza kutoa maagizo na vizuizi, dalili ya uamuzi wake wa mwisho. Rochelle sasa aliondolewa na idadi kubwa ya kukataliwa. Montauban na Millau walinyang'anywa na askari. Makamishna wa Wapapa waliteuliwa kusimamia maswala ya Waprotestanti, na hakukuwa na rufaa kutoka kwa sheria yao, isipokuwa kwa baraza la mfalme. Hii iligusa mzizi wa mazoezi yao ya kiraia na ya kidini, na kuwazuia, kwa kuwa Waprotestanti, kushtaki Mkatoliki katika korti yoyote ya sheria. Hii ilifuatiwa na amri nyingine, kufanya uchunguzi katika parishi zote kwa chochote kile Waprotestanti walikuwa wamesema au kufanya kwa miaka ishirini iliyopita. Hii ilijaza magereza na wahasiriwa wasio na hatia, na iliwahukumu wengine kwenye gereza au kutekwa.

Waprotestanti walifukuzwa katika ofisi zote, biashara, marupurupu, na ajira; kwa hivyo kuwanyima njia ya kupata mkate: na waliendelea kupita kiasi katika ukatili huu, kwamba wasingeweza kuwatesa wakunga kuisimamia, lakini wakawalazimisha wanawake wao kujisalimisha katika shida ya maumbile kwa maadui wao, kikatili. Wakatoliki. Watoto wao walichukuliwa kutoka kwao ili kuelimishwa na Wakatoliki, na wakiwa na umri wa miaka saba, walifanywa kukumbatia upapaji. Waliorekebishwa walikatazwa kuwasaidia wagonjwa au maskini wao wenyewe, kutoka kwa ibada zote za kibinafsi, na ibada ya kimungu ilifanywa mbele ya kuhani wa papa. Ili kuwazuia wahasiriwa wa bahati mbaya kuacha ufalme, vifungu vyote kwenye mipaka vililindwa sana; lakini, kwa mkono mzuri wa Mungu, karibu watu 150,000 walitoroka macho yao, na walihamia nchi tofauti ili kuelezea hadithi mbaya.

Yote ambayo yamehusiana mpaka sasa ilikuwa ni ukiukwaji tu wa makubaliano yao yaliyowekwa, amri ya Nantes. Kwa mwisho kufutwa kwa ibilisi kwa amri hiyo kupita mnamo Oktoba 16, 1685, na kusajiliwa ishirini na mbili, kinyume na aina zote za sheria. Mara moja viwavi viligawanyika kwa Waprotestanti katika ulimwengu wote, na kujaza Ufaransa yote na habari kama hiyo, kwamba mfalme hatateseka tena Wahuguenots katika ufalme wake, na kwa hivyo lazima waazimie kubadili dini yao. Kuanzia hapo wahusika katika kila parokia (ambao walikuwa watawala wa upapaji na wapelelezi waliowekwa juu ya Waprotestanti) walikusanya wenyeji waliobadilishwa, na wakawaambia lazima, bila kuchelewesha, wageuze Wakatoliki, kwa uhuru au kwa nguvu. Waprotestanti walijibu, kwamba walikuwa "tayari kutoa maisha yao na mashauri kwa mfalme, lakini dhamiri zao kuwa za Mungu haziwezi kuwaondoa. '

Mara askari walishikilia milango na njia za miji, na kuweka walinzi katika vifungu vyote, wakaingia kwa upanga mkononi, wakalia, "Kufa, au kuwa Wakatoliki!" Kwa kifupi, walifanya kila uovu na utisho ambao wangeweza kubuni ili kuwalazimisha kubadili dini yao.

Walinyonga wanaume na wanawake kwa nywele zao au kwa miguu yao, na wakawavuta kwa nyasi hadi karibu kufa; na ikiwa bado walikataa kutia saini ubatilifu, waliwachoma tena na kurudia mateso yao, hadi, wakiwa wamechoka na mateso bila kifo, walilazimisha wengi kuwaruhusu.

Wengine, walinyakua nywele zote za vichwa vyao na ndevu zilizo na nduni. Wengine walitupa moto mkubwa, na wakawatoa tena, wakirudia tena hadi walipoahidi kutoa ahadi ya kujiondoa.

Wengine walivua uchi, na baada ya kuwapa matusi mabaya sana, waliwachoma kwa pini kutoka kichwa hadi mguu, na wakawapakia na penknives; na wakati mwingine na makasi nyekundu-moto waliivuta kwa pua mpaka wakaahidi kugeuka. Wakati mwingine waliwafunga baba na waume zao, huku wakiwachinja wake zao na binti zao mbele ya macho yao. Umati wa watu waliwapiga gerezani kwenye nyumba za wafungwa, ambapo walifanya mazoezi ya kila aina kwa siri. Wake zao na watoto wao huwafunga katika nyumba za watawa.

Kama vile walijaribu kutoroka kwa kukimbia walifuatwa msituni, na kuwindwa porini, na kupiga risasi kama wanyama wa porini; wala hali yoyote au ubora haikuwashughulikia kutokana na ukali wa vimbunga hivi vya infernal: hata wabunge na maafisa wa jeshi, ingawa walikuwa kwenye huduma halisi, waliamriwa kuacha kazi zao, na kukarabati moja kwa moja kwa nyumba zao ili kuteseka kama dhoruba kama hiyo. Kama vile walalamikai mfalme walitumwa kwa Bastile, ambapo wakanywa kikombe kilekile. Maaskofu na makasisi waliandamana vichwani mwa mifereji ya maji, na kundi la wamishonari, watawa, na makanisa mengine ili kuwachangisha askari kutekeleza mauaji yanayokubaliwa sana na Kanisa lao Takatifu, na ni utukufu kwa mungu wao wa pepo na mfalme wao mtawala.

Katika kuunda amri ya kufuta amri ya Nantes, baraza liligawanywa; wengine wangefanya wahudumu wote wafungwa na kulazimishwa kuwa watu wapapa na watu wa kawaida; zingine zilikuwa kwa kuwakataza, kwa sababu uwepo wao ungeimarisha wa Waprotestanti katika uvumilivu: na ikiwa wangelazimishwa kugeuka, wangekuwa adui wa siri na wenye nguvu kifuani mwa Kanisa, kwa ujuzi wao mkubwa na uzoefu katika maswala ya ubishani. Sababu hii ilienea, walihukumiwa kutengwa, na ni siku kumi na tano tu zilizowaruhusu kuondoka ufalme.

Siku hiyo hiyo ambayo amri ya kubadilisha hati ya Waprotestanti ilichapishwa, walibomoa makanisa yao na kuwafukuza mawaziri wao, ambao waliruhusu masaa ishirini na nne kuondoka Paris. Wapapa hawakuwaruhusu waondoe athari zao, na wakatupa kila kizuizi katika njia yao kuchelewesha kutoroka kwao hadi wakati uliomalizika ulipomalizika ambao uliwasababisha wahukumiwe kwa maisha yote ya kwenye gereza. Walinzi walikuwa mara

mbili kwenye bandari, na magereza yakajazwa na wahasiriwa, ambao walivumilia mateso na kutaka wakati ambao asili ya mwanadamu lazima itetemeke.

Mateso ya wahudumu na wengine, waliopelekwa kwenye mabaraza, yalionekana kuzidi yote. Wametengwa kwa oar, walikuwa wazi kwa hewa ya wazi usiku na mchana, kwa msimu wote, na katika hali ya hewa yote; na wakati kupitia udhaifu wa mwili walipotea chini ya oar, badala ya kamba ya kuwaburudisha, au mapungufu ya kuwaburudisha, walipokea tu viboko vya jeraha, au makofi ya miwa au kamba kumalizika. Kwa utaftaji wa mavazi ya kutosha na usafi wa lazima, waliteswa vibaya sana na vijiwe, na kunyongwa kikatili na baridi, ambayo iliondoa usiku wauaji waliowapiga na kuwatesa mchana. Badala ya kitanda, waliruhusiwa wagonjwa au kisima, bodi ngumu tu, inchi kumi na nane pana, kulala, bila kifuniko chochote isipokuwa mavazi yao dhaifu; ambayo ilikuwa shati ya turubai ya kupendeza zaidi, kijani kidogo cha serge nyekundu, ikashonwa kila upande hadi kwenye armholes, na mikono wazi ambayo haikufika kwa kiwiko; na mara moja katika miaka mitatu walikuwa na jogoo mzuri, na kofia kidogo kufunika vichwa vyao, ambavyo kila wakati vilikuwa vimeshikwa karibu kama alama ya sifa zao.

Posho ya riziki ilikuwa nyembamba kama vile hisia za wale waliowakemea kwa shida kama hizo, na matibabu yao wakiwa wagonjwa ni ya kushangaza sana kuelezea; wamekaribia kufa kwenye bodi za umiliki wa giza, lililofunikwa na miungu, na bila urahisi mdogo kwa simu za asili. Wala haikuwa miongoni mwa vitisho vichache vilivyovumilia, kwamba, kama wahudumu wa Kristo, na wanaume waaminifu, walikuwa wamefungwa minyororo kwa wizi na wabaya wanaoweza kutekelezeka, ambao lugha zao za matusi hazikuwahi wavivu kamwe. Ikiwa walikataa kusikia Misa, walihukumiwa kwenda bastinado, ambayo adhabu mbaya yafuatayo ni maelezo. Kujitayarisha kwake, minyororo huondolewa, na wahasiriwa mikononi mwa Waturuki ambao huweka kwenye mafuta, ambao huwachukua uchi kabisa, na kuwanyosha kwa bunduki kubwa, wanashikiliwa ili waweze kuvuta; wakati ambao kutawala ukimya mbaya katika barabara. Waturuki ambaye ameteuliwa kuwa mnyongaji, na anayefikiria sadaka inayokubalika kwa nabii wake Mahomet, kwa ukali sana humpiga mwathirika mnyonge na kilabu isio laini, au mwisho wa kamba iliyofungwa, mpaka ngozi itakapoanguka kwenye mifupa yake, na yuko karibu na hatua. ya kumalizika; halafu wanaweka mchanganyiko unaotesa zaidi wa siki na chumvi, na wanampeleka katika hospitali hiyo isiyovumilia ambayo maelfu chini ya ukatili wao wamekwisha.

Uuji wa shahuri John Calas

Tunapitisha maretyrdoms zingine nyingi ili kuingiza ile ya John Calas, ambayo ilifanyika hivi karibuni kama 1761, na ni uthibitisho usioweza kusababishwa na ukweli wa upapaji, na inaonyesha kwamba uzoefu au uboreshaji hauwezi kuondoa ubaguzi wa kidini wa Wakatoliki wa Kirumi, au wapewe wanyanyasaji au wasiostahiki kwa Waprotestanti.

John Calas alikuwa mfanyabiashara wa jiji la Toulouse, mahali alipokuwa makazi yake, na aliishi kwa sifa nzuri, na alikuwa ameoa mwanamke Mwingereza wa uchimbaji wa

Ufaransa. Calas na mkewe walikuwa Waprotestanti, na walikuwa na wana watano, ambao walimfundisha katika dini moja; lakini Lewis, mmoja wa wana, alikuwa Mkatoliki wa Roma, baada ya kugeuzwa na mjakazi, ambaye alikuwa akiishi katika familia karibu miaka thelathini. Baba, hata hivyo, hakuonyesha chuki yoyote au tusi kwa tukio hilo, lakini aliweka mjakazi katika familia na kumrudishia mtoto huyo pesa. Mnamo Oktoba, 1761, familia hiyo ilikuwa na John Calas na mkewe, mtumwa mmoja wa wanawake, Marko Antony Calas, mtoto wa kwanza, na Peter Calas, mtoto wa pili. Marko Antony alizikwa kwa sheria, lakini hakuweza kukubalika kufanya mazoezi, kwa sababu ya kuwa Mprotestanti; kwa hivyo alikua mpole, akasoma vitabu vyote ambavyo angeweza kupata jamaa ya kujiua, na alionekana kuwa ameazimia kujiangamiza. Kwa hii inaweza kuongezewa kuwa aliishi maisha ya utupu, alikuwa amejaa sana michezo ya kubahatisha, na alifanya yote ambayo yanaweza kuunda tabia ya mtu aliye na imani kubwa; kwa sababu ambayo baba yake alimwuliza mara kwa mara na wakati mwingine kwa hali ya ukali, ambayo iliongezea giza kwa ghafla ambalo lilionekana kumkandamiza.

Mnamo tarehe kumi na tatu ya Oktoba, 1761, Bwana Gober la Vaisse, muungwana mchanga wa miaka 19, mtoto wa La Vaisse, mtetezi wa sherehe ya Toulouse, karibu saa tano jioni, alikutana na John Calas, baba, na mtoto wa kwanza Mark Antony, ambaye alikuwa rafiki yake. Calas, baba, alimkaribisha chakula cha jioni, na familia na mgeni wao walikaa katika chumba kimoja ngazi moja juu; kampuni nzima, iliyokuwa na Calas baba yake, na mkewe, Antony na Peter Calas, wana, na La Vaisse mgeni, hakuna mtu mwingine aliye ndani ya nyumba hiyo, isipokuwa mjakazi ambaye amekwisha kutajwa.

Ilikuwa kama saa saba hivi. Chakula cha jioni haikuwa kirefu; lakini kabla ya kumalizika, Antony aliondoka kwenye meza, akaingia jikoni, ambayo ilikuwa kwenye sakafu hiyo hiyo, kama alivyokuwa amezoea kufanya. Yule mjakazi akamwuliza kama alikuwa baridi? Akajibu, "Badala yake, mimi huwaka"; kisha akamwacha. Wakati huo huo rafiki yake na familia yake waliondoka kwenye chumba walichokuwa wamekwisha kula, wakaingia kwenye chumba cha kulala; baba na La Vaisse walikaa pamoja kwenye sofa; mtoto mdogo wa Peter katika kiti cha mviringo; na mama katika kiti kingine; na, bila kufanya uchunguzi wowote baada ya Antony, aliendelea katika mazungumzo pamoja hadi kati ya saa tisa na kumi, wakati La Vaisse alipoondoka, na Peter, ambaye alikuwa amelala, akaamka kuhudhuria kwake na taa.

Kwenye sakafu ya nyumba ya Calas kulikuwa na duka na ghala, ambayo mwisho wake iligawanywa kutoka duka na jozi la milango ya kukunja. Wakati Peter Calas na La Vaisse walipokua dukani, walishtushwa sana kuona Antony akiwa ameshikwa kwenye shati lake, kutoka kwenye bar ambayo alikuwa ameiweka juu ya milango miwili ya kukunja, baada ya nusu kufunguliwa kwa hiyo kusudi. Baada ya kugundua onyesho hili baya, walitoka nje, ambayo ilimdondosha Calas baba, mama akiwa amekamatwa na vitisho hivyo ambavyo vilimfanya kutetemeka katika kifungu cha hapo juu. Wakati mjakazi huyo alipogundua kile kilichotokea, aliendelea chini, labda kwa sababu aliogopa kuchukua akaunti yake kwa bibi

yake, au kwa sababu yeye alijishughulisha katika kufanya ofisi nzuri kwa bwana wake, ambaye alikuwa akikumbatia mwili wa mtoto wake, na kuoga katika machozi yake. Kwa hivyo, mama huyo, akiwa ameachwa peke yake, akashuka na kuchanganywa katika eneo ambalo tayari limeelezewa, na hisia kama ambazo lazima zizalishe asili. Wakati huo huo Peter alikuwa ametumwa kwa La Moire, daktari wa upasuaji katika kitongoji hicho. La Moire hakuwa nyumbani, lakini mwanafunzi wake, Bwana Grosle, alifika mara moja. Alipochunguzwa, alikuta mwili umekufa kabisa; na kwa wakati huu umati wa watu uliokuwa ukikusanyika ulikusanyika karibu na nyumba hiyo, na, kwa njia fulani waliposikia kwamba Antony Calas alikuwa amekufa ghafla, na kwamba daktari wa upasuaji ambaye alikuwa amechunguza mwili, alitangaza kwamba alikuwa ametapeliwa, wakauchukua alikuwa ameuawa vichwa vyao; na kama familia ilikuwa ya Waprotestanti, walidhani kwamba kijana huyo alikuwa karibu kubadili dini yake, na alikuwa ameuawa kwa sababu hiyo.

Yule baba masikini, akiwa na huzuni kubwa kwa kupotea kwa mtoto wake, alishauriwa na marafiki zake watume kwa maafisa wa haki kumzuia asibatwe na umati wa Wakatoliki, ambao walidhani alikuwa amemwua mtoto wake. Hii ilifanyika ipasavyo na David, hakimu mkuu, akamchukua baba huyo, Peter mwana, mama, La Vaisse, na mjakazi, wote wakawekwa mahabusu, akaweka walinzi juu yao. Alituma kwa M. de la Tour, daktari, na MM. la Marque na Perronet, waganga wa upasuaji, ambao walichunguza mwili kwa alama za vurugu, lakini hawakukuta isipokuwa alama ya kufungwa kwenye shingo; walikuta pia nywele za marehemu zilifanywa kwa njia ya kawaida, laini kabisa, na bila shida yoyote: nguo zake pia zilikuwa zikipambwa mara kwa mara, na kuwekwa juu ya meza, na shati lake halikuvunjwa au halikuvaliwa.

Licha ya haya kuonekana yasiyokuwa na hatia, mkuu wa mkoa alidhani ni sawa kukubaliana na maoni ya umati huo, na akaingia ndani ya kichwa chake kwamba mzee Calas alikuwa amemtuma La Vaisse, akimwambia kwamba alikuwa na mtoto wa kunyongwa; kwamba La Vaisse alikuwa amekuja kutekeleza ofisi ya wauaji; na kwamba alikuwa amepokea msaada kutoka kwa baba na kaka.

Kama hakuna uthibitisho wa ukweli uliodhaniwa kuwa ununuliwa, mkuu wa mkoa alikuwa na njia ya kufuatiliwa, au habari ya jumla, ambayo uhalifu huo ulichukuliwa kwa urahisi, na watu walitakiwa kutoa ushuhuda huo dhidi yao kwa uwezo wao. Hii inasoma kwamba La Vaisse aliagizwa na Waprotestanti kuwa wanyongaji wao kwa kawaida, wakati mtoto wao yeyote angefungiwa kwa kubadili dini yao: inasoma pia, kwamba, wakati Waprotestanti wanawapa watoto wao hivyo, wanawalazimisha kupiga magoti , na moja ya maswali ya kuhojiwa ilikuwa, ikiwa kuna mtu yeyote alikuwa amemwona Antony Calas akapiga magoti mbele ya baba yake wakati alimkatalia: inasemekana vivyo hivyo kwamba Antony alikufa Mkatoliki wa Roma, na anahitaji ushahidi wa Ukatoliki wake.

Lakini kabla ya uchapishaji huu kuchapishwa, umati wa watu ulikuwa na wazo kwamba Antony Calas ndiye siku iliyofuata kuwa aliingia katika udugu wa adhabu nyeupe. Kwa hivyo

mkuu wa mkoa alisababisha mwili wake kuzikwa katikati ya Kanisa la Mtakatifu Siku chache baada ya maombezi ya marehemu, Waswahili weupe walimfanyia ibada ya heshima katika kanisa lao; kanisa hilo lililochimbwa na nyeupe, na kaburi likainuliwa katikati yake, juu ya hiyo ikawekwa mifupa ya kibinadamu, iliyokuwa na karatasi moja, ambayo ilikuwa imeandikwa "Kufutwa kwa uzushi," na kwa lingine kiganja, mfano wa mauaji. Siku iliyofuata wafrancisco walimtumikia yeye jinsi ile ile.

Kapteni aliendeleza mateso kwa ukali usio na mwisho, na, bila uthibitisho mdogo kabisa kuingia, alidhani ni sawa na kumlaani baba yule asiye na furaha, mama, kaka, rafiki, na mtumwa, kwa mateso, na akawaweka wote kwenye vyuma tarehe kumi na nane ya Novemba.

Kutoka kwa kesi hizi za kutisha wahusika walikata rufaa kwa bunge, ambayo mara moja iligundua ubatili huo, na kufutilia mbali hukumu ya mkuu wa mkoa kama sio ya kawaida, lakini waliendelea na mashtaka, na, juu ya mtu anayeshikilia kwa dhamana hakufanikiwa Antony anapaswa kujiinamia kama ilivyokuwa walifanya, wabunge wengi walikuwa na maoni, kwamba wafungwa walikuwa na hatia, na kwa hivyo waliwaamuru washtakiwa na mahakama ya jinai ya Toulouse. Mmoja walipiga kura ya kuwa hana hatia, lakini baada ya mijadala mirefu mingi ilikuwa ya kuteswa na gurudumu, na labda ilimhukumu baba huyo kwa njia ya majaribio, kama alikuwa na hatia au la, akitumaini kuwa, katika uchungu, atakiri uhalifu huo, na akamshtaki wafungwa wengine, ambao hatima yao, kwa hiyo, waliwasimamisha kazi.

Calas masikini, hata hivyo, mzee wa sitini na nane, alihukumiwa adhabu hii ya kutisha peke yake. Aliteswa kwa kuteswa kwa nguvu sana, na aliongozwa kunyongwa kwa sura ambayo ilisisimua kupendeza kwa wote waliomwona, na haswa wa watu wawili wa Dominika (Baba Bourges na Coldadors wa Baba) walihudhuria wakati wake wa mwisho, na Walitangaza kwamba walidhani sio tu wasio na hatia ya uhalifu huo, lakini pia mfano mzuri wa uvumilivu wa kweli wa Ukristo, uhodari, na upendo. Alipomuona mnyongaji amejiandaa kumpa kiharusi cha mwisho, alitoa tamko mpya kwa Baba Bourges, lakini wakati maneno hayo yalikuwa bado mdomoni mwake, kapteni, mwandishi wa janga hili, ambaye alifika juu ya kisu ili kumridhisha hamu ya kuwa shuhuda wa adhabu yake na kifo chake, akamkimbilia, na kushangaa, "Wacha, kuna vitumbo ambavyo vinapaswa kupunguza mwili wako majivu! sema ukweli." M. Calas hakujibu, lakini akageuza kichwa chake kando kidogo; na wakati huo mnyongaji alifanya ofisi yake.

Kilio maarufu dhidi ya familia hii kilikuwa na vurugu huko Languedoc, hivi kwamba kila mwili ulitarajia kuona watoto wa Calas wakiangushwa kwenye gurudumu, na mama akachomwa akiwa hai.

Kijana Donat Calas alishauriwa kuingia Uswizi: akaenda, na akamkuta muungwana ambaye, mwanzoni, angeweza kumuhurumia na kumsaidia, bila kuthubutu kuhukumu kwa ukali uliotekelezwa dhidi ya baba, mama, na kaka. Mara tu baada ya hapo, mmoja wa akina ndugu, ambaye alifukuzwa, pia alijitupa mikononi mwa mtu yule yule, ambaye kwa zaidi ya

mwezi, alichukua tahadhari yoyote ili ahakikishwe kuwa hana hatia ya familia. Mara baada ya kushawishika, alijifikiria mwenyewe, analazimika, kwa dhamiri, kuajiri marafiki wake, mfuko wake wa fedha, kalamu yake, na deni lake, kurekebisha kosa mbaya la majaji saba wa Toulouse, na kufanya kesi hiyo ibadilishwe na baraza la mfalme. Marekebisho haya yalidumu kwa miaka tatu, na inajulikana ni heshima gani Messrs. de Grosne na Bacquancourt waliyopatikana kwa kuchunguza sababu hii ya kukumbukwa. Mabwana hamsini wa Mahakama ya Maombi walitangaza kwa hiari familia nzima ya Calas wasio na hatia, na wakawapendekeza kwa haki nzuri ya ukuu wake. Duke de Choiseul, ambaye hajawahi kuruhusu fursa ya kuashiria ukuu wa tabia yake, sio tu kusaidia familia hii ya bahati mbaya na pesa, lakini aliipatia zawadi ya kutoka kwa mfalme 36,000 kutoka kwa mfalme.

Mnamo tarehe tisa ya Machi, 1765, arret hiyo ilisainiwa ambayo ilihalalisha familia ya Calas, na ikabadilisha hatima yao. Tarehe Tisa wa Machi, 1762, ilikuwa siku hiyohiyo ambayo baba asiye na hatia na mrembo wa familia hiyo aliuawa. Paris wote walikimbia kwa umati wa watu kuwaona wakitoka gerezani, na kupiga mikono yao kwa furaha, huku machozi yakitiririka kutoka kwa macho yao.

Mfano huu mbaya wa kushughulikia mtu aliyeajiri kalamu ya Voltaire ili kuondoa utisho wa ushirikina; na ingawa ni mwaminifu mwenyewe, insha yake juu ya uvumilivu inaheshimu kalamu yake, na imekuwa njia iliyobarikiwa ya kumaliza ukali wa mateso katika majimbo mengi ya Ulaya. Usafi wa Injili utaepuka pia ushirikina na ukatili, kwani upole wa kanuni za Kristo hufundisha tu kufariji katika ulimwengu huu, na kupata wokovu katika ijayo. Kutesa kwa kuwa na maoni tofauti ni upuuzi kama kutesa kwa sura tofauti: ikiwa tunamheshimu Mungu, tukitunza mafundisho safi ya Kristo, tukiwa na imani kamili katika ahadi zilizomo katika Maandiko Matakatifu, na kutii siasa sheria za serikali tunamoishi, tuna haki isiyo na shaka ya kulindwa badala ya mateso, na kutumikia mbinguni kama dhamiri zetu, zilizodhibitiwa na sheria za Injili, zinaweza kuelekeza.

Sura ya Tano - Akaunti ya Uchunguzi

Wakati dini iliyobadilishwa ilipoanza kuangazia mwangaza wa Injili kote Ulaya, Papa Innocent III aliingiza hofu kubwa kwa Kanisa la Romish. Vivyo hivyo alianzisha idadi ya waulizaji, au watu ambao wangefanya uchunguzi, kushikilia, na kuadhibu, wazushi, kama warekebishaji waliitwa na wapapa.

Kichwani mwa waulizaji hawa alikuwa Dominic mmoja, ambaye alikuwa amewekwa wazi na papa, ili kutoa mamlaka yake kwa heshima zaidi. Dominic, na waulizaji wengine, walienea katika nchi mbali mbali za Roma Katoliki, na waliwachukua Waprotestanti kwa ukali mkubwa. Katika mchakato wa muda, papa, hakupata waulizaji wanaovutia kama vile anavyodhania, akaamua juu ya uundaji wa mahakama maalum na za kawaida za uchunguzi. Baada ya agizo la korti hizi za kawaida, ofisi ya kwanza ya Uchunguzi ilianzishwa katika jiji la Toulouse, na Dominic akawa mshauri wa kwanza wa kawaida, kwani hapo awali alikuwa mshauri wa kwanza wa kutafta.

Korti za uchunguzi zilikuwa zimejengwa katika nchi kadhaa; lakini Uchunguzi wa Uhispania ukawa wenye nguvu zaidi, na waliogopa sana. Hata wafalme wa Uhispania wenyewe, ingawa wanabadilishana kwa mambo mengine yote, walifundishwa kuogopa nguvu ya wakuu wa Majaji; na ukatili mbaya walioutumia watu wengi waliolazimisha, ambao walitofautiana kwa maoni kutoka kwa Wakatoliki wa Kirumi, kwa uangalifu kuficha hisia zao. Wenye bidii zaidi ya watawa wote wa upapaji, na wale ambao walitii kabisa Kanisa la Rumi, walikuwa Wadominiki na Wafrancisco: hawa, kwa hivyo, papa alidhani ni sawa kuwekeza na haki ya kipekee ya kusimamia mahakama tofauti za Uchunguzi, na akawapa nguvu zisizo na kikomo, kama majaji waliowasilishwa na yeye, na mara moja wakimwakilisha mtu wake: waliruhusiwa kumtoa, au adhabu ya kifo ambao walidhani ni sawa, kwa habari ndogo ya uzushi. Waliruhusiwa kuchapisha vita dhidi ya wale wote ambao walidhani ni wazushi, na kuingia katika vyama na wakuu wakuu, kuungana na vita vyao na vikosi vyao.

Mnamo 1244, nguvu yao iliongezeka zaidi na Kaizari Frederic II, ambaye alijitangaza kuwa mlinzi na rafiki wa waulizaji wote, na kuchapisha maudhu ya kikatili, ambayo ni. 1.Kwamba waasi wote wanaoendelea kuwa wagumu, wanapaswa kuteketezwa 2. Kwamba waasi wote waliotubu, wanapaswa kufungwa gerezani kwa maisha yote.

Shauku hii kwa mfalme, kwa waulizaji wa ushawishi wa Jimbo Katoliki, ilitoka kwa ripoti ambayo ilikuwa imeenezwa kote Ulaya, kwamba alikusudia kuachana na Ukristo, na kumgeuza Mahometan; Mfalme kwa hivyo, alijaribu, kwa urefu wa ubaguzi, kupingana na ripoti hiyo, na kuonyesha ushirika wake kwa upapaji na ukatili.

Maafisa wa Upelelezi ni waulizaji watatu, au majaji, wakala wa fedha, makatibu wawili, hakimu, mjumbe, mpokeaji, mkurugenzi wa gereza, wakala wa mali zilizochukuliwa;

wakaguzi kadhaa, washauri, wanyongaji, waganga, upasuaji, walinda mlango, jamaa na wageni, ambao wameapa kwa usiri.

Shtaka kuu dhidi ya wale wanaokabiliwa na mahakama hii ni uzushi, ambayo inajumuisha yote yanayosemwa, au kuandikwa, dhidi ya nakala yoyote ya imani hiyo, au mila ya Kanisa la Kirumi. Maulizo hayo vivyo hivyo inachukua utambuzi wa wale wanaoshukiwa kuwa wachawi, na juu ya wale wanaosoma Bibilia kwa lugha ya kawaida, Talmud ya Wayahudi, au Alcoran wa Mahometans.

Juu ya hafla zote waulizaji huendelea na michakato yao kwa ukali mkubwa, na uwaadhibu wale wanaowakosea kwa ukatili usiowezekana kabisa. Mprotestanti hajawahi kumuonea huruma yoyote, na Myahudi, anayegeuka kuwa Mkristo, hayuko salama.

Utetezi katika Upelelezi ni wa bure kwa mfungwa, kwa tuhuma tu inadhaniwa sababu ya kutosha ya kulaaniwa, na kwa utajiri wake zaidi ni hatari yake. Sehemu kuu ya ukatili wa waulizaji ni kwa sababu ya ubakaji wao: wanaharibu maisha ya kumiliki mali; na, kwa udhihirisho wa bidii, nyara kila mtu anayependeza.

Mfungwa gerezani katika Upelelezi hairuhusiwi kamwe kuona uso wa mshtakiwa wake, au wa mashahidi dhidi yake, lakini kila njia inachukuliwa na vitisho na mateso, kumlazimisha kujishtaki, na kwa njia hiyo inathibitisha ushahidi wao. Ikiwa mamlaka ya uchunguzi wa mahojiano hairuhusiwi kabisa, kulipiza kisasi ni kama vile kuuliza kwa kuhoji ikiwa kuna afisa wake yeyote anayepingwa, wale wanaowapinga wana hakika kuwa watoshelevu kwa umilele; Kuongeza kwa Uchunguzi kuwa kushambulia hofu, na uwashtue wale ambao ni nguvu ya utii wake kuwa utii. Kuzaliwa juu, hadhi ya kutofautisha, hadhi kubwa, au ajira mashuhuri, sio kinga kutoka kwa ukali wake; na maafisa wa chini zaidi wa Upelelezi wanaweza kufanya wahusika wa juu kutetemeka.

Wakati mtu aliyetiwa ndani amehukumiwa, labda amepigwa viboko vikali, kuteswa vikali, kupelekwa kwenye nyumba za nyumba, au kuhukumiwa kuuawa; na katika visa vyote athari zinachukuliwa. Baada ya hukumu, maandamano hufanywa mahali pa kunyongwa, ambayo sherehe huitwa auto da fe, au tendo la imani.

Ifuatayo ni akaunti ya auto da fe (tendo la imani), iliyofanywa huko Madrid mnamo 1682.

Wakuu wa Uchunguzi, uliotanguliwa na tarumbeta, ngoma, na bendera yao, walitembea kwenye thelathini ya Mei, katika uwanja wa wapanda farasi, hadi ikulu ya mraba kubwa, ambapo walitangaza kwa kutangaza, kwamba, mnamo thelathini ya Juni, hukumu ya wafungwa wangefungwa.

Kati ya wafungwa hawa, wanaume na wanawake ishirini, pamoja na Mahometan waasi, waliamriwa kuchomwa moto; Wayahudi hamsini na Wayahudi, wakiwa hawajawahi kufungwa gerezani, na kutubu kwa makosa yao, walihukumiwa kifungo cha muda mrefu, na

kuvaa kofia ya manjano. Korti nzima ya Uhispania ilikuwepo kwenye hafla hii. Kiti cha babuzi mkuu kiliwekwa katika aina ya mahakama ya juu zaidi ya ile ya mfalme.

Kati ya wale ambao wangekuwa wanateseka, alikuwa ni Myahudi mchanga wa uzuri tele, na alikuwa na umri wa miaka kumi na saba. Akiwa katika upande ule ule wa malkia ambapo malkia alikuwa ameketi, akamwuliza, kwa matumaini ya kupata msamaha, kwa hotuba ifuatayo ya kusema: "Malkia Mkuu, je! Uwepo wako wa kifalme hautanihudumia katika hali yangu mbaya? "Je! Uzingatia ujana wangu, na, Ewe! Fikiria, kwamba mimi ni karibu kufa kwa kudai dini iliyoibuliwa tangu utoto wangu wa mapema!" Ukuu wake ulionekana kuhurumia shida yake, lakini akageuza macho yake, kwani hakuthubutu kusema neno kwa niaba ya mtu ambaye alitangazwa kuwa mpotovu.

Sasa Misa ilianza, katikati ambayo kuhani alitoka kwa madhabahu, akajiweka karibu na kisu, na akaketi katika kiti kilichowekwa tayari kwa sababu hiyo.

Askari mkuu kisha akashuka kutoka kwenye uwanja wa michezo, amevaa vazi lake, na kichwani mwake. Baada ya kuinama kwa madhabahu, akasonga kuelekea kwenye varanda ya mfalme, akaenda zake, akihudhuriwa na baadhi ya maafisa wake, akiwa amebeba msalaba na Injili, na kitabu kilicho na kiapo ambacho wafalme wa Uhispania wanajilinda imani ya Katoliki, kuwashtua waasi, na kuunga mkono kwa nguvu zao zote na kulazimisha mashtaka na maagizo ya uchunguzi huo: kiapo kama hicho kilitolewa kwa washauri na mkutano wote. Misa ilianza karibu saa kumi na mbili saa sita mchana, na haikuisha hadi saa tisa jioni, ikichangiwa na tangazo la hukumu ya wahalifu kadhaa, ambao tayari walikuwa wakijisomea kwa sauti moja moja baada ya nyingine.

Baada ya hii kufuatia kuchoma kwa wanaume na wanawake ishirini na moja, ambao ushupavu wao katika kuteseka kwa kifo hicho cha kushangaza ulikuwa wa kushangaza sana. Hali ya karibu ya mfalme kwa wahalifu ilitoa mauguzi yao kufa; hakuweza, hata hivyo, kutokuwepo katika tukio hili la kutisha, kwani inachukuliwa kuwa ya kidini; na kiapo chake cha kutengwa kilazimisha kutoa adhabu kwa uwepo wake kwa vitendo vyote vya mahakama hiyo.

Kile tumeshasema tayari kinaweza kutumika kwa uchunguzi kwa ujumla, na vile vile kwa Uhispania haswa. Upelelezi wa mali ya Ureno uko kwenye mpango sawa na ule wa Uhispania, kwa kuwa umeanzishwa sana juu ya wakati huo huo, na kuwekwa chini ya kanuni sawa. Wakaulizaji wanaruhusu mateso yatumike mara tatu tu, lakini nyakati hizo hushikiliwa sana, kwamba mfungwa labda hufa chini yake, au anaendelea kila mara baada ya kilema, na anaumia maumivu makali kila mabadiliko ya hali ya hewa. Tutatoa maelezo ya kutosha ya mateso makali yaliyosababishwa na mateso, kutoka kwa akaunti ya yule aliyeteseka mara tatu, lakini kwa furaha alinusurika na ukatili aliotendewa.

Wakati wa kwanza wa kuteswa, wauaji sita waliingia, walimvua nguo uchi, na wakamweka juu ya mgongo wake juu ya kusimama, akainua miguu chache kutoka sakafu.

Operesheni ilianza kwa kuweka kola ya chuma shingoni mwake, na pete kwa kila mguu, ambayo ilimfunga kwa msimamo. Viungo vyake vikiwa vimenyoshwa, vilijifunga kamba mbili pande zote kwa paja moja; ambayo kamba zilipitishwa chini ya kisu, kupitia shimo zilizoundwa kwa sababu hiyo, zote zilifungwa kwa nguvu wakati huo huo, na wanne wa wanaume, kwa ishara fulani.

Ni rahisi kukumbuka kuwa maumivu ambayo yalifanikiwa mara moja hayakuvumilika; kamba, ambazo zilikuwa za kawaida kidogo, zilikata mwili wa mfungwa hadi kwa mfupa, na kuifanya damu itoe nje katika sehemu nane tofauti hivyo kufungwa kwa wakati mmoja. Wakati mfungwa alivyoendelea kutokukiri yoyote yale ambayo waulizaji walihitaji, kamba zilivutwa kwa njia hii mara nne mfululizo.

Njia ya kumnyanyasa mateso ya pili ilikuwa kama ifuatavyo: walilazimisha mikono yake nyuma ili mikono yake igeuke nyuma nyuma yake; wakati, kwa njia ya kamba iliyowafunga pamoja kwenye mikono, na ambayo ilibadilishwa na injini, waliwavuta kwa digrii karibu, kwa njia ambayo nyuma ya kila mkono iligusa, na kusimama sawasawa kwa kila zingine. Kwa sababu ya uvunjaji huu wa vurugu, mabega yake yote yakahama, na damu kubwa iliyotolewa kinywani mwake. Mateso haya yalirudiwa mara tatu; baada ya hapo alipelekwa tena shimoni, na daktari wa upasuaji akaweka mifupa iliyohama.

Miezi miwili baada ya kuteswa kwa pili, mfungwa akiwa amepona kidogo, aliamriwa tena kwenye chumba cha mateso, na hapo, kwa mara ya mwisho, alipewa adhabu ya aina nyingine, ambayo ilipewa mara mbili bila kuingiliwa yoyote. Wanyongaji hao walifunga msururu mnene wa chuma pande zote za mwili wake, ambao ukivuka kifuani, ulisimamishwa kwenye mikono. Basi wakamweka na mgongo wake dhidi ya bodi nene, kwa kila ncha ambayo ilikuwa ni shimo, ambayo kwa njia yake kulikuwa na kamba ambayo ilishikilia mwisho wa mnyororo katika mikono yake. Muuaji huyo basi, akinyoosha mwisho wa kamba yake kwa njia ya rola, iliyowekwa kwa mbali nyuma yake, akishinikiza au kuumiza tumbo lake kwa sehemu kadiri mwisho wa minyororo ulivyokuwa mkali. Walimtesa kwa njia hii hadi kiwango, kwamba mikono yake, na vile vile mabega yake, yalikuwa yametengwa. Walikuwa, hata hivyo, hivi karibuni waliwekwa na waganga wa upasuaji; lakini walevi, wakiwa bado hawajaridhika na aina hii ya ukatili, walimfanya apate mateso kama hayo mara ya pili, ambayo aliendelea nayo (ingawa, ikiwezekana, alihudhuria kwa maumivu mkuu,) kwa uvumilivu sawa na azimio. Baada ya haya, alirudishwa tena kwa shimo, akihudhuriwa na daktari wa watoto mavazi yake na kurekebisha sehemu iliyohamishwa, na hapa aliendelea hadi gari lao la fe, au kujifungua gerezani, alipokuwa ameachishwa kazi, kuwa mlemavu na mgonjwa kwa maisha yote.

Akaunti ya Kuungua kwa Nicholas Burton, Mfanyabiashara wa Kiingereza, huko Uhispania

Siku ya tano ya Novemba, karibu mwaka wa Bwana wetu 1560, Bwana Nicholas Burton, raia wa London, na mfanyabiashara, akiishi katika parokia ya Little Mtakatifu Bartholomew,

kwa amani na kimya, kufuatia trafiki yake katika biashara ya bidhaa, na alipokuwa katika mji wa Cadiz, katika chama cha Andalusia, huko Uhispania, akaingia nyumbani kwake akikaa Yudasi, au, kwa jinsi walivyowaita, mjuzi wa baba za uchunguzi. ambaye aliuliza Nicholas Burton alisema, aliamini kwamba alikuwa na barua ya kuipeleka mikononi mwake; kwa njia ambayo alizungumza naye mara moja. Na bila barua ya kumletea, basi mtangazaji alisema, au mjuzi, kwa mwendo wa shetani bwana wake, ambaye alikuwa mjumbe wake, aligundua uwongo mwingine, na akasema atachukua London kwa meli kama vile Nicholas alisema Burton alikuwa amesafiri kwenda mbele, ikiwa angeacha yoyote; ambayo ilikuwa sehemu ya kujua ni wapi alipakia bidhaa zake, ili waweze kuzipatia, na haswa kupeana wakati hadi mkuu wa uchunguzi atakapokuja na kushikilia mwili wa Nicholas Burton; ambayo hawakufanya.

Kisha akagundua kwamba hawakuweza kumlaumu au kumshtaki kwamba alikuwa ameandika, kusema, au kufanya kitu chochote huko nchi hiyo dhidi ya sheria za kanisa au za kidunia za ulimwengu huo, aliwauliza kwa ujasiri kwamba walipe nini kwa serikali yake? Shtaka ya kwamba walimkamata, wakawaambia watangaze sababu, naye angejibu. Walakini hawakujibu neno, lakini wakamwamuru kwa maneno ya kutishia atulie, na asiongee neno moja kwao.

Basi, wakampeleka katika gereza la uchafu la mji wa Cadiz, mahali alipokaa katika siku kumi na nne kati ya wezi.

Wakati wote aliwaamuru wafungwa masikini kwa Neno la Mungu, kulingana na talanta nzuri ambayo Mungu alikuwa amempa kwa niaba hiyo, na pia kwa lugha ya Uhispania kutamka sawa, kwamba katika nafasi hiyo fupi alikuwa amerudishwa kadhaa kadhaa ya Wamisri washirikina na wasio na ujinga wa kukubali Neno la Mungu, na kukataa tamaduni zao za upapaji.

Walipokuwa wakijulikana na maafisa wa Upelelezi, walimpeleka huko kwa mji ulioitwa Seville, kwa gereza la kikatili na lenye nguvu lililoitwa Triana, ambapo baba za walinzi walisema walimwendea yeye kwa siri kulingana na ukatili wao waliouzoea. udhalimu, kwamba kamwe baada ya yeye kuteswa kuandika au kuongea na mtu yeyote wa taifa lake: hata hivi leo haijulikani ni nani alikuwa mshtaki wake.

Baada ya hapo, tarehe ishirini ya Desemba, walimleta Nicholas Burton alisema, na idadi kubwa ya wafungwa wengine, kwa kudai dini ya Kikristo ya kweli, katika mji wa Seville, mahali walipoulizwa waliuliza kwa hukumu ambayo waliiita kawaida, na kanzu ya turubai, ambayo katika sehemu mbali mbali iliwekwa mfano wa pepo mkubwa, akiumiza roho katika mwali wa moto, na kichwani mwake tanki la kazi ileile.

Ulimi wake ulilazimishwa kutoka kinywani mwake na fimbo ya nguo iliyowekwa juu yake, ili asiseme dhamiri yake na imani kwa watu, na kwa hivyo aliwekwa na Mwingereza mwingine wa Southampton, na watu wengine kadhaa waliolaaniwa kwa dini, vile vile

Wafaransa kama Wahisania, juu ya kisu dhidi ya Maulizo hayo yaliyosemwa, ambapo hukumu na hukumu zao zilisomwa na kutamkwa dhidi yao.

Na mara baada ya hukumu zilizotolewa, walichukuliwa kutoka mahali pa kunyongwa bila mji, ambapo waliwachoma moto kikatili, kwa sababu ya imani yao ya mara kwa mara, Mungu anasifiwa.

Huyu Nicholas Burton njiani, na katika miali ya moto, alikuwa na uso wa kupendeza, akikumbatia kifo kwa uvumilivu wote na furaha, hata watesaji na maadui waliosimama hapo, walisema, kwamba ibilisi alikuwa na roho yake kabla hajaja moto; na kwa hivyo walisema hisia zake za hisia zilikuwa nyuma yake.

Ilitokea kwamba baada ya kukamatwa kwa Nicholas Burton alisema hapo mara moja, bidhaa zote na bidhaa ambazo alileta naye Uhispania kwa njia ya trafiki, walikuwa (kulingana na utumizi wao wa kawaida), wakachukuliwa na kupelekwa ndani ya setera; ambapo pia walijikusanya mengi ambayo yalikuwa ya kuridhisha kwa mfanyabiashara mwingine wa Kiingereza, ambayo alihesabiwa kama sababu. Mara tu habari ilipofikishwa kwa muuzaji na pia ya kufungwa kwa sababu yake, juu ya kukamatwa kwa bidhaa zake, alimtuma wakili wake nchini Uhispania, kwa mamlaka kutoka kwake kudai madai ya bidhaa zake, na kuwadai; jina lake alikuwa John Fronton, raia wa Bristol.

Wakati wakili wake alipewa Seville, na alikuwa ameonyesha barua yake yote na maandishi kwa nyumba takatifu, akihitaji kwamba bidhaa hizo ziweze mikononi mwake, jibu likajibu kwake kwamba lazima ashtaki kwa muswada huo, na kumhifadhi mtetezi (lakini yote yalikuwa na shaka ya kumchelewesha,) na wakamwacha kwa heshima wakamteua mtu amuombee dua, na bili zingine za ombi, kwani ilibidi aonyeshe katika korti yao takatifu, wakidai kila muswada wa nane, pamoja na alisimama katika nafasi tena kuliko kama yeye hakuwa na kuanzisha yoyote wakati wote. Na kwa muda wa miezi mitatu au minne mtu huyu hakukosa mara mbili kwa siku kuhudhuria kila asubuhi na alasiri kwenye jumba la waulizaji, akiwaambia kwa magoti kwa sababu ya kukataliwa kwake, lakini haswa kwa Askofu wa Tarracon, aliyekuwepo sana. mkuu wa wakati wa uchunguzi katika Seville, kwamba yeye kwa mamlaka yake kabisa angeamuru kurudishwa tena; lakini nyara ilikuwa nzuri na nzuri sana kwamba ilikuwa ngumu sana kuipitia tena.

Kwa muda mrefu, baada ya kukaa kwa miezi minne katika suti na maombi, na bila sababu, alipokea jibu hili kutoka kwao, kwamba lazima aonyeshe ushahidi mzuri, na kuleta vyeti vya kutosha zaidi kutoka Uingereza kwa uthibitisho wa jambo hili, kuliko zile ambazo alikuwa amewasilisha kwa korti. Wakati ambapo chama hicho kiliachapisha London, na kwa kasi zote kurudi Seville tena na barua nyingi za kutosha na kubwa za udhibitisho, na vyeti, kulingana na maombi yao, na zikaonyesha korti.

Licha ya hayo, waulizaji bado walimwachilia mbali, wakijiondoa kwa ukosefu wa starehe, na kwa sababu walikuwa wakijishughulisha na mambo mazito, na majibu hayo yakamuondoa, miezi nne baadaye.

Mwishowe, wakati chama kilipokuwa karibu kilitumia pesa zake zote, na kwa hivyo kushtaki kwa bidii kwa hoja yake, walielekeza jambo hilo kwa Askofu, ambaye, alipomrekebisha, alijibu, 'Hiyo mwenyewe, alijua alichostahili kufanya, lakini alikuwa mtu mmoja tu, na uamuzi huo uliwakaribisha makamishna wengine kama yeye; na kwa hivyo kwa kuchapisha na kuipitisha kutoka kwa mtu mmoja hadi kwa mwingine, chama hicho hakiwezi kupata mwisho wa shtaka lake. Bado kwa sababu ya uingiliaji wake, waliazimia kumkatalia: ilikuwa kwa njia hii: mmoja wa waulizaji, aliyeitwa Gasco, mtu ambaye alikuwa na ujuzi sana katika mazoea haya, alitaka chama kijiuzulu baada ya chakula cha jioni.

Yule jamaa akifurahi kusikia habari hii, na kudhani kwamba mali yake itarudishiwa kwake, na kwamba aliitwa kwa kusudi hilo kuzungumza na yule mwingine aliye gerezani kuongea naye juu ya akaunti zao, badala ya kidogo Kuelewana, kusikia wale walioulizа wakitoa neno, kwamba ni lazima kwake kuzungumza na mfungwa, na kwa kuwa zaidi ya nusu ya kwamba, kwa hakika walimaanisha imani nzuri, walifanya hivyo, na wakarekebishwa huko jioni. Mara tu alipokuja, mlinzi wa gereza alishtakiwa mara moja naye, ili amfungie karibu na gereza ambalo walimteua.

Chama, kilitumaini mwanzoni kwamba alikuwa ameitwa kwa jambo lingine, na kujiona, kinyume na matarajio yake, akatupwa ndani ya kaburi la giza, akagundua kwa muda mrefu kuwa ulimwengu ulikwenda pamoja naye vinginevyo kama alivyodhani ingekuwa kumaliza.

Lakini kati ya siku mbili au tatu baada ya hapo, alifikishwa katika korti, ambapo alianza kudai bidhaa zake: na kwa sababu ilikuwa kifaa kilichowasaidia zamu yao bila hali yoyote, wakamwambia aseme Ewe Maria: Ewe Maria, umejaa neema, bwana yu pamoja nawe, heri wewe kati ya wanawake na heri ya tunda la tumbo lako Yesu amina.

Hiyo ilikuwa imeandikwa neno kwa neno wakati anaongea hayo, na bila kuongea zaidi ya kudai bidhaa zake, kwa sababu haikuwa na maana, walimwamuru gerezani tena, na wakamwingiza kitendo cha kumpinga kama mzushi, kwa vile hakusema ewe Maria baada ya mtindo wa Kirumi, lakini aliimaliza kwa tuhuma sana, kwani angekuwa ameongeza zaidi; Sancta Maria mater Dei, ora pro nobis peccatoribus: kwa kufupisha hayo, ilidhihirika vya kutosha (walisema) kwamba hakukubali upatanishi wa watakatifu.

Kwa hivyo wakachagua ugomvi wa kumfungia gerezani muda mrefu zaidi, na baadaye wakamtoa kwenye hatua yao iliyojificha kwa njia yao; ambapo hukumu ilitolewa, kwamba anapaswa kupoteza mali yote ambayo aliishtaki, ingawa haikuwa yake mwenyewe, na zaidi ya hii, atapata kifungo cha mwaka mmoja.

Mark Brughes, Mwingereza, mkuu wa meli ya Kiingereza inayoitwa Minion, alichomwa moto katika mji katika Ureno.

William Hoker, kijana wa takriban miaka kumi na sita, akiwa Mwingereza, alipigwa mawe hadi kufa na vijana fulani katika jiji la Seville, kwa sababu hiyo hiyo ya haki. Nguvu zingine za Kibinafsi za Upelelezi zilizofunguliwa, na Tukio la umoja Wakati taji ya Uhispania iligombewa mwanzoni mwa karne hii ya sasa, na wakuu wawili, ambao walidanganya kwa usawa kwa uhuru, Ufaransa ilisisitiza sababu ya mshindani mmoja, na Mwingereza ya nyingine.

Mtawala wa Berwick, mwana wa asili wa James II aliyeteka nyara Uingereza, aliagiza vikosi vya Uhispania na Ufaransa, na akashinda Kiingereza kwenye vita iliyosherehekewa ya Almanza. Jeshi kisha likagawanywa katika sehemu mbili; ile inayojumuisha Wahisania na Ufaransa, iliyoongozwa na mkuu wa Berwick, iliyoelekea Catalonia; mwili mwingine, uliojumuisha askari wa Ufaransa tu, ulioamriwa na mkuu wa Orleans, uliendelea kushinda kwa Arragon.

Wakati majeshi yalipokaribia mji wa Arragon, mahakimu walikuja kutoa funguo za mkuu wa Orleans; lakini aliwaambia kwa kiburi kwamba walikuwa waasi, na kwamba hatakubali funguo, kwa kuwa alikuwa na maagizo ya kuingia mjini kupitia kuvunja.

Vivyo hivyo akavunja ukuta na kanuni yake, kisha akaingia ndani ya mji, pamoja na jeshi lake lote. Alipokuwa ametoa kila sheria inayofaa hapa, alikwenda kushinda maeneo mengine, akiacha jeshi lenye nguvu mara moja ili kutawala na kutetea, chini ya amri ya kiongozi wake mkuu wa serikali de M. Legal. Muungwana huyu, ingawa alilelewa Warumi Katoliki, alikuwa huru kabisa kutoka ushirikina; aliunganisha vipaji vikubwa na ujasiri mkubwa; na alikuwa afisa mjuzi, na mkarimu aliyefanikiwa.

Mtawala, kabla ya kuondoka kwake, alikuwa ameamuru kwamba michango nzito itolezwe kwa mji kwa njia ifuatayo:

•1. Kwamba mahakimu na wenyeji wakuu walipe taji elfu elfu kwa mwezi kwa meza ya kiongozi.

•2. Kwamba kila nyumba inapaswa kulipa bastola moja, ambayo itakuwa kila mwezi kiasi 18,000 bastola.

•3. Kwamba kila ukumbi wa kanisa na monasteri wanapaswa kulipa mchango, sawia na utajiri wake na kodi.

Michango miwili ya mwisho kutengwa kwa matengenezo ya jeshi.

Pesa iliyotozwa kwa mahakimu na wenyeji wakuu, na kwa kila nyumba, ililipwa haraka kama inavyotakiwa; lakini watu walipoomba kazi kwa wakuu wa viboreshaji na watawa, waligundua kwamba makanisa hayakuwa tayari, kama watu wengine, kutoa na pesa zao.

Ya michango ya kuinuliwa na makasisi: Chuo cha Wayesuit kulipa - bastola 2000.

•Karmeli, - 1000

•Augustins, - 1000

•Dominican, - 1000

M. de Legal alituma kwa Wayesuit agizo la maagizo kulipa pesa hizo mara moja. Wakuu wa Wayesuit walirudi kwa jibu kwamba kwa makasisi kulipa pesa kwa jeshi lilikuwa dhidi ya kinga zote za kanisa; na kwamba hakujua hoja ambayo inaweza kuidhinisha utaratibu kama huo. M. de Legal kisha alituma kampuni nne za joka kujifunga wenyewe kwenye chuo, na ujumbe huu wa kashfa. "Ili kukushawishi juu ya umuhimu wa kulipa pesa, nimetuma hoja nne kubwa kwa chuo chako, zilizochukuliwa kutoka kwa mfumo wa mantiki ya kijeshi; na, kwa hivyo, tunatumahi kuwa hautahitaji ushauri wowote zaidi kuelekeza mwenendo wako."

Kesi hizi ziliwashtua sana Waijesuti, ambao walitoa ruhusa kwa mahakama kwa wakiri wa mfalme, ambaye alikuwa katika amri yao; lakini viwavi vilikuwa vya haraka zaidi katika uporaji na kufanya mafisadi, kuliko yule mjumbe katika safari yake: hivi kwamba wanafunzi wa Yesu, wakiona kila kitu kikienda vibaya na uharibifu, walidhani ni sawa na kurekebisha suala hilo kwa amani, na walilipa pesa kabla ya kurudi kwao. mjumbe. Waugustins na Karmeli, wakichukua tahadhari kwa yale yaliyokuwa yakitokea kwa Wajesuit, walikwenda kwa busara na kulipa pesa, na kwa njia hiyo walitoroka kusoma kwa hoja za jeshi, na kufundishwa mantiki na joka.

Lakini Dominika, ambao wote walikuwa jamaa wa, au mawakala wanaotegemea, uchunguzi, walidhani kwamba hali hiyo itakuwa ulinzi wao; lakini walikuwa na makosa, kwa M. de Legal hawakuogopa wala kuheshimu uchunguzi. Mkuu wa Dominika alituma ujumbe kwa mkuu wa jeshi kwamba agizo lake ni duni, na hakuwa na pesa yoyote ya kulipa mchango huo; kwa kuwa, anasema, "Utajiri wote wa Wamadominican una tu picha za fedha za mitume na watakatifu, kubwa kama maisha, ambayo imewekwa kanisani mwetu, na ambayo itakuwa futa kuiondoa."

Ufungaji huo ulikusudiwa kumshtua kamanda wa Ufaransa, ambaye waulizaji walidhani hawathubutu kuwa mchafu hata kama wangetamani umiliki wa sanamu zenye thamani.

Yeye, hata hivyo, alituma ujumbe kwamba picha hizo za fedha zingefanya nafasi za kupendeza za pesa, na angekuwa na tabia katika milki yake, kuliko ile ya Wana Dominika wenyewe, "Maana [alisema] wakati unamiliki kwa jinsi unavyofanya kwa sasa, husimama katika niches, isiyo na maana na isiyo na mwendo, bila kuwa na faida ndogo kwa wanadamu kwa jumla, au hata kwa wenyewe; lakini, watakapokuja katika milki yangu, watakuwa na faida; nitawasimamia; kwa maana ninakusudia kuwafanya waandaliwe, wakati wanaweza kusafiri kama mitume, kuwa na faida katika sehemu mbali mbali, na kuzunguka kwa huduma ya ulimwengu ya wanadamu. "

Wachunguzi walishangaa kwa matibabu haya, ambayo hawakutarajia kupokea, hata kutoka kwa vichwa taji; kwa hivyo waliamua kupeana picha zao za thamani katika maandamano mazito, ili waweze kufurahisha watu kwa maasi. Wafalme wa Dominika

waliamriwa kuandamana kwenda nyumbani kwa Sheria, na wale mitume wa fedha na watakatifu, kwa njia ya huzuni, baada ya kuwasha taa na wao na kulia kwa uchungu njia yote, "uzushi, uzushi."

M. de Legal, aliposikia kesi hii, aliagiza kampuni nne za wafanyikazi wa grenadi kuweka barabara ambayo iliongoza nyumbani kwake; kila grenadier aliagizwa apewe mzigo wake wa kubeba mkono mmoja, na taa mpepesi kwa mkono mwingine; ili askari wapate kurudisha nguvu kwa nguvu, au waheshimu heshima kuu.

Mawaziri walifanya yote waliyoweza kuongeza ghasia, lakini watu wa kawaida waliogopa sana askari chini ya silaha kuwatii; sanamu za fedha, kwa hivyo, zilikuwa za lazima kutolewa kwa M. de Legal, ambaye aliwapeleka kwa mint, na akaamuru wapewe mara moja.

Mradi wa kuongeza uhamasishaji haukufanikiwa, waulizaji waliamua kumtoa M. de Legal, isipokuwa kama angewaachilia watakatifu wao wa fedha kutoka gerezani kwa mint, kabla hawajayeyushwa, au vinginevyo kuuzwa. Kamanda wa Ufaransa alikataa kabisa kuachilia picha hizo, lakini akasema kwamba lazima wasafiri na kufanya vizuri; ambayo waulizaji waliandaa fomu ya kutengwa, na wakaamuru katibu wao aende akaisome kwa M. de Legal.

Katibu alitenda kwa wakati tume yake, na akasoma kutengwa kwa makusudi na waziwazi. Kamanda wa Ufaransa alisikia hayo kwa uvumilivu mwingi, na kwa heshima akamwambia katibu huyo kwamba ataijibu siku inayofuata.

Wakati katibu wa Upelelezi alipokuwa ameenda, M. de Legal aliamuru katibu wake mwenyewe kuandaa fomu ya kutengwa, kama vile ile iliyotumwa na uchunguzi wa uchunguzi; lakini kufanya mabadiliko haya, badala ya jina lake kuweka ndani ya wale waulizaji.

Asubuhi iliyofuata aliamuru regimenti nne chini ya silaha, na aliwaamuru waongoze katibu wake, na watekeleze kama alivyoagiza.

Katibu alikwenda kwa Uchunguzi, na kusisitiza juu ya kukiri, ambayo, baada ya mabishano mengi, ilipewa. Mara tu alipoingia, alisoma, kwa sauti inayosikika, kutengwa kwa ujumbe wa M. de Kisheria dhidi ya waulizaji. Wakaulizaji wote walikuwepo, na walisikia kwa mshangao, hawakuwahi kuonana na mtu yeyote ambaye alithubutu kutenda kwa ujasiri. Walipiga kelele kwa nguvu dhidi ya Sheria, kama mzushi; na akasema, "Huo ulikuwa dharau mbaya zaidi dhidi ya imani ya Katoliki." Lakini ili kuwashangaza zaidi, katibu wa Ufaransa aliwaambia kwamba lazima waondoke kwenye makao yao ya sasa; kwa kamanda wa Ufaransa alitaka robo ya askari katika Upelelezi, kwani ndio mahali pazuri zaidi katika mji wote.

Wakaulizaji walipiga kelele juu ya hafla hii, wakati katibu huyo aliwaweka chini ya walinzi hodari, na kuwatumia mahali walioteuliwa na M. de Legal kuwapokea. Wakaulizaji, walipata jinsi mambo yanavyokwenda, waliomba kwamba waruhusiwe kuchukua mali yao ya kibinafsi, ambayo ilipewa; na wakaondoka mara moja kwenda Madrid, ambapo walitoa malalamiko mabaya zaidi kwa mfalme; lakini Mfalme aliwaambia kuwa hangeweza kuwapa marekebisho yoyote, kwani majeraha waliyopata yalitoka kwa babu yake, askari wa mfalme wa Ufaransa, ambaye kwa msaada wake peke yake angeweza kuwa thabiti katika ufalme wake. "Laiti angekuwa askari wangu mwenyewe, [alisema] ningewaadhibu; lakini kama ilivyo, siwezi kujifanya kutoa mamlaka yoyote."

Kwa wakati huo, katibu wa M. de Legal aliweka wazi milango yote ya Uchunguzi, na akawafungulia wafungwa, ambao ni jumla ya mia nne; na kati ya hao walikuwa na wanawake vijana sitini wazuri, ambao walitokea kuunda sera kwa waulizaji wakuu watatu.

Ugunduzi huu, ambao uliweka ukuu wa waulizaji wazi, ulishtusha sana Askofu mkuu, ambaye alitaka M. de Legal atupeleke wanawake kwenye ikulu yake, na angewatunza vyema; na wakati huo huo alichapisha lawama ya kiimani dhidi ya wote kama vile wanavyopaswa kucheka, au kulaumu, ofisi takatifu ya uchunguzi.

Kamanda wa Ufaransa alituma ujumbe kwa Askofu mkuu, kwamba wafungwa walikuwa wamekimbia, au walikuwa wamefichwa salama na marafiki wao, au hata na maafisa wake mwenyewe, kwamba ilikuwa vigumu kwake kuwarudisha tena; na, kwa hivyo, Uchunguzi umefanya vitendo vya udhalilishaji, lazima sasa wavumilie mfiduo wao.

Wengine wanaweza kupendekeza, kwamba ni vichwa vya taji vya kushangaza na wakuu mashuhuri hawakujaribu kuvunja nguvu ya Uchunguzi, na kupunguza mamlaka ya wale wanaotapeli wa kiimani, ambao bila huruma walikosa familia zao wala wenyewe walikuwa salama.

Lakini cha kushangaza ni kwamba, ushirikina, katika kesi hii, kila wakati hushinda akili ya kawaida, na desturi zinaendeshwa dhidi ya sababu. Mkuu mmoja, kwa kweli, alikusudia kukomesha uchunguzi wa uchunguzi, lakini alipoteza maisha kabla ya kuwa mfalme, na kwa sababu hiyo kabla ya kuwa na nguvu ya kufanya; kwa urafiki sana wa muundo wake ulinunua uharibifu wake.

Huyu alikuwa mkuu wa kupendeza Don Carlos, mwana wa Philip wa Pili, mfalme wa Uhispania, na mjukuu wa mfalme wa sherehe Charles V. Don Carlos alikuwa na sifa nzuri zote za babu yake, bila yeyote mbaya ya baba yake; na alikuwa mkuu wa kuonyesha uhai mkubwa, kujifunza kupendeza, na tabia nzuri zaidi. Alikuwa na akili ya kutosha kuona makosa ya upapaji, na akachukia jina lile la Uchunguzi. Aligundua hadharani dhidi ya taasisi hiyo, aliwadhihaki watu walioathirika wa waulizaji, alifanya yote awezayo kufunua vitendo vyao vya ukatili, na hata akatangaza, kwamba ikiwa atawahi kutwaa taji, atakamilisha Uchunguzi, na kuwaangamiza mawakala wake.

Vitu hivi vilitosha kuudhi waulizaji dhidi ya mkuu: wao, kwa hivyo, wakainama akili zao kulipiza kisasi, na kuamua juu ya uharibifu wake.

Watafiti sasa waliajiri maajenti na wajumbe wao wote ili kueneza habari za nje zaidi juu ya mkuu huyo; na, kwa muda mrefu iliinua roho ya kutoridhika miongoni mwa watu hivi kwamba mfalme alikuwa chini ya umuhimu wa kumuondoa Don Carlos mahakamani. Hawakuridhika na hili, walimfuata hata marafiki zake, na wakamlazimisha mfalme kumkatisha Don John, mkuu wa Austria, ndugu yake mwenyewe, na kwa hivyo mjomba wa mkuu; pamoja na mkuu wa Parma, mjukuu wa mfalme, na binamu wa mkuu, kwa sababu walijua vizuri kuwa kiongozi wa Austria, na mkuu wa Parma, walikuwa na uhusiano wa dhati na usiovunjika kwa Don Carlos.

Miaka michache baadaye, mkuu huyo alikuwa ameonyesha lensi kubwa na neema kwa Waprotestanti kule Uholanzi, uchunguzi huo ulipaza sauti juu yake, akitangaza kwamba, kama watu waliyotajwa walikuwa wazushi, mkuu mwenyewe lazima awe mmoja, kwani aliwapa uso. Kwa kifupi, walipata ukuu mkubwa juu ya akili ya mfalme, ambaye alikuwa mtumwa wa ushirikina, kwamba, akishtua kuelezea, alijitolea hisia za maumbile kwa nguvu ya bahati mbaya, na, kwa kuogopa kuleta hasira. ya Upelelezi, alimtoa mtoto wake wa pekee, akipitisha hukumu ya kifo juu yake mwenyewe.

Mkuu, kwa kweli, alikuwa na kile kilichoitwa uchukizo; Hiyo ni, aliruhusiwa kuchagua njia ya kifo chake. Kirumi-kama, shujaa kijana mwenye bahati mbaya alichagua kutokwa na damu na umwagaji moto; wakati mishipa ya mikono na miguu yake ilifunguliwa, aliishiwa polepole, na kuuwa shahidi kwa uovu wa waulizaji, na ubaguzi wa kijinga wa baba yake.

Mateso ya Dk Aegidio

Dk Aegidio alilazwa katika chuo kikuu cha Alcala, ambapo alichukua digrii zake kadhaa, na haswa alijishughulisha na masomo ya Maandiko matakatifu na uungu wa shule. Wakati profesa wa theolojia alipokufa, alichaguliwa katika nafasi yake, na alitenda sana kuridhika kwa kila mtu kwamba sifa yake ya kujifunza na uungu ilizunguka kote Ulaya.

Aegidio, hata hivyo, walikuwa na maadui zake, na hawa walitoa malalamiko dhidi yake kwa waulizaji, ambao walimtumia kuonya, na alipojitokeza, alimtupa shimoni. Kama sehemu kubwa ya wale ambao walikuwa wa kanisa kuu la kanisa kuu huko Seville, na watu wengi wa kanisa la Askofu wa Dortois walikubali sana mafundisho ya Aegidio, ambayo walidhani yanaendana kabisa na dini la kweli, walimwomba Mfalme kwa niaba yake. Ingawa Mfalme alikuwa amefundishwa Mrumi Katoliki, alikuwa na akili nyingi kuwa mzito, na kwa hivyo alituma agizo la haraka kwa ukuzaji wake.

Mara tu baada ya kutembelea kanisa la Valladolid, na alifanya kila awezalo kukuza sababu ya dini. Kurudi nyumbani mara baada ya kuugua, na akafa katika uzee mwingi.

Wakaulizaji walikuwa wamesikitishwa kwa kutosheleza uovu wao dhidi yake wakati wanaishi, walidhamiria (kama mawazo yote ya Kaizari yalikuwa yameingizwa na msafara wa jeshi) kumrudishia kulipiza kisasi kwake wakati amekufa. Kwa hivyo, mara baada ya kuzikwa, waliamuru mabaki yake ichimbwe kutoka kaburini; na mchakato wa kisheria ukifanywa, walihukumiwa kuuawa, ambao ulitekelezwa ipasavyo.

Mateso ya Dk. Constantine

Dk. Constantine, mtu anayemjua sana mtu aliyetajwa hapo awali Dk. Aegidio, alikuwa mtu mwenye uwezo wa kawaida na uwezo wa kusoma sana; kipekee ya lugha kadhaa za kisasa, alikuwa akijua lugha za Kilatini, Kiyunani, na Kiebrania, na alijua vyema sayansi sio tu inayoitwa siri, bali zile sanaa ambazo zinapatikana chini ya dhehebu la fasihi adabu.

Uwazi wake ulimfanya apendeze, na sauti ya mafundisho yake ni mhubiri mwenye faida; na alikuwa maarufu sana kwamba hakuwahi kuhubiri ila kwa watazamaji waliojaa. Alikuwa na fursa nyingi za kuongezeka katika Kanisa, lakini kamwe hazitachukua fursa hiyo; kwa maana ikiwa angepewa pesa nyingi kuliko yake mwenyewe, angeyakataa, akisema, "Nimeridhika na kile nilicho nacho"; na mara nyingi alihubiri kwa nguvu dhidi ya ujinga, hata wakubwa wake, ambao hawakuwa wanyonge sana juu ya mada hiyo, walichukua mwavuli kwa mafundisho yake kichwani.

Alipothibitishwa kikamilifu katika Uprotestanti na Dk. Aegidio, alihubiri kwa ujasiri mafundisho kama hayo tu ambayo yalikubaliwa na utakaso wa Injili, na bila kuchafuliwa na makosa ambayo kwa mara kadhaa yalikuwa yameingia katika Kanisa la Warumi. Kwa sababu hizi alikuwa na maadui wengi kati ya Wakatoliki wa Kirumi, na baadhi yao walikuwa wameazimia kabisa juu ya uharibifu wake.

Muungwana mzuri anayeitwa Scobaria, baada ya kujenga shule ya mihadhara ya uungu, alimteua Dk. Constantine kuwa msomaji wake. Mara moja alichukua kazi hiyo, na kusoma mihadhara, na sehemu, kwenye Methali, Mhubiri, na Nyimbo za Sulemani; na alikuwa akianza kufafanua Kitabu cha Ayubu, wakati alikuwa amekamatwa na waulizaji.

Alipoletwa kuulizwa, alijibu kwa tahadhari kwamba hawakuweza kupata shtaka lolote wazi dhidi yake, lakini akabaki na shaka kwa jinsi ya kuendelea, wakati hali zifuatazo zilitokea kuwabaini.

Dk. Constantine alikuwa ameweka amana na mwanamke mmoja anayeitwa Isabella Martin, vitabu kadhaa, ambavyo kwake vilikuwa vya thamani sana, lakini ambavyo alijua, kwa macho ya uchunguzi, vilikuwa vya kipekee.

Mwanamke huyu baada ya kupewa habari dhidi ya Mprotestanti, alikamatwa, na, baada ya mchakato mdogo, bidhaa zake ziliamriwa kuchukuliwa. Hapo awali, kwa maafisa waliokuja nyumbani kwake, mtoto wa mwanamke huyo alikuwa ameondoa vifua kadhaa vilivyojaa vifungu vya thamani zaidi; kati ya hizo kulikuwa na vitabu vya Dk. Constantine.

Mtumwa mwongo alitoa akili kwa waulizaji, na afisa alitumwa kwa mtoto ili amwombee kifua. Mwana, akidhani ofisa amekuja kwa vitabu vya Constantine, akasema, "Ninajua nini unakuja, na nitakupeleka mara moja." Kisha akachukua vitabu na karatasi za Dk. Constantine, wakati afisa huyo alishangaa sana kupata kile ambacho hakitafuta. Yeye, hata hivyo, alimwambia kijana huyo kuwa alikuwa na furaha vitabu hivi na makaratasi zilitolewa, lakini bado lazima atimize mwisho wa tume yake, ambayo ilikuwa ya kumchukua na bidhaa ambazo alikuwa amezitikisa mbele ya waulizaji, ambayo alifanya ipasavyo; kwa maana kijana huyo alijua itakuwa bure kusema, au kupinga, na kwa hivyo amewasilisha kwa hatia yake.

Wakaohoji kuwa walikuwa na vitabu na maandishi ya Constantine, sasa waliona jambo linatosha kuunda mashtaka dhidi yake. Alipofikishwa uchunguzi upya, waliwasilisha moja ya karatasi zake, na wakamuuliza ikiwa anajua maandishi haya? Kugundua ilikuwa yake mwenyewe, aligundua jambo lote, akakiri maandishi, na kuhalalisha mafundisho yaliyomo: akisema, "Katika hiyo, na maandiko yangu mengine yote, sijawahi kuachana na ukweli wa Injili, lakini nimewahi kushika kwa kuzingatia maagizo safi ya Kristo, kama alivyowakomboa kwa wanadamu. "

Baada ya kuwekwa kizuizini zaidi ya miaka miwili gerezani, Dk. Constantine alikamatwa na ugonjwa wa damu, ambao ulimaliza shida zake katika ulimwengu huu. Mchakato huo, hata hivyo, uliendelea dhidi ya mwili wake, ambao, kwa kuhakikisha auto da fe, ulichomwa hadharani.

Maisha ya William Gardiner William Gardiner alizaliwa huko Bristol, alipata elimu inayoweza kuvumiliwa, na alikuwa, katika umri sahihi, aliyewekwa chini ya uangalizi wa mfanyabiashara, jina lake Paget.

Katika miaka ishirini na sita, alikuwa, na bwana wake, alipelekwa Lisbon kufanya kama sababu. Hapa alijishughulisha na usomaji wa lugha ya Kireno, akafanya biashara yake kwa uthibitisho na kukataliwa, na akafanya tabia ya kujishughulisha zaidi kwa watu wote ambao hakuwa na wasiwasi nao. Aliongea kwa faragha na wachache, ambao alijua kuwa Waprotestanti wenye bidii; na, wakati huo huo kwa uangalifu aliepuka kutoa kosa mdogo kwa yeyote ambaye alikuwa Katoliki wa Kirumi; hata hivyo, alikuwa hajaenda katika makanisa yoyote ya wapapa.

Ndoa iliyohitimishwa kati ya mfalme wa mtoto wa Ureno, na Infanta ya Uhispania, siku ya harusi bwana harusi, bibi arusi, na korti nzima walikwenda kanisa la kanisa kuu, lililohudhuriwa na umati wa watu wote, na miongoni mwa wengine William Gardiner, ambaye alikaa wakati wa sherehe yote, na alishtushwa sana na ushirikina aliowaona.

Ibada potofu ambayo alikuwa ameiona ilikonga sana akilini mwake; alikuwa masikitiko kuona nchi nzima imezama katika ibada ya sanamu, wakati ukweli wa Injili unaweza kupatikana kwa urahisi. Yeye, kwa hivyo, alichukua muundo usio sawa, ingawa uliweza

kufurahishwa, kichwani mwake, wa kufanya mageuzi huko Ureno, au kuangamia kwa jaribio; na aliazimia kutoa busara yake kwa bidii yake, ingawa alifariki dunia wakati huo.

Kufikia hii, alirekebisha mambo yake yote ya kidunia, alilipa deni lake, akafunga vitabu vyake, na akajiuzulu biashara yake. Siku ya Jumapili iliyofuata akaenda tena kwa kanisa la kanisa kuu, akiwa na Agano Jipya mkononi mwake, akajiweka karibu na madhabahu.

Mfalme na korti walitokea hivi karibuni, na kardinali alianza Misa, katika sehemu hiyo ya sherehe ambayo watu wanaabudu mkate. Gardiner hakuweza kushikilia tena, lakini akielekea kwa kardinali, akamnyakua mwenyeji kutoka kwake, na kukanyaga chini ya miguu yake.

Kitendo hiki kiliwashangaza kutaniko lote, na mtu mmoja, akichora kisu, akamjeruhi Gardiner begani, na angeweza, kwa kurudisha tena pigo, angemaliza, ikiwa mfalme hajamwambia aachilie.

Gardiner, akiwa amebebwa mbele ya mfalme, mfalme huyo akamwuliza ni mtu wa nchi gani. Akajibu, "Mimi ni Mwingereza kwa kuzaliwa, Mprotestanti na dini, na mfanyabiashara kwa kazi. Kile nimefanya sio nje ya dharau. kwa mtu wako wa kifalme, Mungu asikataze hivyo, lakini kwa hasira ya kweli, kuona ibada za kishirikina na za uwongo zilizofanywa hapa. "

Mfalme, akifikiria kwamba alikuwa ameshawishiwa na mtu mwingine kufanya kama vile alikuwa amefanya, alimwuliza ni nani aliye mfanya kazi yake, naye akajibu, "dhamiri yangu mwenyewe peke yangu. Singeweza kuhatarisha nilichomfanya mtu yeyote anayeishi, lakini nina deni na huduma zingine zote kwa Mungu. "

Gardiner alitumwa gerezani, na amri ya jumla ilitolewa ili kuwakamata Waingereza wote huko Lisbon. Agizo hili liliwekwa katika utekelezaji mkubwa, (wakitoroka wachache) na watu wengi wasio na hatia waliteswa ili kuwafanya wakiri ikiwa wanajua jambo lolote la jambo; haswa, mtu ambaye alikuwa akiishi katika nyumba moja na Gardiner alitibiwa kwa upatano usio na usawa wa kumfanya akiri kitu ambacho kinaweza kuwasha taa juu ya uchumba huo.

Gardiner mwenyewe wakati huo alikuwa akiteswa kwa njia mbaya; lakini katikati ya mateso yake yote alijisifu katika tendo hilo. Kuamriwa kwa kifo, moto mkubwa uliwashwa karibu na mti iliyosimama wima, Gardiner alitolewa hadi kwenye mti na reli, kisha akateremshwa karibu na moto, lakini sio karibu sana kuigusa; kwani walimchoma au tuseme amemwoka kwa digrii polepole. Walakini alivumilia mateso yako na akaachana na akafa kwa Bwana kwa moyo mkunjufu.

Inaweza kufahamika kuwa cheche zingine ambazo zililipuliwa kutoka kwa moto, (zilizomaliza Gardiner) kuelekea bandarini, zikateketeza meli moja ya vita ya mfalme, na ikafanya uharibifu mwingine mkubwa. Waingereza ambao walichukuliwa juu ya hafla hii,

mara tu baada ya kifo cha Gardiner, wote waliondolewa, isipokuwa mtu ambaye alikuwa akiishi katika nyumba moja na yeye, ambaye alikuwa kizuizini miaka miwili kabla ya kupata uhuru wake.

Akaunti ya Maisha na Mateso ya Bwana William Lithgow, Mzaliwa wa Scotland

Muungwana huyu alitoka kwa familia nzuri, na akiwa na nguvu ya asili ya kusafiri, aliganda, akiwa mchanga sana, juu ya visiwa vya kaskazini na magharibi; baada ya hapo alitembelea Ufaransa, Ujerumani, Uswizi, na Uhispania. Alianza safari zake katika mwezi wa Machi, 1609, na mahali pa kwanza alienda ni Paris, ambapo alikaa kwa muda. Kisha akashtusha safari zake kupitia Ujerumani na sehemu zingine, na kwa muda mrefu akafika Malaga, nchini Uhispania, kiti cha majonzi yake yote.

Wakati wa makazi yake hapa, aligawana makubaliano na mkuu wa meli ya Ufaransa kwa njia ya kwenda Alexandria, lakini alizuiliwa kwenda na hali zifuatazo. Jioni ya kumi na saba ya Oktoba, 1620, meli za Kiingereza, wakati huo kwenye safari dhidi ya tanga tanaga za Algerine, zilifika nanga kabla ya Malaga, ambayo iliwatia watu wa mji huo nguvu kubwa zaidi, kama walivyofikiria kuwa Waturuki. Asubuhi, hata hivyo, waligundua kosa hilo, na gavana wa Malaga, akigundua msalaba wa Uingereza katika rangi zao, akapanda meli ya Sir Robert Mansel, ambaye alitoa agizo juu ya usafirishaji huo, na baada ya kukaa muda kidogo akarudi, na akatuliza utulivu wa watu.

Siku iliyofuata watu wengi kutoka kwenye mashua walifika pwani. Kati ya hayo kulikuwa na watu wengi wanaojulikana na Mr. Lithgow, ambaye, baada ya pongezi za kurudishi, walikaa siku kadhaa pamoja katika sherehe na starehe za mji. Kisha wakamwalika Bwana Lithgow kwenda kwenye mashua, na walipe heshima zake kwa kiongozi huyo. Alikubali mwaliko huo, alipokelewa kwa huruma naye, na alifunga kizuizini hadi siku iliyofuata meli iliposafiri. Msaidizi huyo angemchukua Bwana Lithgow kwenda naye kwa Algiers; lakini alipata mkataba wa kwenda Alexandria, na mzigo wake, nk, akiwa katika mji, hakuweza kukubali ombi hilo.

Mara tu Bwana Lithgow alipofika pwani, alielekea kwenye makao yake kwa njia ya faragha, (akiwa amepanga usiku ule ule wa Aleksandria) wakati, kupitia barabara nyembamba isiyokuwa na makazi, alijikuta akizungukwa na wasimamizi tisa, au ghafla. maafisa, ambao walitupa vazi jeusi juu yake, na kumpeleka kwa nguvu kwa nyumba ya mkuu wa mkoa. Baada ya muda kidogo gavana alitokea wakati Bwana Lithgow aliomba kwa bidii apate habari ya sababu ya unyanyasaji kama huo. Gavana alijibu tu kwa kutikisa kichwa, na akatoa amri kwamba mfungwa aangaliwe kwa umakini hadi yeye (gavana) atakaporudi kutoka kwa ibada yake; kuelekeza, wakati huo huo, kwamba nahodha wa jiji, mkuu wa jiji, na mthibitishaji wa jiji, ahusishwe ili aje kuonekana katika uchunguzi wake, na kwamba haya yote yanapaswa kufanywa kwa usiri mkubwa, kuzuia maarifa kufikia masikio ya wafanyabiashara wa Kiingereza ambao wanaishi katika mji.

Amri hizi zilitolewa kabisa, na kwa gavana atarudi, yeye pamoja na maafisa, walipokuwa wameketi, Bwana Lithgow akaletwa mbele yao kwa uchunguzi. Gavana alianza kwa kuuliza maswali kadhaa, ambayo ni ya nchi gani, amefungwa wapi, na alikuwa muda gani nchini Uhispania. Mfungwa, baada ya kujibu maswali haya na mengine, alishikwa chumbani, ambapo, kwa muda mfupi, alitembelewa na nahodha wa jiji, ambaye aliuliza kama aliwahi kuwa huko Seville, au hivi karibuni alitoka hapo; na kumng'ata mashavu na hewa ya urafiki, akamshawishi kusema ukweli, "Kwa (akasema) uso wako unaonekana kuna jambo fulani lililofichika katika akili yako, ambalo busara inapaswa kukuelekeza kufichua." Kujikuta, hata hivyo, hakuweza kupeleka kitu chochote kutoka kwa mfungwa, akamwacha, akaaripoti kwa gavana na maafisa wengine; ambayo Bwana Lithgow aliletwa tena mbele yao, mashtaka ya jumla yakawekwa juu yake, na alilazimishwa kuapa kwamba atatoa majibu ya kweli kwa maswali kama ambayo inapaswa kuulizwa.

Gavana aliuliza juu ya ubora wa kamanda wa Kiingereza, na maoni ya mfungwa huyo ni nini malengo yaliyomzuia akubali mwaliko kutoka kwake ufukweni. Alidai, vivyo hivyo, majina ya wakuu wa Kiingereza kwenye kikosi, na alikuwa na maarifa gani ya kupanda, au kujitayarisha kabla ya kuondoka kwake Uingereza. Majibu yaliyopewa maswali kadhaa yaliyoulizwa yalisomwa kwa maandishi na mthibitishaji; lakini junto alionekana kushangazwa na kukataa kwake maarifa yoyote ya kufaa ndani ya meli, haswa gavana, ambaye alisema amedanganya; kwamba alikuwa msaliti na mpelelezi, na akaja moja kwa moja kutoka Uingereza kupendelea na kusaidia miundo ambayo ilikadiriwa dhidi ya Uhispania, na kwamba alikuwa kwa hiyo kwa miezi tisa huko Seville, ili kupata akili ya wakati huo jeshi la jeshi la Uhispania ilitarajiwa kutoka Indies. Wamesema juu ya kufahamiana kwake na maafisa wa meli, na waungwana wengine wengi wa Kiingereza, ambao, walisema, raia wa kawaida alikuwa amepita, lakini shughuli zote hizi zilizingatiwa kwa uangalifu.

Mbali na kumaliza jumla, na kuweka ukweli nyuma ya mashaka yote, walisema alitoka kwa baraza la vita, lililofanyika asubuhi hiyo kwenye meli ya msaidizi, ili kutekeleza agizo alilopewa. Walimkasirisha kwa kuwa nyongeza ya kuchomwa kwa kisiwa cha Mtakatifu Thomas, huko West Indies. "Kwa hivyo (walisema) hawa Walutheri, na wana wa shetani, hawapaswi kupewa sifa yoyote kwa kile wanasema au kuapa."

Bila kufanikiwa Bwana Lithgow alijaribu kuondoa kila tuhuma aliyoshtakiwa, na kupata imani kutoka kwa majaji wake wenye ubaguzi. Aliomba ruhusa kutuma kwa begi lake la nguo ambalo lilikuwa na makaratasi yake, na angeweza kuonyesha kuwa hana hatia. Ombi hili walikubaliana nalo, wakidhani lingegundua vitu kadhaa ambavyo walikuwa vya ujinga. Begi ya vazi ililetewa, na kufunguliwa, pamoja na mambo mengine, ilipatikana leseni kutoka kwa King James wa kwanza, chini ya mwongozo wa ishara, kuweka nia ya mtoaji huyo kusafiri kwenda Misiri; ambayo ilitibiwa na Wahadi wenye kiburi na dharau kubwa. Karatasi zingine zilikuwa na pasipoti, ushuhuda, nk, za watu wa ubora. Uthibitisho huu wote, hata hivyo,

walionekana badala ya kudhibitisha kuliko kupuuzia tuhuma za majaji hawa walio na ubaguzi, ambao, baada ya kushika karatasi zote za mfungwa, walimwamuru aondolee.

Wakati huo huo mashauriano yalifanyika ili kurekebisha mahali ambapo mfungwa anapaswa kufungwa. Mchanganyiko, au jaji mkuu, ilikuwa ya kumtia gerezani mji; lakini hii ilikataliwa, haswa na hakimu mkuu, ambaye alisema, kwa Uhispania, "Ili kuzuia ufahamu wa kufungwa kwake kutoka kwa watu wa nchi yake, nitachukua suala hilo kwangu, na kuwajibika kwa matokeo"; ambayo ilikubaliwa kwamba lazima afungwe katika nyumba ya mkuu wa mkoa na usiri mkubwa zaidi.

Jambo hili likiwa limedhamiriwa, mmoja wa wasimamizi wa jeshi alikwenda kwa Bwana Lithgow, akaomba pesa zake, na uhuru wa kumtafuta. Kwa kuwa haikuwa lazima kufanya upinzani wowote, mfungwa alikubali kimya kimya, wakati askari wa jeshi (baada ya kurusha mifuko yake ya ducatoons kumi na moja) akamvua kwa shati lake; na alipotafuta maboma yake alipata, yamefungwa ndani ya kiuno, mifuko miwili ya vifuniko, iliyo na vipande mia na thelathini na saba vya dhahabu. Mara moja yule askari akachukua pesa hizo kwa yule mgandaji, ambaye, baada ya kuambia hayo, alimwagiza avae mfungwa, akamfungia karibu hadi baada ya chakula cha jioni.

Karibu na usiku wa manane, askari huyo na watumwa wawili wa Uturuki walimwachilia Bwana Lithgow kutoka gerezani kwa muda huo, lakini ilikuwa kumtambulisha kwa moja ya kutisha zaidi. Walimsogelea kwa kupita sehemu kadhaa, hadi kwenye chumba kilicho katika sehemu ya mbali ya ikulu, kuelekea bustani, ambapo walipakia mzigo wake, na kupanua miguu yake kwa chuma laini juu ya yadi refu, uzani wake ulikuwa hivyo kubwa kwamba hakuweza kusimama wala kukaa, lakini alilazimika kusema uongo juu ya mgongo wake kila wakati. Walimwacha katika hali hii kwa muda, waliporudi na kiburudisho cha chakula, chenye pauni ya nyama ya kondoo ya kuchemsha na mkate, pamoja na kiasi kidogo cha divai; ambayo haikuwa ya kwanza tu, lakini bora na ya mwisho ya aina hiyo, wakati wa kufungwa kwake mahali hapa. Baada ya kupeana nakala hizi, msimamizi huyo alifungia mlango, na kumuacha Bwana Lithgow akitafakari mwenyewe.

Siku iliyofuata alipokea ziara kutoka kwa gavana, ambaye alimwahidi uhuru wake, na faida nyingine nyingi, ikiwa angekiri kuwa mpelelezi; lakini kwa kuandamana kwamba hakuwa na hatia kabisa, mkuu wa mkoa alimwacha kwa hasira, akisema, 'Hampaswi kumuona tena hadi mateso mengine yalimshawishi kukiri'; kuamuru mtunza, ambaye alikuwa amejitunza, kwa nini asiruhusu mtu yeyote kupata, au kuongea naye; kwamba riziki yake isizidi kilogramu tatu za mkate wa haramu, na maji kidogo kila siku ya pili; kwamba hataruhusiwa kitanda, mto, wala kifuniko. "Funga (alisema) kwenye dirisha hili ndani ya chumba chake na chokaa na jiwe, simamisha shimo la mlango na mikeka mara mbili: asiwe na chochote kinachofanana na faraja." Hizi, na maagizo kadhaa ya ukali kama huo, alipewa ili kuifanya iwezekane kwa hali yake kujulikana na ile ya taifa la Kiingereza.

Katika hali hii mbaya na yenye unyevunyevu Lithgow aliendelea bila kuona mtu yeyote kwa siku kadhaa, wakati huo gavana alipokea jibu la barua ambayo alikuwa ameandika, jamaa na mfungwa, kutoka Madrid; Na kwa kufuata maagizo aliyopewa, akaanza kutumia vitendo vya ukatili ambavyo viliharakishwa, kwa sababu siku takatifu za Krismasi zilikaribia, ilikuwa siku ya arobaini na saba tangu kufungwa kwake.

Karibu saa mbili asubuhi, alisikia kelele za makocha barabarani, na wakati fulani baada ya kusikia ufunguzi wa milango ya gereza, bila kuwa na usingizi wowote kwa usiku mbili; njaa, uchungu, na tafakari za huzuni mkubwa zikiwa zimemzuia kukutulia yoyote.

Mara tu baada ya kufunguliwa kwa milango ya gereza, askari wa jeshi tisa, ambaye walimkamata kwanza, wakaingia mahali alipolala, na bila kusema neno, wakampeleka kwenye milango yake ndani ya nyumba hadi barabarani, ambapo mkufunzi alingojea, na kuingia ambayo wakamweka chini nyuma ya mgongo wake, wasiweze kukaa. Wawili wa wasimamizi walisafiri pamoja naye, na wengine walitembea kwa upande wa makocha, lakini wote waliona ukimya mwingi. Wakampeleka kwa nyumba ya bombo la zabibu, karibu ligi kutoka mji, mahali reki ilikuwa imesafishwa faragha hapo awali; na hapa wakamfungia usiku huo.

Alfajiri ya kesho asubuhi, gavana na mganga huyo, ambaye Lithgow aliletwa mara moja kukaguliwa mara moja. Mfungwa huyo alitaka apate mtafsiri, ambayo iliruhusiwa wageni kwa sheria za nchi hiyo, lakini hii ilikataliwa, wala hawatamruhusu kukata rufaa kwa Madrid, mahakama kuu ya jaji. Baada ya uchunguzi mrefu, ambao ulianzia asubuhi hadi usiku, majibu yake yote yalionekana sawa kabisa na yale aliyokuwa ameyasema hapo awali, kwamba walitangaza kuwa amejifunza kwa moyo, bila kuwa na sifa ndogo kabisa. Walakini, wakamsukuma tena kupata ugunduzi kamili; Hiyo ni, kujishtaki kwa uhalifu ambao haujawahi kufanywa, gavana huyo akaongeza, "Bado uko kwenye uwezo wangu; ninaweza kukuweka huru ikiwa utatii, ikiwa sivyo, lazima nikupeleke kwa mshirika." Bwana Lithgow bado anaendelea kutokuwa na hatia, gavana aliagiza mthibitishaji huyo kuchukua hati ya kumtoa kwa alasubu kuteswa.

Kwa sababu ya hii aliendeshwa na maafisa hadi mwisho wa jumba la sanaa la jiwe, ambapo reki iliwekwa. Washambuliaji, au mtekaji nyara, mara moja akagusa vifungo vyake, ambavyo vilimfanya kupata maumivu makali sana, vifungo vilikuwa vimekatishwa sana hivi kwamba nyundo ya shuka ikaondoa nusu ya inchi ya kisigino chake, kwa kulazimisha bolti; maumivu ambayo, pamoja na hali yake dhaifu, (kukosa chakula kidogo kwa siku tatu) ilimfanya augue uchungu; ambayo wale wasio na huruma walisema, "Mwanadamu, msaliti, hii ni dhamira ya kile utakachovumilia."

Wakati ujuaji wake ulipomalizika, alianguka magoti, akisali sala fupi, kwamba Mungu atafurahi kumwezesha kuwa thabiti, na kupitia kwa ujasiri kesi nzito aliyokuwa nayo. Gavana na mthibitishaji baada ya kuwekewa viti, alikuwa amevuliwa uchi, na kuweka juu ya reki,

ofisi ya waungwana hii kuwa shahidi wa, na kuweka chini ya kukiri na mateso kuvumiliwa na udanganyifu.

Haiwezekani kuelezea mateso yote yaliyompata. Inastahili kusema kwamba alilala kwenye reki kwa zaidi ya masaa tano, wakati huo alipokea mateso zaidi ya sitini tofauti na asili ya kawaida zaidi; na kama wangeendelea nao kwa dakika chache, lazima atakuwa ameangamia. Wateswa hao waonevu wakiridhika kwa sasa, mfungwa alichukuliwa kutoka kwenye chumba cha kuhifadhia maiti, na uchungu wake ukawekwa tena, akapelekwa kwa gereza lake la zamani, bila kupata lishe nyingine isipokuwa divai kidogo ya joto, ambayo alipewa badala yake kuzuia kufa kwake, na uhifadhi kwa adhabu ya siku za usoni, kuliko kanuni yoyote ya huruma au huruma.

Kama uthibitisho wa hii, maagizo yalitolewa kwa makocha kupita kila asubuhi kabla ya siku ya gereza, kwamba kelele iliyotengenezwa na hiyo inaweza kumpa vitisho safi na kengele kwa mfungwa huyo ambaye hana furaha, na kumnyima uwezekano wote wa kupata kipunguzio kidogo.

Aliendelea katika hali hii ya kutisha, karibu na kufa na njaa kwa mahitaji ya kawaida ya kuhifadhi maisha yake ya unyonge, hadi siku ya Krismasi, alipopokea misaada kutoka kwa Mariane, mwanamke anayesubiriwa kwa mwanamke wa gavana. Mwanamke huyu baada ya kupata likizo ya kumtembelea, alichukua chakula chake, pamoja na asali, sukari, zabibu, na nakala zingine; na aliathiriwa sana alipoona hali yake hivi kwamba alilia sana, na kuondoka kwake alionyesha wasiwasi mkubwa kwa kutoweza kumsaidia zaidi.

Katika gereza hili lenye kuchukiza alikuwa maskini Bwana Lithgow alihifadhiwa hadi alipokaribiwa na porini. Wakatambaa juu ya ndevu zake, midomo, nyusi zake, nk, ili aweze kupata macho yake; na kudhoofishwa kwake kuliongezeka kwa kutotumia mikono yake au miguu yake kujitetea, kutokana na kuteswa vibaya na mateso. Gavana huyo alikuwa mnyanyasaji kiasi kwamba hata akaamuru mauaji yamwangwe mara mbili katika kila siku nane. Yeye, hata hivyo, alipata kupunguzwa kidogo kwa sehemu hii ya adhabu yake, kutoka kwa ubinadamu wa mtumwa wa Uturuki aliyemhudhuria, ambaye, wakati angeweza kufanya hivyo kwa usalama, aliangamiza mauaji, na akamchangia kila kiburudisho kwa yule aliyeweka ndani ya mwili wake kwa nguvu.

Kutoka kwa mtumwa huyu Bwana Lithgow kwa muda mrefu alipokea habari ambayo ilimpa matumaini kidogo ya kuachiliwa, lakini, kinyume chake, kwamba anapaswa kumaliza maisha yake chini ya mateso mapya. Umuhimu wa habari hii ni kwamba kuhani wa seminari ya Kiingereza, na mshirika wa Scotch, alikuwa ameajiriwa kwa muda na gavana kutafsiri kutoka Kiingereza kwenda lugha ya Kihispania, vitabu vyake vyote na uchunguzi; na kwamba ilisemwa kawaida katika nyumba ya gavana, kwamba alikuwa mpagani.

Habari hii ilimshtua sana, na akaanza, bila sababu, kuogopa kwamba wangemaliza hivi karibuni, haswa kwa kuwa hawawezi kwa kuteswa au njia nyingine yoyote, kumleta atofautiane na yale aliyokuwa akisema wakati wote tofauti. mitihani.

Siku mbili baada ya kupata habari hiyo hapo juu, mkuu wa mkoa, gavana, na kuhani wa kisheria, akifuatana na wayesuit wawili, akaingia ndani ya shimo lake, na ameketi, baada ya maswali kadhaa ya kijahili, mchunguzi akauliza Bwana Lithgow kama alikuwa Warumi Katoliki, na alikubali ukuu wa papa? Akajibu kuwa yeye sio yeye wala yule mwingine, na kuongeza kuwa alishangaa kuulizwa maswali kama haya, kwani iliwekwa wazi na vifungu vya amani kati ya Uingereza na Uhispania kwamba hakuna yeyote kati ya masomo ya kiingereza anayepaswa kuwajibika kwa uchunguzi wa uchunguzi , au kwa njia yoyote anayedhulumiwa nao kwa sababu ya utofauti wa dini, nk Kwa uchungu wa roho yake alitumia maneno mengine ya joto ambayo hayafai kwa hali yake: "Kama vile umeniua karibu (alisema yeye) kwa uhaini wa kujifanya. kwa hivyo sasa unakusudia kunifanyia dini yangu kwa dini yangu. " Alifafanua pia na mkuu wa mkoa juu ya kurudi kwake mbaya kwa mfalme wa Uingereza, (ambaye alikuwa mfanyikazi wake) kwa ubinadamu wa kifalme uliotekelezwa kuelekea Wauhispania mnamo 1588, wakati silaha zao zikiwa zimepata ajali katika pwani ya Scotch, na maelfu ya Wahispania alipata utulivu, ambaye lazima vinginevyo ameangamia vibaya.

Gavana alikubali ukweli wa kile Bwana Lithgow alisema, lakini akajibu kwa hewa ya kiburi kuwa mfalme, ambaye wakati huo alikuwa anatawala Scotland, alielekezwa kwa hofu kuliko upendo, na kwa hivyo hakustahili shukrani yoyote. Mmoja wa WaJesuit alisema hakuna imani yoyote ya kutunzwa na wazushi. Muulizaji kisha akaibuka, akajishughulisha na Bwana Lithgow kwa maneno yafuatayo: "Umechukuliwa kama mpelelezi, mtuhumiwa wa ulaghai, na kuteswa, kama tunavyokubali, bila hatia: (ambayo inaonekana na akaunti iliyopokelewa hivi karibuni kutoka kwa Madrid ya nia ya kiingereza) lakini ilikuwa nguvu ya Kimungu iliyokuletea hukumu hizo, kwa kushughulikia kiburi muujiza wa Loretto na kejeli, na kujielezea katika maandishi yako bila heshima juu ya utakatifu wake, wakala mkuu na mshirika wa Kristo duniani; kwa hivyo umeangushwa mikononi mwetu kwa miadi yao maalum: vitabu na karatasi zako zimetafsiriwa kimiujiza na msaada wa Providence kushawishi raia wako wa nchi. "

Huu upuuzi ukamalizika, walimpa mfungwa siku nane za kuzingatia na kutatua ikiwa atabadilika kwa dini yao; wakati ambao muulizaji alimwambia yeye, pamoja na maagizo mengine ya kidini, angehudhuria, ili kumpa msaada kama atakavyotaka. Mmoja wa wayesuit alisema, (kwanza akifanya ishara ya msalaba kwenye kifua chake), "Mwanangu, tazama, unastahili kuteketezwa hai; lakini kwa neema ya mwanamke wetu wa Loretto, ambaye tumemkufuru sisi wote tutaokoa roho na mwili wako.

Asubuhi mchunguzi, pamoja na makanisa mengine matatu, alirudi, wakati yule wa zamani aliuliza mfungwa huyo shida gani aliyokuwa nayo kwenye dhamiri yake ambayo

ilibadilisha uongofu wake; ambayo alijibu, 'hakuwa na shaka yoyote katika akili yake, akiwa na ujasiri katika ahadi za Kristo, na kwa hakika kuamini kufunuliwa kwake kutaonyeshwa katika Injili, kama inavyodaiwa katika Kanisa Katoliki lililobadilishwa, ikithibitishwa na neema, na kuwa dhaifu uhakikisho wa imani ya Kikristo. " Kwa maneno haya mchunguzi akajibu, "Wewe sio Mkristo, lakini ni mpumbavu, na bila kubadilika kuwa mtu wa uharibifu." Basi mfungwa alimweleza kwamba haikuambatana na maumbile na kiini cha dini na haiba ya kushawishi kwa hotuba za kupinga, mapigo, na mateso, lakini kwa hoja zilizotolewa kutoka kwa Maandiko; na kwamba njia zingine zote zingekuwa naye hazifai kabisa.

Mhoji huyo alikasirishwa na majibu yaliyotolewa na mfungwa, hivi kwamba akampiga usoni, akatumia matamshi mengi matusi, na kujaribu kumchoma, ambayo kwa kweli alikuwa amefanya ikiwa hakuzuiwa na wahusika; na kutoka wakati huu hakuwahi kumtembelea mfungwa tena.

Siku iliyofuata wale Wahusika wawili walirudi, na kuweka juu sana, roho nzuri, mkuu akamwuliza azimio gani alilochukua. Ambapo Bwana Lithgow alijibu kwamba alikuwa amekwisha kutatuliwa, isipokuwa angeonyesha sababu kubwa za kumfanya abadilishe maoni yake. Wakuu, baada ya onyesho la pekee la sakramenti zao saba, maombezi ya watakatifu, nk, walijivunia sana Kanisa lao, tabia yake ya zamani, umoja na umoja; yote ambayo Bwana Lithgow alikataa: "Kwa (alisema) kazi ya imani ambayo nimekuwa nayo tangu siku za kwanza za mitume, na Kristo aliwahi Kanisa lake mwenyewe (hata hivyo linaficha) wakati wa giza kuu. "

Wahusika, wakipata hoja zao hazikuwa na athari inayotaka, kwamba mateso hayangeweza kutikisa umati wake, na hata kuogopa hukumu kali ambayo alikuwa na sababu ya kutarajia kwamba atatamkwa na kuuawa kwake, baada ya kutisha kali, walimwacha. Siku ya nane baada ya kuwa wa mwisho wa uchunguzi wao, wakati sentensi inatamkwa, walirudi tena, lakini walibadilishwa kwa maneno na tabia yao baada ya kurudia hoja za aina ile ile kama zamani, wao na machozi yaonekana kama macho yao, walifanya kama wanajuta kutoka moyoni mwao lazima alazimike kufa kifo kibaya, lakini zaidi ya yote, kwa kupoteza roho yake ya thamani zaidi; na kupiga magoti yao, wakapiga kelele, "Badili, ubadilishe, ndugu mpendwa, kwa sababu ya Kubariki kwa Mama yetu!" Akajibu, "Siogopi kifo wala moto, kwa kuwa wote wawili."

Athari za kwanza Bwana Lithgow alihisi uamuzi wa mahakama hii ya umwagaji damu ilikuwa, adhabu ya kupokea usiku huo mateso kadhaa, na ikiwa hakufa katika kutekelezwa kwao, (ambayo inaweza kutarajiwa kwa sababu ya hali mbaya na iliyosababishwa. alikuwa katika) baada ya siku takatifu za Pasaka, kupelekwa Grenada, na huko kuteketezwa kwa majivu. Sehemu ya kwanza ya sentensi hii ilitekelezwa kwa busara kubwa usiku huo; na ilimpendeza Mungu kumpa nguvu ya mwili na akili, kusimama kidete kwa ukweli, na kuokoka adhabu kali aliyoipata.

Baada ya hawa waumbaji kujinyonga kwa wakati huu, na kumtumia mfungwa huyo asiye na raha ya kutisha, walimweka tena vifungo, na kumpeleka kwa shimo lake la zamani. Asubuhi iliyofuata alipata faraja kidogo kutoka kwa mtumwa wa Uturuki hapo awali, ambaye alimletea kwa siri, katika shati lake la shati, zabibu na tini kadhaa, ambazo alizoea kwa njia bora nguvu yake ingeruhusu kwa ulimi wake. Ilikuwa kwa mtumwa huyu Bwana Lithgow alithibitisha kuishi kwake muda mrefu sana katika hali mbaya kama hiyo; kwani alipata njia ya kumletea matunda haya mara mbili kila wiki. Ni ya kushangaza sana, na inafaa kukumbuka, kwamba mtumwa huyu masikini, aliyetengwa kutoka utoto wake, kulingana na maongo ya nabii wake na wazazi, kwa udhalilishaji mkubwa wa Wakristo, anapaswa kuathirika sana katika hali mbaya ya Bwana Lithgow akaugua, akaendelea zaidi ya siku arobaini. Katika kipindi hiki Bwana Lithgow alihudhuriwa na mwanamke mchekeshaji, mtumwa, ambaye aliona njia ya kumpea vinywaji vyenye nguvu zaidi kuliko Kituruki, akiwa anaongea nyumbani na familia. Alimletea chakula kila siku, na akanywa na divai katika chupa.

Wakati ulikuwa sasa umekwisha kupita, na hali ya kutisha sana, kwamba Bwana Lithgow alisubiri kwa hamu ya siku hiyo, ambayo, kwa kumaliza maisha yake, ingemaliza pia mateso yake. Lakini matarajio yake ya kuyeyuka yalikuwa, na tafsiri ya Providence, alifurahi kwa furaha, na ukombozi wake uliopatikana kutoka kwa hali zifuatazo.

Ilitokea kwamba muungwana wa Uhispania wa ubora alitoka Grenada kwenda Malaga, ambaye alikuwa amealikwa kwenye burudani na mkuu wa mkoa, akamfahamisha yaliyompata Bwana Lithgow tangu wakati wa kukamatwa kwake kama mpelelezi, na kuelezea mateso kadhaa aliyokuwa nayo. alikuwa amevumilia. Vile vile alimwambia kwamba baada ya kujulikana mfungwa hana hatia, ilimpa wasiwasi mkubwa. Kwamba kwa sababu hii angefurahi kwa kuwa angefungika, na kurudishiwa pesa na karatasi, na kufanya upatanisho kwa jeraha aliyopokea, lakini kwamba, baada ya kukagua maandishi yake, kadhaa zilipatikana za kutukana sana, zikitafakari sana Dini yao, kwamba juu ya kukataa kwake kuachana na maoni haya ya uzushi, alibadilishwa kwa Upelelezi, ambaye mwishowe alihukumiwa.

Wakati gavana alikuwa akielezea hadithi hii ya kusikitisha, kijana wa Ki-Flemish (mtumwa wa muungwana wa Uhispania) aliyesubiri mezani, alipigwa na mshangao na huruma na mateso ya mgeni aliyeelezewa. Kurudi kwake kwenye makaazi ya bwana wake alianza kugeuza akilini mwake kile alichokuwa amesikia, ambacho kilimpa taswira kubwa kuwa hakuweza kupumzika kitandani mwake. Katika materemko mafupi aliyokuwa nayo, mawazo yake yalimweleza mtu aliyeelezewa, kwenye reki, na kuwaka moto. Katika wasiwasi huu akapita usiku; na asubuhi ilipokuja, bila kufafanua nia yake kwa mtu yeyote chochote, aliingia katika mji, na akauliza kwa sababu ya Kiingereza. Alielekezwa kwa nyumba ya Bw. Wild, ambaye akamweleza yote aliyosikia kupita jioni iliyotangulia, kati ya bwana wake na mkuu wa mkoa, lakini hakuweza kusema jina la Bwana Lithgow. Bwana Wild, hata hivyo,

alidhani ni yeye, kwa kukumbuka mtumwa huyo hali ya kuwa msafiri, na kumfahamiana naye.

Kuondoka kwa mtumwa wa Flemish, Bwana Wild aliwatuma bila huruma sababu zingine za Kiingereza, ambaye aliwaelezea wale jamaa wote wa bahati mbaya kwa mtu wao mbaya wa nchi. Baada ya mashauriano mafupi ilikubaliwa kwamba habari ya mambo yote yapelekwe, kwa kuelezea, kwa Sir Walter Aston, balozi wa Kiingereza kwa mfalme wa Uhispania, basi huko Madrid. Hii ilifanyika ipasavyo, na balozi huyo akiwa amewasilisha ukumbusho kwa mfalme na baraza la Uhispania, akapata agizo la ukuzaji wa Bwana Lithgow, na uwasilishaji wake kwa sababu ya Kiingereza. Agizo hili lilielekezwa kwa gavana wa Malaga; na ilipokelewa kwa kutokupenda sana na kushangazwa na mkutano wote wa uchunguzi wa umwagaji damu.

Bwana Lithgow aliachiliwa kutoka gerezani kwake alfajiri ya Jumapili ya Pasaka, wakati alichukuliwa kutoka shimoni kwake mgongoni mwa mtumwa ambaye alikuwa akihudhuria, kwa nyumba ya Bwana Bosbich moja, ambapo walipewa raha zote sahihi. Ilifanyika bahati nzuri kwamba wakati huu kulikuwa na kikosi cha meli za Kiingereza barabarani, zilizoamriwa na Sir Richard Hawkins, ambaye akiarifiwa juu ya mateso ya zamani na hali ya sasa ya Bwana Lithgow, alifika siku iliyofuata, akiwa na walinzi sahihi, na kumpokea kutoka kwa wafanyabiashara. Mara moja alikuwa amebeba blanketi kwenye banda la Vanguard, na siku tatu baada ya kuondolewa kwa meli nyingine, kwa maelekezo ya Sir Robert Mansel mkuu, aliyeamuru kwamba anapaswa kutunzwa vizuri. Sababu hiyo ilimletea nguo, na mahitaji yote, isipokuwa wakampa malaya mia mbili kwa fedha; na Sir Richard Hawkins walimtumia sarafu mbili.

Kabla ya kuondoka kwa pwani ya Uhispania, Sir Richard Hawkins alidai utoaji wa karatasi zake, pesa, vitabu, nk, lakini hakuweza kupata jibu lolote la kuridhisha juu ya kichwa hicho.

Hatuwezi kusaidia kutengeneza pumziko hapa kutafakari jinsi dhahiri Providence aliingilia kwa niaba ya mtu huyu masikini, wakati alikuwa kwenye ukingo wa uharibifu; kwa maana kwa hukumu yake, ambayo hakukuwa na rufaa, angechukuliwa, kwa siku chache, kwenda Grenada, na kuteketezwa kwa majivu; na kwamba mtumwa wa kawaida maskini, ambaye hakuwa na ufahamu mdogo juu yake, na hakuwa na njia yoyote ya kupenda uhifadhi wake, anapaswa kuhatarisha kutokukasirika kwa bwana wake, na akahatarisha maisha yake mwenyewe, kufichua kitu cha kawaida na hatari ya asili. , kwa muungwana wa ajabu, ambaye usiri wake ulitegemea uwepo wake mwenyewe. Kwa njia hizi za sekondari Je! Providence huingilia mara kwa mara kwa niaba ya wema na waliokandamizwa; ambayo hii ni mfano unajulikana zaidi.

Baada ya kulala barabarani kwa muda wa siku kumi na mbili, meli hiyo ilizama nanga, na karibu miezi miwili ilifika salama huko Deptford. Asubuhi iliyofuata, Bwana Lithgow alichukuliwa kitandani cha manyoya kwenda Theobalds, huko Hertfordshire, ambapo wakati

huo alikuwa mfalme na familia ya kifalme. Ukuu wake ulikuwa kwamba siku hiyo ilihusika katika uwindaji, lakini wakati wa kurudi jioni, Bwana Lithgow aliwasilishwa kwake, na akaelezea maelezo ya mateso yake, na kujifungua kwake kwa furaha. Mfalme aliathiriwa sana na simulizi hilo, kwamba alionyesha wasiwasi mkubwa, na akatoa amri kwamba anapaswa kupelekwa Bath, na mahitaji yake hutolewa kwa usahihi kutoka kwa ufalme wake wa kifalme. Kwa njia hizi, chini ya Mungu, baada ya muda, Bwana Lithgow alirudishwa kutoka kwenye onyesho baya zaidi, na sehemu kubwa ya afya na nguvu; lakini alipoteza matumizi ya mkono wake wa kushoto na kadhaa ya mifupa madogo yalikuwa yamepondeka na kuvunjika, kama wakati wowote baada ya kufanywa bure.

Bila kujali kwamba kila juhudi ilitumiwa, Bwana Lithgow kamwe hakuweza kupata sehemu yoyote ya pesa au athari zake, ingawa ukuu wake na mawaziri wa serikali walijipendelea kwa niaba yake. Gondamore, balozi wa Uhispania, aliahidi kwamba athari zake zote zitarejeshwa, pamoja na pesa ya Kiingereza cha Pauni 1000, kama upatanisho kwa mateso aliyokuwa akiyafanya, ambayo yalipaswa kulipwa na gavana wa Malaga. Maagano haya, hata hivyo, yalikuwa ahadi tu; na ingawa mfalme alikuwa aina ya dhibitisho kwa utendaji wao mzuri, Mhispania huyo mjanja aliona njia ya kujiondoa sawa. Kwa kweli alikuwa na sehemu kubwa ya ushawishi katika baraza la Kiingereza wakati wa utawala huo, wakati Uingereza ilijinyanyaswa ikinyanyaswa kwa kufuata kwa utumwa wa serikali na wafalme wengi huko Ulaya.

Hadithi ya Galileo

Wanaume mashuhuri zaidi wa sayansi na falsafa ya siku hiyo hawakuepuka macho ya uangalizi huu wa dhuluma. Galileo, mtaalam mkuu wa unajimu na hesabu wa wakati wake, alikuwa wa kwanza ambaye alitumia darubini kwa mafanikio katika kutatua harakati za miili ya mbinguni. Aligundua kuwa jua ndio kitovu cha mwendo ambao dunia na sayari mbali mbali zinaibuka. Kwa kupatikana kwa ugunduzi huu mkubwa, Galileo alifikishwa mbele ya Uchunguzi, na kwa muda mfupi alikuwa katika hatari kubwa ya kuuawa.

Baada ya mapitio marefu na yenye uchungu ya maandishi ya Galileo, ambayo uvumbuzi wake muhimu zaidi ulihukumiwa kama makosa, shtaka la waulizaji liliendelea kutangaza, "Hiyo wewe, Galileo, kwa sababu ya yale uliyoandika na kukiri, ukajishughulishe na tuhuma kali za uzushi katika Ofisi hii Takatifu, kwa kuamini, na kushikilia kuwa kweli, fundisho ambalo ni la uwongo, na kinyume na maandiko matakatifu na ya Kiungu, ya kwamba jua ndio kitovu cha glavu ya dunia, na haitembei kutoka mashariki kwenda magharibi; na kwamba dunia inatembea, na sio katikati ya ulimwengu."

Ili kuokoa maisha yake, Galileo alikiri kwamba alikuwa na makosa kwa kufikiria kuwa dunia inazunguka jua, na akaapa kwamba- "Kwa siku zijazo, sitasema tena, au kudai, kwa neno au maandishi, kitu chochote kitakachotoa tukio la tuhuma kama hiyo. " Lakini mara baada ya kuchukua kiapo hiki cha kulazimishwa anasemekana kwa kimya alimwambia rafiki ambaye alikuwa amesimama karibu, "Dunia inatembea, kwa hayo yote."

Muhtasari wa uchunguzi

Kati ya umati wa watu ambao waliangamia kwa uchunguzi wa ulimwengu kote, hakuna rekodi halisi inayoweza kugundulika. Lakini popote palipokuwa na nguvu, kulikuwa na mahakama hiyo. Ilikuwa imepandwa hata mashariki, na Uchunguzi wa Ureno wa Goa ulikuwa, hadi ndani ya miaka michache hii, ulishwa na uchungu mwingi. Amerika Kusini iligawanywa katika majimbo ya Uchunguzi; na kwa maumbile ya kweli ya uhalifu wa hali ya mama, kuwasili kwa viceroy, na sherehe nyingine maarufu zilifikiriwa kuwa hazina maana bila auto da fe. Uholanzi ilikuwa tukio moja la kuuawa tangu wakati wa amri ambayo ilipanda Uchunguzi kati yao. Huko Uhispania hesabu hiyo inapatikana zaidi. Kila moja ya mahakama kumi na saba wakati wa muda mrefu zilichomwa moto kila mwaka, kwa wastani, viumbe kumi vibaya! Tunapaswa kukumbuka kuwa nambari hii ilikuwa katika nchi ambayo mateso yalikuwa yamepitisha matabaka yote ya kidini, na ambapo ugumu haukupata mti, bali toleo. Hata hivyo, hata huko Uhispania, ikiwa imechanganywa na uzushi wote, uchunguzi wa bado unaweza kuorodhesha orodha yake ya mauaji hadi elfu thelathini na mbili! Nambari zilizochomwa kwa nguvu, au kuhukumiwa toba, adhabu kwa jumla sawa na uhamishaji, kutekwa nyara, na damu iliyoharibika, kwa uharibifu wote lakini tu upotezaji wa maisha yasiyokuwa na dhamana, yalifikia elfu tatu na elfu. Lakini umati ambao uliangamia kwenye nyumba ya mateso, ya kufungwa gerezani, na mioyo iliyovunjika, mamilioni ya maisha yaliyotegemewa hayakuwa na msaada wowote, au waliharakishwa kaburini kwa kifo cha wahasiriwa, ni zaidi ya usajili wote; au kurekodiwa mbele yake pekee, ambaye ameapa kwamba "Yule aongozaye kwa uhamishoni, atakwenda uhamishoni. mtu atakayeuua kwa upanga lazima auawe kwa upanga."

Hiyo ndiyo ilikua Uchunguzi, uliotangazwa na Roho wa Mungu kuwa mara moja uzao na sura ya upapaji. Ili kuhisi nguvu ya uzazi, lazima tuangalie wakati. Katika karne ya kumi na tatu, popedom alikuwa katika mkutano wa kilele wa enzi; ilikuwa huru ya falme zote; ilitawala kwa safu ya ushawishi ambayo haijawahi kutokea au kwa kuwa inamilikiwa na fimbo ya kibinadamu; ilikuwa mtawala aliyetambuliwa wa mwili na roho; kwa madhumuni yote ya kidunia nguvu yake ilikuwa isiyoelezeka kwa mema au mabaya. Inaweza kuenea fasihi, amani, uhuru, na Ukristo hadi miisho ya Uropa, au ulimwengu. Lakini maumbile yake yalikuwa maadui; ushindi wake kamili ulifunua uovu wake kamili; na, kwa aibu ya sababu ya kibinadamu, na kutisha na mateso ya utu wa kibinadamu, Roma, katika saa ya ukuu wake wa kumaliza, iliyojaa kuzaliwa kwa kutisha na kutisha kwa UCHUNGUZI!

Kungojea Mwisho